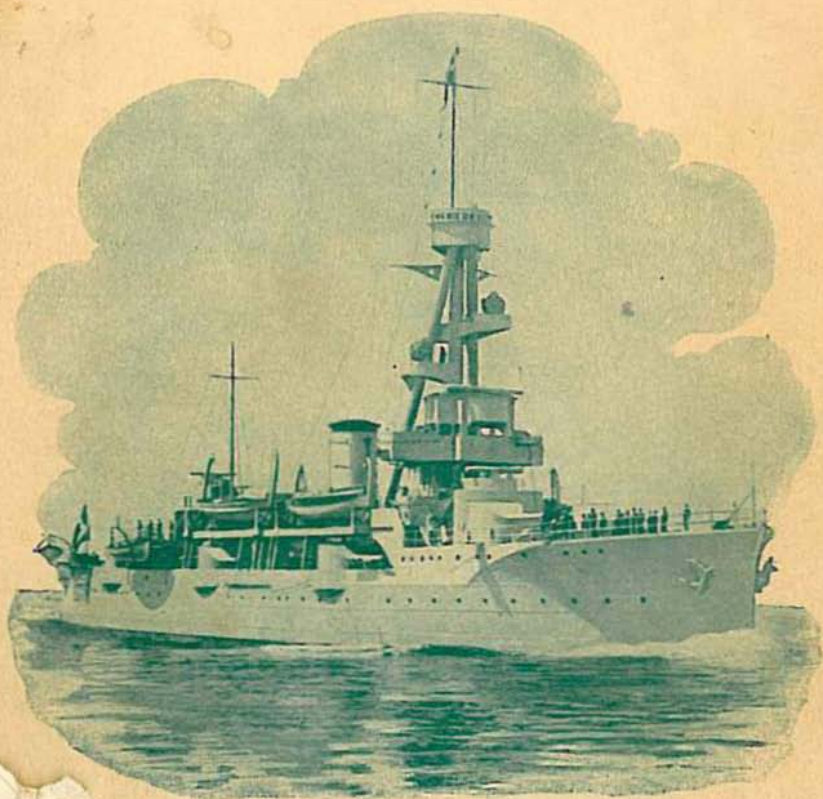

KAY LARSEN

VORE ORLOGSSKIBE

FRA HALVFEMSERNE TIL NU

NYT NORDISK FORLAG • ARNOLD BUSCK

KJØBENHAVN MCMXXXII

H Johan I. Præstø,

14/4 '38.

JOHAN PRÆSTØ *Stubrogade 65.*

Holding.

VORE ORLOGSSKIBE

KAY LARSEN

har tidligere udgivet:

DE DANSK-OSTINDISKE KOLONIERS HISTORIE

I. TRANKEBAR (*Kbhvn. 1907*).

II. DE BENGALSKE LOGER. NIKOBARØERNE (*Kbhvn. 1908*).

KRØNIKER FRA TRANKEBAR (*Kbhvn. 1918*).

DE DANSKE I GUINEA (*Kbhvn. 1918*).

KRØNIKER FRA GUINEA (*Hellerup 1927*).

DANSK-VESTINDIEN 1666-1917 (*Kbhvn. 1928*).

DANMARKS KAPERVÆSEN 1807-14 (*Kbhvn. 1915*).

FRA GENTOFTE SOGN I GAMLE DAGE (*Heller. 1927*).

EN DANSK OFFICERS KONGOFÆRD (*Kbhvn. 1950*).

DEN DANSKE KINAFART (*Kbhvn. 1952*).

m. m.

VORE ORLOGSSKIBE

FRA HALVFEMSERNE TIL NU

AF

KAY LARSEN

MED 112 ILLUSTRATIONER

NYT NORDISK FORLAG • ARNOLD BUSCK

KJØBENHAVN MCMXXXII

Gennemset af Marineministeriet
Omslagsbillede: Fot.: Hölmer-Hansen.

KROHNS BOGTRYKKERI
HAROLD JENSENS BOGTRYKKERI

Fot. Orlogsværftet.

Nyholms Vagf.

FORORD

I det forholdsvis korte Tidsrum, denne beskedne Fremstilling omfatter, har Tusinder af Mænd faret med vore Marineskibe, værnepligtige »Basser« af alle Samfundslag, og dertil et meget stort Antal af Flaadens faste Stok fra Admiraler til Kvartermestre, Maskiningeniører og Fyrbødere, Intendanten og Magasinmænd. Dette Skrift kan for dem tjene som et Mindeskrift og en Billedbog om de farende Hjem, de har været knyttet til for maanedlange Tidsrum eller paa korte Rejser.

Der mangler desuden en Haandbog, som Bibliotekerne og Pressen kan bruge med Hensyn til Oplysninger paa dette Felt, der hidtil, særlig for Folkebibliotekerne og deres store Læsekreds, om trent har været et terra incognita. Der er altfor faa af den danske Nation, som kender til Søens Folk, og Holmen og Flaaden er næsten fjærn for de allerfleste Danske. Derfor søger dette Skrift at meddele, hvad Flaaden bestaar af og hvad den i Almindelighed udretter. Det staar vistnok ikke det danske Folk helt klart, at

Flaaden ikke alene er et Led i Forsvaret, et Værn mod Neutralitetskrænkelser fra Søsiden, men at den ogsaa er Søpoliti og Grænssegendarmeri ved Søgrænsen. Derfor fortælles der her ogsaa om Fiskeriinspektionsskibenes formaalstjenlige og aldeles uundværlige Virke.

Endelig er det min Hensigt at berette om Marineskibenes Færd under Verdenskrigen i Sikringsstyrkens Tid, da Passagen af fremmede Krigsskibe gennem »de internationale Sejlløb« i vore Farvande og særlig de fremmede Minespærringer og de løse Miner gjorde Farvandene i aller højeste Grad usikre, eller rettere: særdeles farlig. Si vis pacem, te para bellum. Flaaden deltes i Eskadrer, 1. Eskadre i Sundet, 2. Eskadre i Storebælt og en Defensionseskadre i Københavns umiddelbare Nærhed med 3 Patruljer: Nordre, Drogdens og Kallebo Patruljedistrikt. Dertil kom Lillebæltstyrken, Undervands- og Flyvebaadsdelingen og Stationsskibe ved Esbjerg, Skagen, Færøerne, Island, og ~~Dansk Vestindien.~~

Det vil være taabeligt at tro, at Skriftet fremkommer i Propagandaøjemed. Det er blot mit private Forsøg paa en nøgtern Fremstilling, og kun de Personer nævnes, som har varetaget Chefsposter paa længere Togter og ved særlige Lejligheder, hvor en Udeladelse af Navne vilde gøre Fremstillingen højst mangelfuld. Initiativet er mit; Marinen har blot — paa min Anmodning — været behjælpelig ved Fremskaffelsen af Billedstof og med Gennemsyn af Manuskriptet.

Fremstillingen omfatter kun Marineskibene, ikke Personellet, ikke heller Flyvebaadsvæsenet og kun lidet Minevæsenet. Det maa saa her nævnes, at Minevæsenet præsterede et stort Arbejde under Verdenskrigen, et Virke, der fortjener et Skrift for sig selv. Det indskrænkede sig ikke til Udlægningen af Minespærringer og senere Inddragning af dem, men førte ogsaa — i Fællesskab med Sikringsstyrkens andre Magtmidler — den store, stadige og farlige Kamp mod de fremmede Drivminer. I Tidsrummet 1914—19 uskadede liggjordes 8924 Miner, hvoraf 2539 blev optaget og adskilt, 5970 sprængt og 415 sænket. Det skyldes Personellets Dygtighed og Paapasselighed, at Uskadeliggørelsen af alle disse Miner »kun«

kostede et Tab af 2 Underofficerer og 7 Menige, samt at 1 Officer mistede »Førligheden« derved.

Da Vaabenstilstanden fandt Sted 11. November 1918, forlod de tyske Stridskræfter og Bevogtningsfartøjer *alle* de udlagte tyske Minespærringer, og den danske Marine maatte overtage Afvisningstjenesten og Rydningen baade Syd for Drogden og i Langelandsbæltets sydlige Del. Den almindelige, ofte meget udslidende Vagttjeneste, som blev ydet af Marinens Skibe og Fartøjer, kan ikke detailleres i denne lille Bog.

Da rolige Tilstande igen var indtraadt, og Flaaden havde bevist sin Evne og gjort sin Pligt, mentes den, ligesom Mohren, at burde være saa venlig at dø. Men Flaadens Pligt er jo langt fra endt, og dens Virksomhed slutter ikke, før Danmark har endt sin Tilværelse. Flaaden — hvad Navn og Skikkelse den end faar — maa staa i Funktion sammen med Landets øvrige Livselementer. Den maa være beredt paa nye Verdensforeteelser, og disse kan ikke udelukke. En brugbar »Flaade« kan i Nødstilfælde *ikke* skabes paa bar Grund. Vor Tid er ikke blot Haandværkernes, men Teknikens Tid. Hvis Holger Danske sover for længe i sin Kælder paa Kronborg, flytter nye Beboere ind i Etagerne og paa Batterierne, og da vil Danskerne blive de tjenende, uden at slippe for Arbejde og Pengeydelse; Landets Sønner kan da opnaa fremmed Krigstjeneste!

Dette Skrift søger ikke at vise nogen Vej frem. De Sagkyndige maa derom. Nationen bestemmer gennem Rigsdagen Fremtiden. Jeg har kun fortalt — i tidligere Skrifter om Fortidens og i dette Skrift om vore Dages Søværn. Endnu et vil jeg gerne paavise: Marineskibene har ogsaa det Formaal at vise Flaget i fremmede Havne til Støtte for Staten, for Handelsfolk, Industridrivende, Konsuler og menige Søfolk. Tusinder af unge »Basser« har ved Marinetogterne set fremmede Lande, andre Forhold; mange har lært deraf, og alle har uforglemmelige Minder derfra. De fleste unge Mænd driver ganske vist ret ligegyldige om i Havnebyerne og de taler kun lidt derom de første Aar, men senere staar de billigt erhvervede Udenlandsrejser i større Skær for dem, og mange

gamle har *kun* den eneste store Oplevelse i deres Liv at se tilbage paa: Orlogstogtet til fremmed Land.

Min lille Bog bedes betragtet som et Mindeskrift, som en Haandbog og desuden som en stilfærdig Mindelse til den Nation, der har mistet meget ved Gang paa Gang at være tilfreds med den søvnige Holger Danske, og som ikke skræmmes ved Udsigten til, at et mere selvbevidst og stærkt Folk overtager Bevogtningen af »de internationale Sejlløb« i vore Farvande.

København, den 25. September 1932

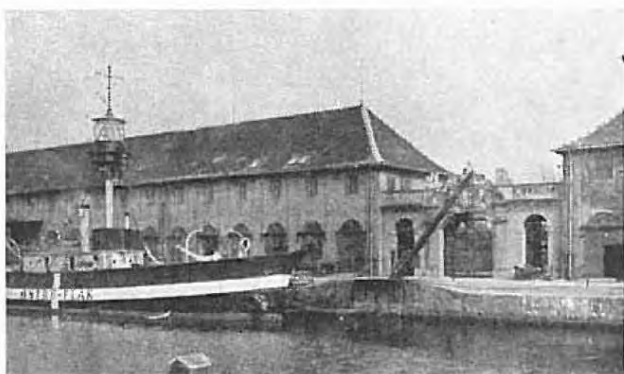
KAY LARSEN.

Honnor for Flaget.

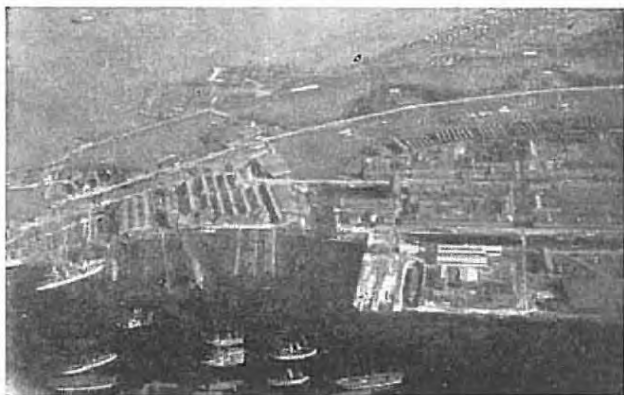
Det er mig en kær Pligt her at bringe min varme Tak til alle, som har ydet mig Bistand med Oplysninger, Billedstof og Pengemidler, ikke mindst til Læge Joh. F. Larsen i Hornbæk, Grosserer A. Fonnesbech, Fabrikant Gregers Vinke, Grosserer Chr. Jensen og Hr. Chr. Hansen. Kontreadmiral, Afdelingschef A. G. Topsøe-Jensen har med venlig Forstaaelse skaffet mig Adgang til Arkivet, Holmen og Skibene, og overalt har jeg fundet Imødekommenhed. Det maa dog være mig tilladt at rette en særlig Tak til Kommandørerne C. A. Schou og H. C. Gad, Kommandørkapt. E. Briand de Grèvecœur, Orlogskapt. K. Jungersen, Kaptajnslojtnanterne R. S. Steensen, F. K. Brummerstedt og E. M. Dahl, Sølojtn. Th. Bjerre, som har været mig en god Hjælper i teknisk Henseende, Maskinmester Djalmar Petersen og Løjtnanterne: Overartillerimester F. V. V. Nielsen, Oversomnemestrene C. B. Thostrup og H. P. Rasmussen samt Intendanterne N. E. Baylund og J. L. Nielsen.

Billedstoffet er velvilligst ydet af Fotograferne H. W. Jensen, Frederikshavn, Ebbesen, Aarhus og Kaptajnslojtn. R. S. Steensen, samt af Orlogsværftet, Modelsamlingen, Arsenal og Marineministeriets Billedarkiv.

Fot. Orlogsværftet.

Parti af Arsenaloen.

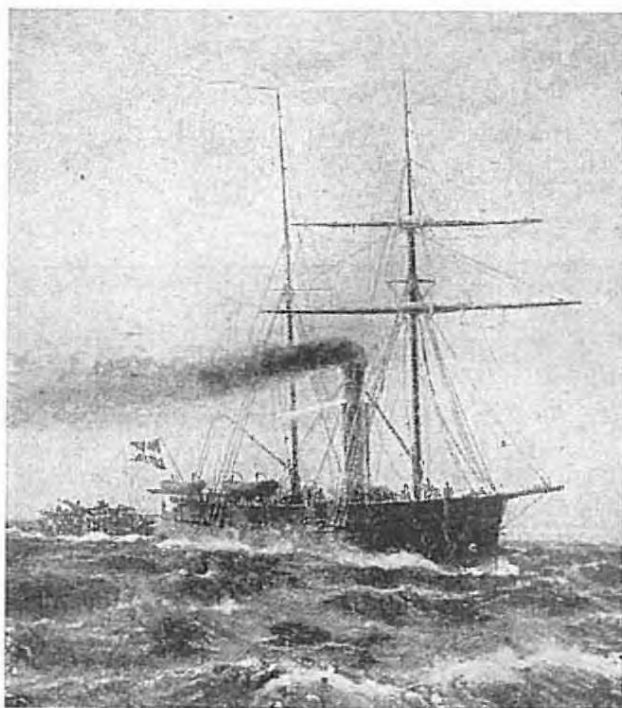
Fot. Orlogsværftet.

Flyverbillede af en Del af Flaadens Leje og Holmen.

ABSALON. I.

Panserskonnerter.

533 Tons. Bar oprindelig en 60 Pd. 144 Cntr. Kanon og to $5\frac{3}{4}$ Tommers riflede Metalkanoner, omkring 1890: to 12 cm Kanoner, to 37 mm Revolverkanoner, en 37 mm Patronkanon og en 8 mm Mitraillease. 40 Mand. Længde 47,77 m, Bredde 7,92 m, Dybgaaende 3,26 m, 500 Hestekræfter. 11 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Brudstykke af et Maleri af Vilh. Melby.

*Panserskonnerter slæber en Kanonbaad ud af Als Sund
1864 under Beskydning.*

Absalon blev bygget — af Jærn — af The Thames shipbuilding Co. og kom til København i Juni 1862, ført af Ljnt. J. Ph. Schultz. Den gik Sommeren 1863 paa Togt i Eskadre, senere i Troppetransportfart. Fra November 1863 til September 1864 var den under Krigsudrustning. Gennem mange Aar gjorde den Tjeneste som Øvelsesskib, som Vagtskib paa Københavns Rhed, for Fyr- og Vagervæsenet og var undertiden til Postvæsenets Raadighed som Istransportskib paa Storebælt. I 1881 fik den nye Dampkedler; i 1896 fik den Benævnelsen Skoleskib og anvendtes ofte til Skydekursus for Befalingsmænd. Den 27. Juli 1898 blev den paa Holbæk Fjord ramt af en uladt Torpedo fra »Søbjørnen« og maatte sættes paa Grund paa Lysegrunden. Efter at være tætnet blev den repareret paa Orlogsværftet og optog faa Dage efter sin tidligere Virksomhed. Skonnerten var ude hvert eneste Aar fra 1863 til 1906.

Skonnerten *Absalon* solgtes 1908 for 26,230 Kr. til Firmaet Pas & Co., Zonen, Rotterdam, til Ophugning. Det skete i Henhold til Loven af 13. Marts 1908, og Skonnerten slettedes af Flaadens Tal 14. Maj 1908.

ABSALON. II.

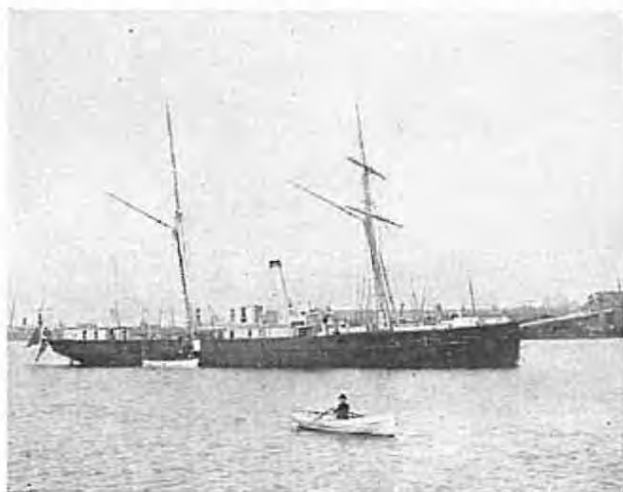
Inspektionsskib.

297 Tons. To 47 mm Patronkanoner. 26 Mand. Længde 40,92 m, Bredde 6,13 m, Dybgaaende 2,70 m. 390 Hestekræfter. 9 Knob.

Absalon byggedes paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 1877 — som Vagerinspektionsskib. Dets oprindelige Navn var »Løvenørn«, men det indgik i Flaadens Tal 7. April 1911 som Inspektionsskib under Navnet *Absalon* og kom væsentligst til at gøre Tjeneste i Skagerak og paa Vestkysten. Det deltog som Regel om Efteraaret i Eskadreøvelserne. I 1912 havde det to Konger og omtrent hele den kgl. Familie ombord; se derom *Olfert Fischer* den 17. Maj 1912.

I 1914 var det ude fra Maj, og da Sikringsstyrken oprettedes 31. Juli, laa det ved Esbjerg, hvor det fik Ordre til at blive.

Det indlemmedes i 2. Suppleringsstyrke. Foruden den almindelige Vagttjeneste fik det adskillige praktiske Opgaver at løse. Den 8. Maj 1915 slæbte det Lodskutteren af Grund udfor Esbjerg. Den 9. August overtog det fra en svensk Kutter ved Horns Rev 6 reddede danske Søfolk fra en Skonnert, der var skudt i Brand af en tysk Hjelpekrydser, og landsatte dem i Esbjerg. I Slutningen af December var det ude efter savnede Fiskekuttere ved Horns Rev. I Slutningen af Juni 1916 afsøgte det Farvandet langs Jyllands Vestkyst for at finde Omkomne fra Sølageret ved Jyllands

Vestkyst. November 1916 assisterede det det veltjente Fyrtransportskib »Nordsoen« i en vellykket Eftersøgning efter en havareret dansk Fiskekutter. I Februar 1917 brød det sammen med »Nordsoen« Isen i Graadyb, for at frigøre en norsk Damper, og i April var det med til at bjærge Besætningen fra en dansk Fiskekutter, som var strandet udfor Esbjerg, og det indslæbte et Vrag, som kunde være farlig for Sejladsen. En Skibsbesætning blev bjærget af Absalons Motorbaad. I Juli 1918 reddede det en strandet Kutter ved Blaa vandshuk, o. s. v.

Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 genoptog det Fiskeriinspektionen som før, men overlodes 21. Maj 1920 til Fyr-

væsenet og stod ud 1. Juli som Fyrinspektionsskib. Det blev brugt af Fyrvæsenet til Udgangen af Oktober 1923, da det tilbageleveredes. Den 16. November 1923 udgik *Absalon* af Flaadens Tal og blev solgt. Det omdøbtes til »Mathilde«, fik Motor indsat og kom i Stykgodsfart mellem København og Limfjordsbyerne.

ANDEN APRIL

(Oprindelig: TRITON.)

Undervandsbaad. [A. 5.] [T. 2.]

164 Tons (205 i neddykket Tilstand). To Torpedoudskydningsapparater. 12 Mand. Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende 2,30 m. 450 Hestekræfter (275). 13 Knob (9,3).

Type som NAJADEN [s. d.]

U.baaden blev bygget af Whitehead i Fiume (da i Østrig) — af Staal — og sattes i Vandet 1913. Efter den første U.baad, *Dykkeren* [s. d.], der kun havde elektriske Maskiner, fik de næste 6 U.baade Dieselmotorer til Overfladesejlads og Elektromotorer til Undervandssejlads. De blev kaldt *Havmanden* [H. 1.] og *Havfruen* [H. 2.], *Thetis* [T. 1.] og *Triton* [T. 2.], *Najaden* [N. 1.] og *Nymfen* [N. 2.]. En Del af »Danske Kvinders Forsvarsindsamling« i 1913 indsamlede Beløb anvendtes til Anskaffelsen af *Triton*, der da omdøbtes til *Anden April*, og Navnet *Triton* blev givet til en af U.baadene af den følgende Type.

Den 5. Februar 1914 kom den paa sit første Togt og var om Sommeren med i Øvelseseskadren. Den 1. August indlemmedes den i Sikringsstyrken som Led i Undervandsbaadsflotillen og fik Tjeneste i Sundet og ved Slipshavn. Ved Sikringsstyrkens Op-hævelse 31. Marts 1919 forblev den i Linien, i 1926 overgik den til Reserven og 15. Januar 1929 udgik den af Flaadens Tal. Den ligger endnu ved Orlogsværftet og er blevet benyttet som Skive ved Øvelsesskydning med Maskinkanoner.

BELLONA

Undervandsbaad. [C. 2.]

290 Tons (369). En 57 mm A. L. Kanon og 4 Torpedo-
udskydningsapparater ^{2,00}₁₅ 17 Mand. Længde 47,45 m,
Bredde 4,40 m, Dybgaaende 2,67 m. 900 Hestekræfter
(640). 14,5 Knob (10,5).

Bellona blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal. Den fik Navn 28. Juni 1916 og løb af Stabelen 14. Marts 1919. Hvert Aar var den ude paa Øvelser, i 1920 sammen med *Rota* med Øvelseseskadren i Stockholm [se: Olfert Fischer], og kom saa to Aar i Træk

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

igen paa Udenlandsfart. I 1924 deltog den under Kaptljnt. J. H. Maegaard i U.baadstogtet til England og Færøerne sammen med *Flora* under Flotillechefen, Orlogskpt. J. Wolfhagen, og *Rota*. Flotillen forlod Esbjerg 5. Juli, anløb Sheernes og Chatham [se udførl. *Flora*] og fortsatte derfra 14. Juli Rejsen gennem Kanalen, hvor *Hejmdal* da laa ved Dover, gennem Farvandet mellem Irland og England. Fra Greenock stod Flotillen i Dønning op til Færøerne. Trangisvaag blev besøgt 24.—25. Juli, Thorshavn 25.—28. Juli, derefter Vestmanhavn, Fuglefjord og Klaksvig. Flotillen afgik fra Thorshavn 30. Juli direkte til Skagen, hvor den velbeholden kom i Havn d. 2. August.

I 1925 var *Bellona* under Kaptljnt. Maegaard i Eskadre med *Niels Juel*, *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, to andre U.baade og 3 Torpedobaade paa Østersøtoget og besøgte Helsingfors, Reval og Riga; Togtet varede fra 22. Juni til 11. Juli. Den har siden hen hvert Aar været paa Øvelser i hjemlige Farvande, men har gentagne Gange faaet Lejlighed til at vise Flaget i fremmede Havne. I 1926 var den paa Togt til Amsterdam sammen med *Rota* og *Flora* (Kaptljnt. Maegaard), og samme Aar besøgte den sammen med U.baadsflotillen, bestaaende af *Rota*, *Bellona*, *Triton*, *Galathea*, *Neptun* og *Ran* Halmstad (Kaptljnt. Bangsbøll). Sammen med *Henrik Gerner*, *Dryaden*, *Daphne* og *Flora* var den 1928 paa Besøg i Brügge og lagde Hjemvejen gennem Kielerkanalen, og Aaret efter var den med Flotillen paa Besejlingstogt i Nordsoen, og Portsmouth blev anløbet 7.—10. Juni (Flotillechef: Orlogskapt. Wolfhagen). I 1931 besøgte den sammen med *Henrik Gerner*, 5 andre U.baade og Torpedobaaden *Sælen* Frederiksstad (Flotillechef: Kom.kapt. Wolfhagen.)

BESKYTTEREN

Inspektionsskib.

41⁵ Tons. Oprindelig Armering: En 47 mm og to 37 mm Patronkanoner, senere: en 57 mm og to 47 mm Patronkanoner. 43⁵ Mand. Længde 43,42 m, Bredde 7,56 m. Dybgaaende 4,15 m. 620 Hestkræfter, 11 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Beskytteren blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 7. Juni 1900. Den var egentlig bestemt til Dampminebaad, men udsendtes November 1900 som Fiskeriinspektionsskib til Færøerne og vedblev med denne Tjeneste de paafølgende Aar i de 7—10 Maaneder af Aaret. I 1903—05 var det Opmaalingskib ved Færøerne og Island i Sommermaanederne og brugtes som Fiskeriinspektionsskib fra November til April. Anvendtes siden stadig som Inspektionsskib ved Færøerne og Island og har i Aarenes Løb opbragt talrige Trawlere for ulovligt Fiskeri. De meget betydningsfulde Havopmaalinger ved Island, begyndt 1898

af »Diana«, afsluttedes 1909 af *Beskytteren*, der opmaalte Hvalfjord Nord for Reykjavik m. m.

I 1914 var *Beskytteren* efter endt Inspektion ved Færøerne kommet til København 23. Maj; det skulde til Eftersyn og blev oplagt. Ved Verdenskrigens Udbrud indlemmedes det 1. August i Sikkerhedsstyrkens 2. Suppleringsstyrke, omapteredes 8.—9. August til Mineskib og sendtes til Lillebælt som Vagtskib. Da der blev stærk

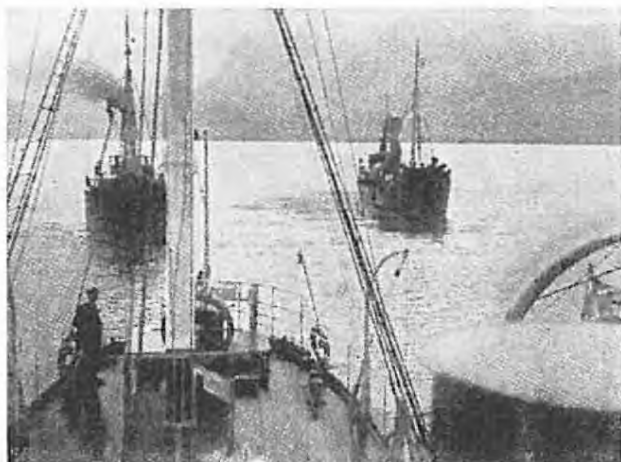

Fot. Orlogsværftet.

Brug for det ved Færøerne, hvor det maatte afløse *Islands Falk*, sendtes »Kong Christian« [s. d.] som Vagtskib til Lillebælt. Der havde *Beskytteren* gjort god Tjeneste (til Eks. havde det 16. Januar 1915 i haardt Vejr slæbt en nødstedt dansk Galease af Grund og bragt den i Sikkerhed), men det kunde vanskeligt undværes ved Færøerne, og det omapteredes igen ved Orlogsværftet til Inspektionsskib og sendtes ud paa Eftersommeren Nord paa. Her fik det meget at tage Vare paa, og en Del Eksempler skal nævnes af dets nyttige Virke. Den 14. September eftersøgte det, fandt og indbragte i Havn en havareret færøisk Kutter, som i stormende Kuling

drev om Nord for Færøerne. To Dage efter afgik det til Island og afhentede i Bakkafjord 38 færøiske Fiskere. Efter endt Inspektion stod det hjem og kom til Eftersyn.

I Maj 1916 førte *Beskytteren* Passagerer og Gods til Færøerne og Island. Revet ved Velbestad blev opmaalt i Juni, og paa Slutningen af Maaneden eftersøgte det 2 savnede Fiskerbaade Vest for Sandø. Efter at have overført Lagtingets Medlemmer fra

Inspektionsskibet med to anholdte Trawlere efter sig.

Thorshavn til Suderø, krydsede det ved Øerne, indtil det i September afgik til København med Passagerer og Post.

Forbindelsen mellem Færøerne og Kontinentet maatte i de senere Krigsaar udelukkende opretholdes ved Regeringsskibene, og disse udfoldede en Virksomhed, som vistnok ikke helt paa skønnedes [se *Islands Følk*]. Den 6. Februar 1917 afgik *Beskytteren* fra Helsingør til Færøerne med Amtmanden, og det medførte en Del Varer, som Øerne savnede: bl. a. Medicin og Margarine. I Marts assisterede det en færøisk Fiskekutter, der i haard Storm var ved at drive ind paa Klipperne ved Thorshavn. Den 15. April bjærgede det i Snestorm i Fuglefjord en grundstødt Fiskekutter, og 25. April overførte det Amtmanden og andre Embedsmænd fra Thorshavn til Sandevaag.

Den 24. Maj havde *Beskytteren* en særlig gavnlig Dag. En Del Fiskekuttere antoges at være sænkede af tyske Undervandsbaade i Farezonen NordØst for Færø Bank. Inspektionsskibet afgik dertil med to Motorbaade paa Slæb for at eftersøge Besætningerne. Arbejdet varede til 30. Maj, og flere Fiskekuttere, som var ansete for tabte, blev fundne, og en Del andre i Tide advarede og retlede.

Tilstanden var alvorlig nok! Den 9. Juni 1917 overførte *Beskytteren* fra Trangisvaag til Thorshavn Besætningerne fra en dansk Skonnert og en norsk Bark, der var sænket af tyske Ubaade. Ude paa Havet kæmpedes der ikke længer med Elementerne alene, men Dødedansen blev traadt med Menneskefjender ogsaa.

I Juni maatte *Beskytterens* Folk assistere Politiet paa Strømø med Eftersøgningen af 2 Desertører fra den hollandske Krydser »Zeeland«. Derefter gjorde det en Rejse til Bergen og tilbage med Passagerer og Post. Den 16. Juli dampede det til Midvaag, hvortil en dansk Skonnert var indkommet med engelsk Prisermandskab ombord. Priseretten blev opgivet, og *Beskytteren* slæbte den frigjorte Skonnert til Thorshavn.

Da »Det forenede Dampskibsselskab«s Dampers »Vesta« var blevet sænket ude paa Havet, overførte *Beskytteren* paa Anmodning den reddede Besætning fra Thorshavn til Trangisvaag. Dagen efter reddede det en Skonnert, som drev om i Vindstille nær Farezonen, ind til Thorshavn. To Gange løb *Beskytteren* til Bergen og tilbage med Passagerer (30), Post og Gods og gik saa direkte hjem til København.

Derfra udgik det allerede 11. Oktober og medførte Regeringspost, Passagerer og 35 Tons Gods til Færøerne. Derfra overførte det i Slutningen af Maanedens Post og Passagerer til Bergen og tilbage. Den 8. November reddede det 3 Mand fra en Jolle, som var kæntræt paa Thorshavns Rhed, og inden Aarets Udgang udførte det 6 længere Slæbture for færøiske og hjemmedanske Kuttere og Skonnerter, endvidere Transporter af Embedsmænd, Læger og Patienter; en Gang bragte det 20 Tons Kul til Klaksvig, og paa

lignende Maade var det i Funktion i Begyndelsen af 1918. Det overførte Proviant til Suderø, hvor der var Mangel paa Levnedsmidler, og 29. Januar løb det med Regeringspost og Passagerer til Bergen og derfra til København.

Igen maatte *Beskytteren* gøre Tjeneste som Mineskib, nu ved 2. Eskadre i Storebælt, men det viste sig saa uundværligt paa sin Færøpost, at det 2. Maj lagde ind til Orlogsværftet for at om-
 apteres til Inspektionsskib paany. Den 11. Maj 1918 stævnedes det atter til Færøerne, stuvende fuldt af Passagerer, Post og Gods. Undervandsbaadskrigen og Minespærringerne havde givet Anledning til, at Bergen blev et Anløbssted for de danske Nordfarere, idet disse fulgte Kysten længst muligt og først ved Bergen stræbte ud over Havet. Straks efter Ankomsten til Thorshavn bragte det Amtmanden og Øernes Rigsdagsmænd over til Bergen, gjorde seks Rejser til Island for at bringe færøiske Fiskere hjem derfra, endnu en Bergensrejse og flere Embedsrejser for Amtmand og Lagtingsmedlemmer. Den 13. September hjemgik det fra Thors-
 havn til København, dog først til Bergen, hvor Passagerer og Post skulde sættes i Land. Den 14. observeredes ved Farezonens nord-
 østlige Hjørne et havareret Skib. Det viste sig at være den danske Skonnert »Constance«, der — efter at være beskudt af en U.baad — var forladt af Besætningen. »Constance« blev taget paa Slæb ind til Bergen.

Om Vinteren — efter endt Eftersyn ved Orlogsværftet i Oktober — kom det ved Færøerne udfor mange Hverv, saaledes Lægetransporter fra Thorshavn til Kirkebø, Velbestad, Midvaag, Vestmanhavn, Eide, Fuglefjord og Lervig, i Januar og Februar 1919 til Kalbæk, Moskranes, Vaagø, Kallefjord, Midvaag og igen Vestmanhavn. Fra Midvaag bragtes 12 Tyfuspatienter til Hospital i Thorshavn. I to Tilfælde slæbtes danske Skonnerter til Havn. Ofte maatte det bringe Proviant og Petroleum fra Thorshavn ud til Bygderne. Inspektionsskibet blev til en Slags borgerligt Hjælpe-
 skib. Det var med til at optage Telefonkabler, transportere Kul fra Gruberne paa Suderø til Statsinstitutionerne m. m. paa de nordligere Øer, o. s. v.

Siden har *Beskytteren* varetaget Inspektionen ved Færøerne

— som før Verdenskrigen — med nogle enkelte smaa Afbrydelser. Saaledes var det 1925 Kommandoskib i Øvelsesdelingen om Sommeren, i 1930 Luftdepotskib for 1. Luftgruppe fra Juli til September, 1931 Kommandoskib for Øvelsesdelingen og 1932 en kort Tid Øvelsesskib for Kadetter.

DAGMAR

Skruekorvet.

1222 Tons. Oprindelig Armering: Seksten 30 Pd. Kanoner, senere: otte 5 Tommers, 28 Cntr. Kanoner, to 37 mm Revolverkanoner, en 37 mm Kanon og en 8 mm Mitraillease. 190 Mand. Længde 173 Fod og 4 Tom., Bredde 32 Fod og 9 Tom., Dybgaaende 13 Fod og 7 Tom. for og 16 Fod agter. 500 Hestekræfter. 9 Knob.

Dagmar blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 1. November 1861. Fra Oktober 1862 til August 1863 var den paa Togt til Middelhavet og Dansk-Vestindien, i 1864 under Krigs-udrustning under Kaptljnt. G. F. V. Wrisberg og var derefter hvert Aar paa Langfart til Middelhavet og Atlanterhavet. Inden den 1886 gennemgik en Hovedreparation, var den 5 Vintre Stations-skib i Dansk-Vestindien. Fra 1887 var den til Stadighed Kadetskib og gjorde endnu adskillige Middelhavsrejser. En epidemisk Sygdom grasserede ombord 1892, og Besætningen afgik fra Skibet til en Teltlejr paa Arsenaløen, hvorfra den 18. Juni gik ombord i Krydseren *Hekla*. Korvetten repræsenterede 1898 Danmark under Festlighederne i Lissabon til Minde om Vasco de Gamas Opdagelse af Søvejen til Indien 1498. Dens sidste Togt som Kadetskib var i 1901. Umiddelbart efter udgik den ved kgl. Resolution af 5. Juli 1901 af Flaadens Tal og blev ophugget.

DAMPBAAD. A.

115 Tons. Armering i Sikringsstyrkens Tid: To 37 mm Revolverkanoner. 18 Mand. Længde 20,71 m, Bredde 5,02 m, Dybgaaende 2 m. 150 Hestekræfter. 7 Knob

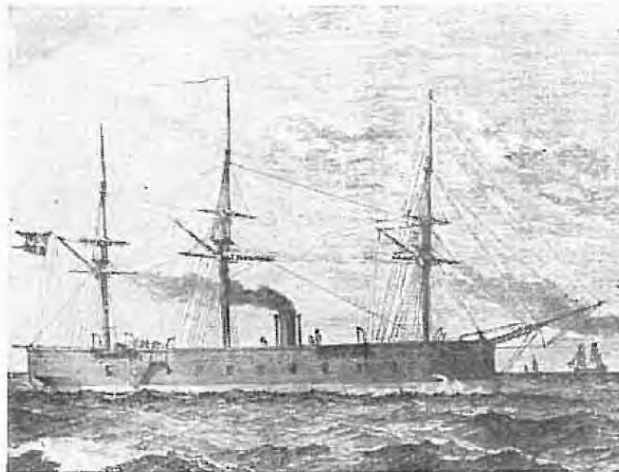
Fartøjet byggedes paa Orlogsværftet 1896 som »Minekran I«, og et Søsterskib til det, senere kaldet *Dampbaad B.*, gjorde Tjeneste til 1920. I 1914 var den oplagt, men kom ud med 4 Timers Varsel og blev Tender for 1. Eskadre i Sundet. Da de ny Minekraner kom i Tjeneste, omdøbtes den til *Dampbaad A*; den benyttedes stadig af Søminevæsenet, undertiden som Tender for Eskadren og som Øvessesskib for Kadetterne. Den overgik til Reserven 7. December 1922, og gør vedblivende Tjeneste ved Søminevæsenet.

DANMARK

Panserfregat.

4770 Tons. Oprindelig Armering: Tyve 60 Pd. 144 Cntr. Kanoner og otte 18 Pd. 40 Cntr. riflede Kanoner, — fra 1865: Tolv 60 Pd. og ti 24 Pd. riflede Kanoner — og senere: 24 Kanoner af forskellig Kaliber. 250 Mand. Længde 263 Fod, Bredde 48 Fod, Dybgaaende for og agter 18 Fod og 6 Tom. Panser $4\frac{1}{2}$ inch. 1000 Hestekræfter. Ca. 11 Knob.

Danmark blev bygget paa Thomsons Værft i Glasgow — af Jern — og kom til København Oktober 1864, ført af Orlogskapt.

O. C. Pedersen. Viste sig ikke at være en gunstig Type og underkastedes en Ombygning 1867—68. Fra Juni til Oktober 1869 var den paa Togt som Eksercerskib under Kommandør C. N. Schönsheyder; under en tre Dages Storm led den en Del Skade og menes kun at være reddet ved Chefens store Dygtighed. Den kom ikke senere paa Langfart, men fik dog fornyet øverste Dæk og Batteridæk 1876—77. I 1885 fik den Navnet Panserskib og i 1893 indordnedes den i Klassen »Eksercer- og Kaserneske« og blev Reservekaserneske.

Den udgik af Flaadens Tal 1900, og Aaret efter aftoges Panse-ret, og en Del Materiel fjærnedes. Endelig ved Loven af 19. April 1907 om Opførelsen af en Kaserne for Søværnet kasseredes Skibet 29. Juni 1907 og solgtes til Ophugning for 71,111 Kr. Køberen var Rudolph Nengebauer & Co. i Harburg. For sidste Gang forlod den Flaadens Leje 2. Juli 1907, slæbt af en tysk Damp.

DANNEBROG. I.

Hjuldampskib til Kongens Brug.

890 Tons. To 37 mm Revolverkanoner. 56 Mand. Længde 60,65 m, Bredde 8,16 m (14,28 m over Hjulkasserne), Dybgaaende 3,17 m. 940 Hestekræfter. 13 Knob. En 40 cm Spejlprojektor. (Data efter Forlængelsen se S. 26).

Dannebrog blev bygget — af Jærn — paa Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri efter Tegning af Orlogsværftets Konstruktionskontor og løb af Stabelen paa Refshaleøen 6. Oktober 1879. Modtagelsesprøven blev afholdt 7. Juni 1880. Samme Aar var det ude paa Fart for Kongen i de hjemlige Farvande — og hvert af de efterfølgende. I 1893 kom det paa Langfart under Kapt. G. A. Caroc, (der inden Aarets Udgang blev Kommandør). Fra Esbjerg førte det 29. Juni Kong Christian IX og Dronning Louise Vest paa, eskorteret af Krydseren *Valkyrien*. Skibene kom 30. Juni til Parkestone. Kongeparret overværede Hertugen af Yorks og Prinsesse Marie af Tecks Formæling i London og vendte efter et Ophold ved det engelske Hof hjemad med *Dannebrog* fra Gravesend 27. Juli. Kongeparret landsattes i Esbjerg Dagen efter.

I alle de paafølgende Aar gjorde den Rejser, først for Christian IX, saa for Frederik VIII og i næsten tyve Aar for Christian X. Her skal nævnes nogle af de væsentligste:

Da Prins Carl af Danmark var udraabt til Norges Konge 1905, førte »Dannebrog« Kongen, nu Kong Haakon VII, Dronning Maud og Kronprins Olaf til Norge. Eskorteskibe var Panserskibet *Olfert Fischer* og Krydseren *Gejser*, og Flaadeafdelingen førtes

af Viceadmiral C. F. Wandel. Afrejsen fra København fandt Sted den 23. November. Skibene ankrede Dagen efter ved Horten og afgik den 25. til Drøbak, hvor Kongeparret gik fra Borde. Samme Dag kom Skibene til Christiania (Oslo), hvor de forblev til den 30. November. Dannebrog og Eskorteskibene var tilbage i København den 1. December.

Aaret efter, da Kong Haakon VII og Dronning Maud skulde krones i Trondhjem (22. Juni 1906), afgik *Dannebrog* med Kronprinsen, Kronprinsessen og Prins Harald ombord fra København 15. Juni. Kongeskibet var da ledsaget af Panserskibet *Herluf Trolle*. Udenfor Trondhjem stødte 20. Juni Krydseren *Hekla* til. Eskadrechefen, Kommandør F. C. C. Bardenfleth havde sin Stander hejst i *Dannebrog*, hvis Chef var Kapt. A. Garde. Den 27. forlod Skibene Trondhjem, og samme Eftermiddag gik *Herluf*

Trolle direkte til København, medens *Dannebrog* (med Kronprinsparret ombord) og *Hekla* besøgte flere norske Havnebyer, bl. a. Christianssand, hvor der blev nedlagt Kranse paa Heltegravene. Skibene hjemkom 2. Juli.

Da daværende Prins Christian og Prinsesse Alexandrine 1902 modtog Marselisborg som Gave, foretog Prinseparret Rejsen til Aarhus — for at overtage Slottet — med *Dannebrog*.

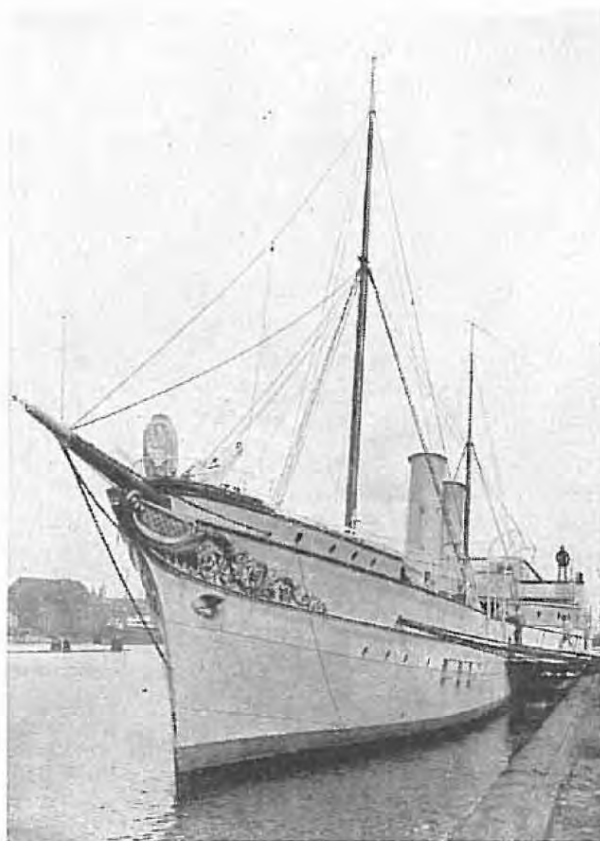
Efter at have gjort Tjeneste et kvart Aarhundrede bevilgedes der 1906 435,000 Kr. til en Hovedreparation; samtidig skulde det forlænges 35 Fod, hvorfor det blev skaaret over paa Midten — efter at Maskiner og Kedler saalænge var fjærnet — og udbygget. Arbejdet begyndtes i December 1906 og afsluttedes saa betids, at Skibet stod til Kongens Disposition ved hans Tilbagekomst fra Islandsfærden. Drægtigheden var øget til 1100 Tons, Farten til 13,4 Knob og Længden til 72 Meter.

I 1909 besøgte det fra Maj med Kongen ombord en Række danske Provinsbyer, bl. a. Aarhus, hvor Kongeparret overværede Aabningshøjtidelighederne ved Landsudstillingen. Fra 11. til 23. Juli foretog Kongen en Rejse til Rusland ombord i *Dannebrog*, der da eskorteredes af *Gejser* og havde D. F. D. S.'s Dampers »Bryderen« med som Depotskib. Der var da Kolera i Petrograd (Leningrad), og man ønskede ikke at proviantere og fylde Kul og Vand dér. Skibene laa til Ankers i Bjørkø Sund og i Kronstadt.

Kong Frederik VIII's Død i Hamborg den 14. Maj 1912 gav Anledning til *Dannebrog*s næste Rejse. Kongeskibet sendtes, eskorteret af *Olfert Fischer* [s. d.], til Travemünde for at hjemføre Kongens Lig derfra. Kongens Kiste blev ført ombord i Travemünde den 16. Maj Kl. 12, og Kl. 12 næste Middag kom *Dannebrog*, ledsaget af *Olfert Fischer* og *Peder Skram* med Kisten til København.

Dannebrog var 1913 som sædvanlig ude fra Maj, undertiden eskorteret af et Kystforsvarsskib eller en Torpedobaadsdivision. Dette Aar besøgte Aarhus, Årøskøbing, Rønne, Odense, Skagen, men ogsaa Byer under fremmed Flag: Landskrona og Rostock. Chef var da Kommandør H. F. Kiær. Ogsaa til Lemvig kom Kongeskibet, der har Æren af at have vist Lystsejlere og Turister, at Limfjorden er et Sted, som Danske — og Udlændinge ogsaa —

ikke let finder Mage til, saare forskelligartet i Øst og Vest, med saa forskellige Byer som Aalborg og Thisted, med trange Sunde og aabne Fjorde, livlige og tætbefolkede Omraader og øde, øde

Fot. Vikingen.

Egne, hvor Fuglene er eneherskende. Alt dette »indenskærs«, nær Havn og Station.

Aaret 1914 blev ikke synderligt mærkeligt for *Dannebrogs* Vedkommende. Fra Esbjerg gik det med Kongen ombord 6. Maj, eskorteret af *Hejmdal*. Besøg blev aflagt i Sheernes, Dover, Calais og Amsterdam med nogle Dages Ophold hvert Sted, og Tilbagekomsten til Esbjerg fandt Sted 26. Maj. Senere paa Aaret førte

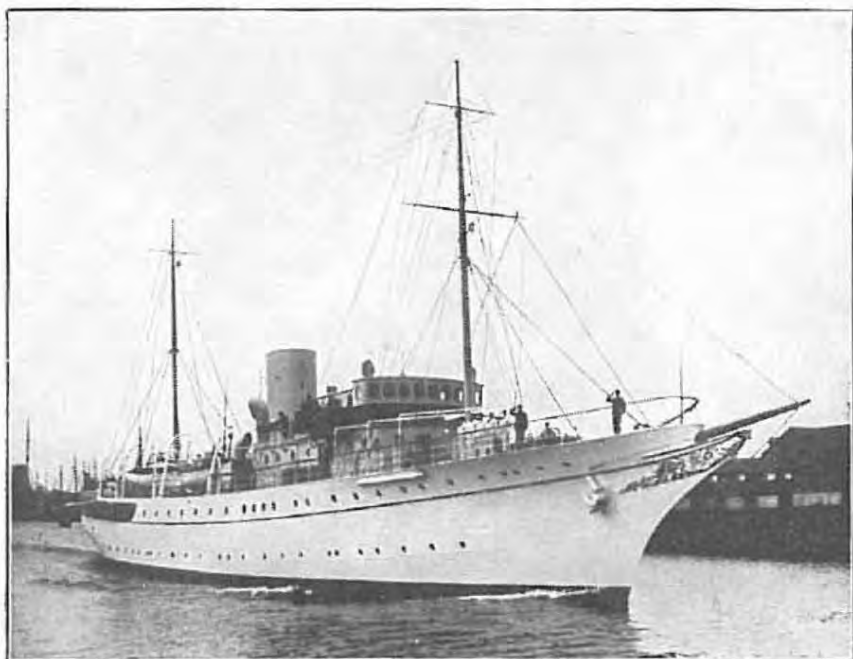
Kongeskibet Majestæten til Skagen, Rønne, Guldborg, Aarhus og Malmø. Kommandoen blev strøget 1. August, og saalænge Verdenskrigen varede, kom Kongeskibet ikke ud. Endelig i Foraaret 1919 blev der igen fyret op under Kedlerne, og Kongen besøgte med *Dannebrog* Skagen, Aarhus, Frederikshavn, Aalborg, Rørvig og Fredericia. Den 5. Juli afhentede Skibet Prins Axel og Prinsesse Margaretha i Malmø.

Da Kongen rejste til Sønderjylland 1920 i Anledning af Genforeningen med Danmark, var det ombord i *Dannebrog*, der afgik fra København 9. Juli, eskorteret af Krydseren *Hejmdal* og Torpedobaadene *Sælen*, *Nordkaperen* og *Havkatten*. Rejsen gik Nord om Sjælland og Fyen, og Ankomsten til de sønderjyske Farvande, hvor da *Olfert Fischer*, *Gejser* og flere andre Marineskibe laa, fandt Sted 10. Juli. Tilbagereisen begyndte 16. Juli, og *Dannebrog* eskorteredes da af *Gejser*. Rejsen foregik gennem Svendborgsund og Grønsund, og Hjemkomsten til København fandt Sted den 17. Juli. I 1921 besøgte Kongen ombord i *Dannebrog* Sæby, Skagen, Frederikshavn, Kolding, Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Ærøskøbing, Troense, Aarhus, Odense m. m., og saaledes blev hvert Aar en Række danske Havne besøgt. I 1922 kom *Dannebrog* igen til Limfjorden og anløb Lemvig, Nykøbing-Mors og Thisted; ogsaa Stubbekøbing, Assens, Nyborg, Nykøbing-Falster og Christiansø havde Kongeskibet til Gæst; men Opremsningen af de danske Havnebesøg vilde blive for omfattende at gengive her. I Tiden fra 24. til 31. August foretog *Dannebrog*, eskorteret af *Hejmdal*, en Rejse til Norrköping, hvor Hertugparret af Västergötland fejrede Solvbryllup; Kalmar blev anløbet 29.—30. August. Siden har *Dannebrog* hver Sommer været udrustet til Sejlads i danske Farvande for Kongen og Dronningen. Ved Udgangen af 1931 blev det afmonteret og afløstes 1932 af det nye Kongeskib *Dannebrog* (II).

DANNEBROG. II.

Motorskib til Kongens Brug.

1225 Tons. 42 Mand. Længde 74,5 m, Bredde 10,4 m,
Dybgaaende 3,6 m. 1600 Hestekræfter. 14% Knob.

Fot. Danmarksposten.

Det andet *Dannebrog* blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 10. Oktober 1931. Motorskibet var 2. Maj 1932 paa sin første Prøvetur i Sundet med Kongen og Dronningen ombord. Den 20. Maj fandt Afleveringen fra Værftet Sted, og Kommandoen hejstes 26. Maj. *Dannebrogs* første Chef var Kommandørkapt. K. E. Ackermann, og Kongeparret gjorde adskillige Rejser indtil Oktober til sønderjyske og andre indenrigske Havne.

DAPHNE

Undervandsbaad. [D. 1.]

300 Tons (381). En 75 mm Patronkanon og en 20 mm Re-
kylkanon. Seks Torpedoudskydningsapparater. 18 Mand.
Længde 49,06 m, Bredde 4,85, Dybgaaende 2,51 m.
900 Hestekræfter (400). 13,4 Knob (7).

Type som DRYADEN [s. d.]

Daphne blev bygget paa Orlogsværftet, fik Navn 27. Februar 1924 og løb af Stabelen 1925. Den kom omtrent til Stadighed — Sommer og Vinter, naar Isen ikke hindrede det — til Tjeneste i danske Farvande og af og til har den besøgt fremmede Havne; saaledes kom den 1928 paa Togt til Belgien sammen med 4 andre U.baade [se *Bellona*]. I Begyndelsen af April 1929 besøgte den Karlskrona med U.baadsflotillen, der da bestod af *Henrik Gerner*, *Dryaden*, *Daphne*, *Flora*, *Ægir*, *Neptun*, *Ran* og Bevogtningsfartøjet *Ormen*, og senere paa Aaret var den paa Besejlingsøvelse i Nordsøen (Flotillechef: Orlogskapt. J. Wolfhagen) og anløb Portsmouth. I 1930 stod den sammen med Krydseren *Hejmdal*, *Henrik Gerner*, *Dryaden*, *Ran* og *Triton* til Østersøen og besøgte Gdynia (Orlogskapt. Wolfhagen).

DELFINEN. I.

Torpedobaad.

67 Tons. En 37 mm Revolverkanon og to 38 cm Stævneapparater. 15 Mand. Længde 33,58 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende for 0,69 m, agter 2,08 m. 670 Hestekræfter. 18,7 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Torpedobaaden »Delfinen«, rigget til Fart fra det engelske Værft til København.

Baaden blev bygget 1883 af J. Thornycroft & Co. i London og kom til København 11. August 1883, ført af Prmljnt. C. F. Schiller. Den blev meget benyttet: Til Forsøg ved Søminestationen i Bramsnæsvig, i Øvelseseskadren, som Øvelsesskib for Kadetter, o. s. v. I Tidsrummet 1893—1901 laa den stille, kom saa paa Fiskeriinspektion og var derefter hvert Aar ude med Øvelseseskadren.

Den 12. Januar 1912 bestemtes det, at den fremtidig skulde kaldes »Torpedobaad Nr. 4«, og den overgik 7. Juli 1916 til at blive Patruljebaad (Nr. 2.) Den slettedes af Flaadelisten 31. Marts 1919.

DELFINEN. II.

Torpedobaad. [E. 2.] [P. 2.]

159 Tons. En 75 mm Patronkanon, et 8 mm Rekylgevær.
Fire Torpedoudskydningsapparater. 31 Mand. Længde
45,2 m, Bredde 5,16 m, Dybgaaende 2,12 m. 3487 Heste-
kræfter. 26,3 Knob.

Type som SVÆRDFISKEN [s. d.]

Baaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1913. Den udgik paa Togt med Øvelseseskadren 15. Juni 1914 og indlemmedes 1. August 1914 i Sikringsstyrken, hvor den blev Standerskib i 2. Torpedobaadsflotille under 2. Eskadre i Storebælt. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 1919 forblev den i Linien og blev stadig meget benyttet. Blandt dens Togter kan nævnes Udenlandsrejsen 1925. Under Kaptjnt. Vedel var den i Eskadre med *Niels Juel*, *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, 2 andre Torpedobaade og 3 Undervandsbaade fra 22. Juni til 11. Juli paa Østersøtoget og besøgte Helsingfors, Reval og Riga. I 1930 overgik den til Reserven som »Bevogtningsfartøj« og i 1932 slettedes den af Flaadens Tal.

DIANA. I.

Skrueskonnert.

671 Tons. Armeringen var oprindelig en 60 Pd. Kanon og to 30 Pd.s, senere 8 mindre Kanoner og senest to 37 mm Patronkanoner. Længde 152 Fod, Bredde 25 Fod og Dybgaaende for 10 Fod, agter 11 Fod og 7 Tommer. 58 Mand. 500 Hestekræfter. Fart $9\frac{1}{4}$ Knob.

Diana blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 11. November 1863. I 1864 var den under Krigsudrustning, i 1866 paa

Togt til Færøerne og Island, 1868—69 paa Vestindietogt. Den blev saa desarmeret og indrettet til Postfart paa Island og var i denne Fart 1869—1880. Efter at være forsynet med Dampkedler kom den under Orlogsflag igen, armeredes og gjorde hvert Aar et Togt til Færøerne og Island. Ved kgl. Resolution af 18. December 1885 indordnedes den blandt »Krydsere af 3. Klasse«. Fra 1893—94 var den paa Vestindietogt. Ved kgl. Resolution af 17. August 1894 overførtes den til Gruppen »Skoleskibe« og foretog fra 1898 til 1902 hvert Aar fra April til September Opmaalinger ved Færøerne og Island. Den udgik af Flaadens Tal 1903 og blev ophugget 1904.

DIANA. II.

Inspektionsskib.

288 Tons. To 47 mm Kanoner. 26 Mand. Længde 35,5 m,
Bredde 6,58 m, Dybgaaende 3 m. 400 Hestekræfter.
11 Knob.

Diana blev bygget i Holland 1916. Indkøbtes af Marineministeriet og indgik i Sikringsstyrken 5. Maj 1917. Det overtog straks

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

Vagttjenesten ved Skagen, afløsende en Torpedobaad. Særlig i Vintermaanederne var Tjenesten i dette Farvand haard, ikke mindst for den spinkle Torpedobaadstype. Det gjorde god Nytte, ogsaa af civil Art; det reddede f. Eks. 24. Juni 1917 i svær Sø en havareret dansk Motor-Fiskerbaad fra Farvandet Nord for Skagens Rev og bragte den ind til Skagens Havn.

Da der i Foraaret 1918 udlagdes baade engelske og tyske Minespærringer i den nordlige Del af Kattegat, var Svenskerne meget virksomme for at beskytte og vejlede paa deres Side af Felterne. *Diana* fik til Bistand Lodsdamperen »Skagerak« og et Par Torpedobaade, og der var paa den danske Side stadig Fartøjer i Søen i samme Hensigt. Adskillige flydende Miner blev uskadelig-

gjort. Den 3. Juni blev det sendt ud sammen med Torpedobaad Nr. 6 for at eftersøge Vraget af den danske, tremastede Skonnert »G. J. Petersen« af Marstal. Den var minesprængt i de tyske Spærringer. Vraget blev fundet, og Torpedobaaden tog det paa Slæb; men under Bugseringen stødte Vraget paa endnu en Mine, som bortsprængte Agterskibet. Den 1. Oktober bjærgede *Diana* 2 Mand i Kattegat fra Vraget af en dansk Skonnert.

Da der 25. November 1918 indløb Efterretning om, at den tyske Prise, den spanske Damper »Igotz Mendi« var strandet ved Skagen (Højen), sendtes *Diana* straks afsted for at overvaage, at der ikke fra tysk eller engelsk Side foretoges noget internationalt ulovligt. *Diana* naaede Strandingsstedet samme Dag og lagde sig saa tæt som muligt paa Søsiden af »Igotz Mendi«. Næste Morgen kom Torpedobaaden *Spækhuggeren* og senere Krydseren *Hejmdal* til. En drivende Mine blev nedskudt fra *Diana*. Priseskibets 32 Passagerer, d. v. s. Krigsfanger, frigaves. Folk fra *Diana* nedtog efter Ordre Antennen paa »Igotz Mendi«, og *Diana* sendtes derefter til Frederikshavn for at indtage Kul. I haard Storm løb det ud igen, maatte gaa tilbage, men genindtog sin Plads paa Strandingsstedet den 28. November, afløsende *Hejmdal*, der maatte kulle i Frederikshavn. Da »Igotz Mendi« endelig var bragt flot, var *Diana* med (11. Marts 1919), løb foran Flotillen [se: *Hejmdal*] og bragte Damperen i Sikkerhed i Frederikshavn. Den 28. Februar 1919 assisterede det Østasiatisk Kompagnis »Fiona« under dets Sejlads forbi Skagen og i Skagerak. Det udgik af Sikringsstyrken 31. Marts 1919.

Diana foretog kort Tid efter Sikringsstyrkens Ophævelse en Rejse til Færøerne som Fiskeriinspektionsskib, men viste sig uegnet til Tjenesten der og har siden stadig gjort Tjeneste som Inspektionsskib i danske Farvande.

DRAGEN

Torpedobaad. [T. 1.]

285 Tons. To 75 mm Patronkanoner, to 20 mm Rekykanoner, to 8 mm Rekylgeværer og 8 Torpedoudskyd-

ningsapparater, 46 Mand. Længde 59,60 m, Bredde 5,95 m og Dybgaaende 2,31 m. 6000 Hestekræfter, 29 Knob.

Dragen blev bygget paa Orlogsværftet som den første af en ny, stor Torpedobaadstype. Den blev døbt 30. Oktober 1928 og

»Dragen« paa fuld Kraft.

løb af Stabelen 1929; Prøvetogtet begyndte 15. Juli. [Søsterskibe: *Hvalen* og *Laxen*.] Om Sommeren var den Flotillebaad for Øvelseseskadrens Torpedobaadsflotille. Hvert Foraar er den ude for Maskinistskolen og hver Sommer i Eskadre eller Øvelsesdeling.

DROGDEN

Kanonbaad.

50 Tons. En 9 Tommers (254 Cntr.) Kanon. 30 Mand. Længde 53 Fod, Bredde 14 Fod 8 Tom., Dybgaaende for og agter 3 Fod 6 Tom. 40 Hestekræfter. 7 Knob.

Drogden blev bygget hos Claparede & Cie i St. Denis — af Staal — efter det Farcy'ske System. Den løb af Stabelen 6. September 1872 og kom 13. Oktober samme Aar til København, bugseret af *Fylla*. Den 8. November optoges den i Flaaden. Først 9. Oktober 1873 fik den Navnet *Drogden*. Den var Deltager i Eskadreøvelserne 1876, men anvendtes iøvrigt kun lidt. I 1903 udgik den af Flaaden og solgtes 23. April 1904 ved Auktion til Grosserer Alfred Christensen for 1600 Kr. Den endte sine Dage som Depotskib i Nyhavn.

DRYADEN

Undervandsbaad. [D. 1.]

300 Tons (381). En 75 mm Patronkanon, en 20 mm Rekylkanon og seks Torpedoudskydningsapparater. 18 Mand. Længde 49,06 m, Bredde 4,85 m, Dybgaaende 2,53 m. 900 Hestekræfter (400). 13,4 Knob (7,00 under Vandet).

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

Dryaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1926. Den blev døbt allerede 27. Februar 1924. Hvert Aar siden da har den været ude med Undervandsbaadsflotillen. Med denne var *Dryaden* 1928 ved Brügge, i 1929 ved Karlskrona og Portsmouth [se: *Bellona*], og i 1930 var den paa Østersøtoget i den første Halvdel af Juli — i Flotille (under Orlogskapt. J. Wolfhagen) med *Hejmdal*, *Henrik Gerner* og 4 U.baade [se: *Daphne*] — og besøgte Gdynia.

DYKKEREN

Undervandsbaad.

105 Tons (132). To Torpedoudskydningsapparater. 9, senere 12 Mand. Længde 34,65 m, Bredde 3,50 m, Dybgaaende 2,20 m. 210 Hestekræfter (Elektromotor). 12 Knob (7½).

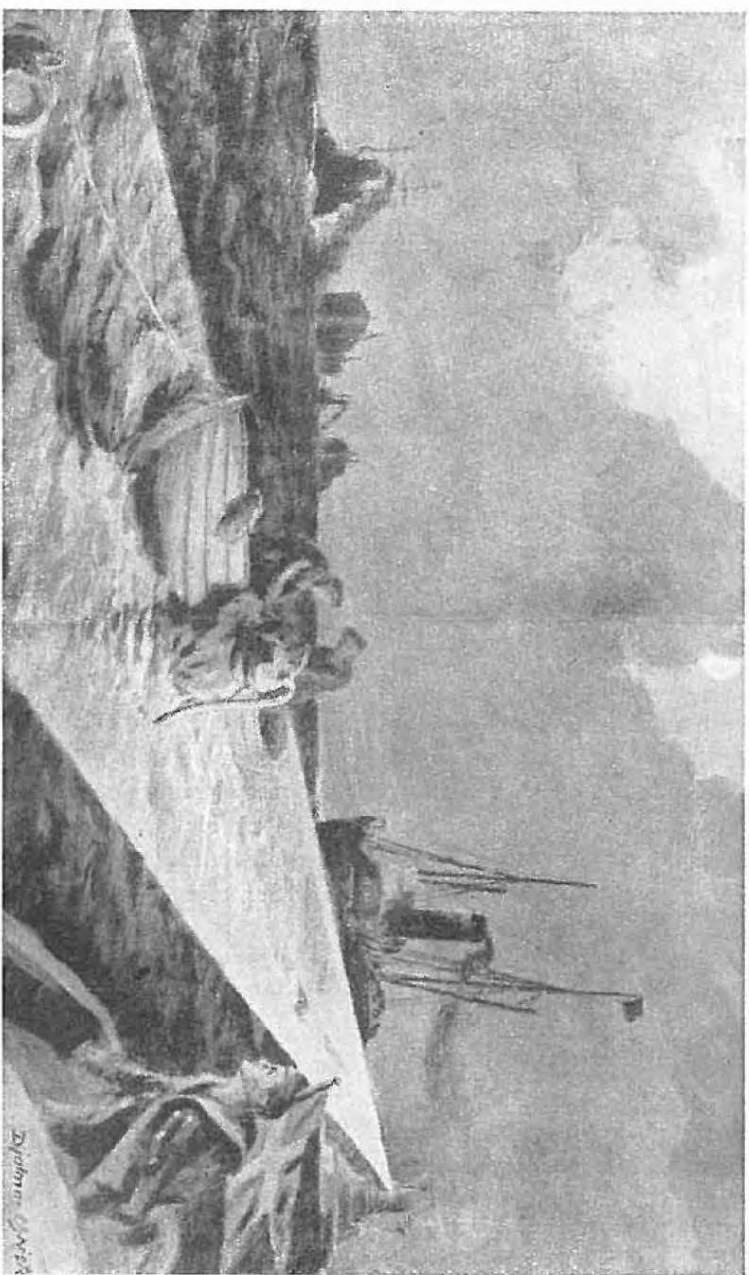
Da Bygningen af U.baade i enkelte Stater var naaet til en tilfredsstillende Udvikling, og Skibstypen med god Grund mentes at skulle faa stor Betydning i hjemlige Farvande, blev en U.baad bestilt i Spezzia, som dengang var videst fremme paa dette Omraade. Den skulde bære Navnet »Dykkeren«. U.baaden blev sat i Vandet 18. Juli 1909 ved Spezzia. To Timer efter kunde den med egen Maskinkraft løbe fra Værftet ind til Byen. Prøven

Stenders Forlag.

fandt Sted 28. Juli til 25. August og alt befundet i Orden af den danske Kommission: Værftsingeniør Adolph, Premierløjtnanterne Aarestrup og Rechnitzer og Maskinassistent Heller. Denne, den danske Flaades første U.baad, slæbtes af Svitzers »Valkyrien« til København, hvortil den ankom 13. September, og den indlemmedes i Flaaden 29. September 1909.

Kommandoen blev hejst i Oktober 1909, og den første Chef var Kapt. O. Aarestrup. U.baaden deltog i Øvelserne i Forbindelse med den udrustede Vintereskadre, og Materiellet viste sig i Løbet af Garantitiden at være tilfredsstillende. Da *Dykkeren* lob ud paa nyt Togt 6. April 1910, var det under Prmljnt. Hj. Rechnitzer, den senere Viceadmiral. *Dykkeren* var henvist til Virke i Sundet, da dens Aktionsradius var stærkt begrænset, og Øvelserne (Undervandsbaadsangreb) med de store Skibe kunde kun finde Sted, naar Eskadren passerede til og fra København.

Fra Undervandsbaaden »Dykkerens Forlis den 9. Oktober 1916. Redningsarbejdet paabegyndes.

I de Tider, da Typen var ny, var det med nogen Spænding, at der holdtes en 12 Timers Udholdenhedsprøve for Undervandsbaaden i neddykket Tilstand med Motorerne i uafbrudt Gang, for at komme til Kundskab om, hvor længe Besætningen kunde klare sig uden Luftfornyelse i Baaden. Kort efter blev der fra Frankrig købt en Del Oxyolith-Patroner, der kunde rense Luften for Kulsyre og udskille Ilt. Om Efteraaret blev der installeret en »Radiotelegrafstation« i *Dykkeren* (fra Telefunken i Berlin). Det var den første Radiostation, som installeredes i U.baad. Medens den næste U.baad *Havmanden* [s. d.] byggedes i Fiume, prøvede Dykkeren forskellige Redningsapparater. Et af dem (fra Lybæk) var monteret paa en Svømmevest og vejede — i Modsætning til andre — kun 5 kg, og Marineministeriet købte 12 af dem til *Dykkerens* Mandskab.

I 1914 var den ude fra Begyndelsen af Juni og sluttede sig til Øvelseseskadren. Da Sikringsstyrken etableredes 1. August, indlemmedes den straks sammen med de andre 6 U.baade i Styrken og løb ind til Orlogsværftet for at komplettere Mandskab og Beholdninger. Samme Aften samledes den med de andre Flaadeenheder i Drogden og tildeltes Tjeneste ved Defensionseskadren ved København.

Da den 9. Oktober 1916 om Eftermiddagen sejlede »neddykket« ved Taarbæk Rev, blev den paasejlet af en norsk Dampers og gik til Bunds. Tre Mand reddede sig straks gennem Lugen i Taarnet ved at »sluse sig ud«, men Chefen, Prmljnt. Svend Aage Christiansen, druknede i Kommandotaarnet. Den øvrige Besætning, 8 Mand, udstod 9 uhyggelige Timer paa Havbunden, inden det lykkedes de hurtigt tilkaldte Redningsfartøjer at hæve Skroget saa meget, at de kunde lukkes ud. I Mellemtiden havde Kapt. Juell-Brockdorff som Dykker været nede ved den sunkne U.baad og ved Bankninger paa Skibssiden sat Mod i den indespærrede Besætning.

ESBERN SNARE

Panserskonert.

597 Tons. Armeringen var oprindelig en 60 Pd. 144 Cntr. Kanon og to 5¼ Tommers riflede Metalkanoner, senere to 37 mm Revolverkanoner, et 38 cm Undervandsudskydningsapparat for og en 35½ cm Torpedokanon. 50 Mand. Længde 47,77 m, Bredde 7,92, Dybgaaende for 3,32 m og agter 3,32 m. Panser 64 mm. 500 Heste-kræfter, 10 Knob. To 40 cm Spejlprojektorer.

Esbern Snare blev bygget i England af The Thames shipbuilding Company — af Jærn — og kom til København i Juli 1862, ført af Ljnt. V. Falbe. I 1863 var den ude med Øvelseseskadren, og fra 22. November var den krigsudrustet under Kaptljnt. J. C. Kraft, der førte den ved Krigens Udbrud (1. Februar 1864) og til den kom ind »for godt« 12. Januar 1865. Derefter blev den udrustet med nogle Aars Mellemrum; i 1870 var den Vagtskib paa Rheden, men anvendtes oftest ved Troppetransport. Umiddelbart efter Stormfloden 13. November 1872 assisterede den havarerede Skibe, og det faldt gentagne Gange i dens Lod at være Postvæsenet tjenlig som Istransportskib.

Den omdannedes 1876—77 til Torpedoskib og var derefter hvert Aar ude. Ved kgl. Resolution af 18. December 1885 fik den Benævnelsen Skoleskib, men fortsatte Tjenesten som Torpedoskib, indtil det 1906 blev Depotskib. I 1907 havde Defensionschefen sin Stander paa *Esbern Snare* under Øvelser med *Iver Hvitfeldt*, *Falster*, *Hekla*, *Gejser*, 12 Torpedobaade og 6 Patruljebaade.

I 1914 var den oplagt, da Sikringsstyrken formeredes 31. Juli. Allerede 1. August blev det udlagt som Depotskib i Lynettehavnen; det udgik af Sikringsstyrken 19. November 1918. Den 6. December 1923 slettedes det af Flaadens Tal og blev solgt.

FALSTER

Kanonbaad.

390 Tons. Oprindelig Armering: En 10 Tommers 18 Tons Kanon og to 4 Pd. riflede Kanoner, senere en 57 mm Patronkanon og seks 37 mm Revolverkanoner. 50 Mand. Længde 34,29 m, Bredde 8,84, Dybgaaende for 1,88 m og agter 2,64 m. 500 Hestekræfter. 9,8 Knob.

Falster blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 3. December 1873. Hvert af de følgende Aar var den udrustet og deltog i Eskadreøvelserne, 1881 var den Kadetskib og derefter stadig Øvelsesskib for Maskinelever, af og til ogsaa for Kadetter. Efter Aarhundredskiftet var den sjældnere ude, men deltog i Eskadreøvelserne 1905, 1906 og 1907. Dette Aar, den 20. September, kolliderede den under en Natøvelse i Sundet med Torpedobaaden *Hvalrossen*, der tog en Del Skade, medens *Falster* efter et Par Dages Reparation ved Orlogsværftet kunde løbe ud igen. Endnu nogle Aar var den omtrent til Stadighed ude fra Maj til Oktober, efter 1910 dog med et eller flere Aars Mellemrum.

I 1914 var den »oplagt«, men rede til at løbe ud med 24 Timers Varsel. Ved Sikringsstyrkens Formering om Eftermiddagen den 31. Juli kommanderedes den sammen med en Del andre ældre Marinefartøjer til Defensionseskadren ved København. Udrustningen begyndte om Morgenen den 1. August, og næste Morgen var den »krigsklar« og dampede ud af Flaadens Leje. Den blev

udlagt som Vagtskib i Sundet mellem Amager og Saltholm. Da Affæren mellem tysk Stridsmagt og den strandede engelske Undervandsbaad »E. 13« fandt Sted Syd-Øst for Saltholm den 19. August 1915, satte *Narhvalen* en engelsk Officer fra »E. 13« ombord i *Falster*, som lod ham bringe til København [se endvidere under

Soulven.] Den gamle Kanonbaad laa den meste Tid af Krigsaarene stille for sine Ankre, men de skiftende Besætninger oplevede mangt og meget paa Stationen.

Falster udgik af Sikringsstyrken 18. November 1918, og 26. Februar 1919 slettedes den af Flaadelisten. Den blev derefter ombygget til Sandpumper under Navnet »Holger«.

FENRIS

Tender.

148 Tons. To 47 mm Patronkanoner. 18 Mand. Længde 28,15 m, Bredde 6,30 m, Dybgaaende 2,82 m. 420 Hestekræfter, 12 Knob.

Skibet blev bygget i Holland 1915. Da der under Verdenskrigen trængtes til et mindre Inspektionsskib i Køgebugt, og da der var Brug for Torpedobaadene, som hidtil havde udført Tjenesten, andetsteds, købte Marineministeriet 1916 dette solide, søgaaende

Fartøj, der bedre end de gamle, smaa Torpedobaade i Defensionseskadren ved København kunde ligge ude i Vintermaanederne som fast Inspektionsskib. I Juni 1916 omdøbtes det til *Fenris* og udlagdes i Køgebugt efter at være blevet »krigsudrustet« ved Orlogsværftet.

Fot. Kapltjt. R. S. Steensen.

Fenris var tillige indrettet til at gøre Slæbertjeneste, og det kom paa forskellig Maade til at gøre Nytte. Under en natlig Storm 11. December 1918 bjærgede den f. Eks. 5 Mand fra en hollandsk Galease, der var grundstødt ved Søndre Røse. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 vedblev den en Tid at gøre Tjeneste som Inspektionsskib, men gled saa over til at blive Tender for Øvelseseskadren, Budbringer, Postbaad, Slæber etc., og gør endnu 1932 god Tjeneste.

FLORA

Undervandsbaad. [C. 3.]

290 Tons (369). En 57 mm A. L. Kanon. Fire Torpedo-udskydningsapparater. 17 Mand. Længde 47,45 m, Bredde 4,40 m, Dybgaaende 2,67 m. 900 Hestekræfter (640). 14,5 Knob (10,5).

Flora blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 1920. Kommandoen blev første Gang hejst 20. Januar 1922, og U.baaden var i den følgende Tid hvert Aar ude.

Paa det ret enestaaende Undervandsbaadstogt til England og Færøerne 1924 var *Flora* under Orlogskapt. J. Wolfhagen Stander-skib for Flotillen, der bestod af *Flora*, *Rota* og *Bellona*. Togtet begyndte 29. Juni. Den 5. Juli afgik U.baadene fra Esbjerg paa den for disse smaa Fartøjer meget lange Fart. Natten maatte paa Grund af høj Sø udenfor Barren tilbringes for Anker ved Skallingen, men næste Morgen stod Flotillen ud over Vesterhavet med gennemsnitlig 8 Knobs Fart. Terschillingerbanken passeredes 6. Juli. Næste Formiddag stod Flotillen Themsen ind og kom til Bolværk i Sheernes. Næste Morgen løb den til Chatham, hvor nogle Smaareparationer foretoges ved Orlogsværftet. Modtagelsen var festlig og kammeratlig. Officerer og Folk kunde spise og sove i Land i »The Naval Baracks«. Efter at have faaet Batterier opladede og Olie-tankene forsynet med 8245 Liter, fortsattes Rejsen den 14. Juli. Krydseren *Hejmdal* laa da ved Dover og korresponderede ved Radio med Flotillen; denne rundede Landsend den 15. og ankrede Dagen efter i Lamlash Harbour paa Øen Arram. Om Morgenen den 17. fortsattes Rejsen med 12 Knobs Fart op mellem Irland og England, og Flotillen kom til Greenoch, hvor der indtoges 33.000 Liter Olie. Flotillen løb videre 22. Juli, passerede mellem North Rona og Sulisker og ud paa Havet, hvor Dønningen voldte megen Slingerage, og naaede Trangisvaag den 24. Juli. Efter at have ladet de stærkt interesserede Færinger overvære en Dykning, løb Flotillen den 25. til Thorshavn, hvor da *Hejmdal*

Type som BELLONA [s. d.]

og *Argus* laa. Den 28. besøgte Vestmanhavn, Fuglefjord og Klaksvig; derfra tog Flotillen en Del Passagerer med til Olajfesten i Thorshavn. *Rota* maatte gøre en Hurtigtur til Svinø med Læger. Under Olajfesten den 29. forevistes Dykning af Undervandsbaad. Hjemreisen begyndte i smukt Vejr 30. Juli; Fairisle passeredes i Taage den 31. Juli, Lindesnæs 1. August [se: *Rota*], og Flotillen kom i god Behold til Skagen den 2. August.

Igen 1925 var *Flora* paa Langfart. Under Kaptljnt. F. A. H. Kjølens afgik den 22. Juni paa Østersøtoget i Eskadre med *Niels Juel* [s. d.], *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, to andre U.baade og 3 Torpedobaade, besøgte Helsingfors, Reval og Riga og kom tilbage til København 10. Juli. Siden har *Flora* været ude hvert Aar, og den er endnu i Linien.

Sammen med *Bellona* [s. d.] og *Rota* besøgte den 1926 Amsterdam, 1928 Brügge [se *Bellona*] og 1929 Karlskrona [se *Daphne*].

FLYVEFISKEN

Torpedobaad. [D. 2.] [O. 2.]

230 Tons. To 75 mm Patronkanoner, et 8 mm Rekylgevær, fem Torpedoudskydningsapparater. 36 Mand. Længde 55,4 m, Bredde 5,49 m, Dybgaaende 1,90 m. 5000 Hestekræfter. 27,5 Knob.

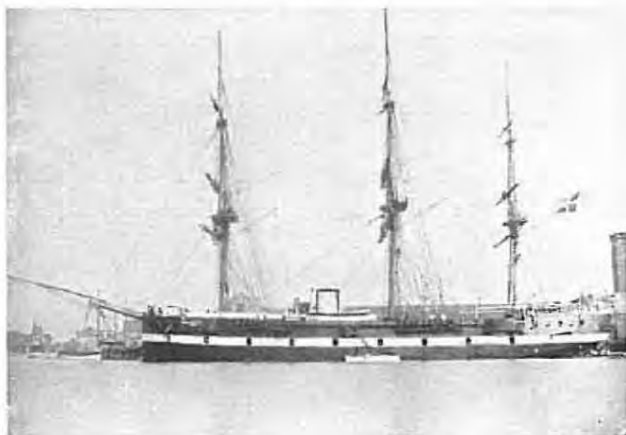
Flyvefisken blev bygget 1910 hos Burmeister & Wain i København efter Tegning fra Yarrow i Glasgow; den løb af Stabelen 1911. Den var ude hvert Aar, og i Krigsaaret 1914 udgik den i Juni sammen med 8 andre Torpedobaade for at deltage i Øvelseseskadrens Færd. Den laa med Eskadren i Sundet, da Mobiliseringen af Sikringsstyrken fandt Sted den 1. August. Samme Dag kompletterede den ved Orlogsværftet sine Beholdninger og udgik samme Aften til Drogden. *Flyvefisken* kom i den følgende Tid til at gøre Tjeneste ved 1. Torpedobaadsflotille under 1. Eskadre med Station i Sundet. Den 4. December 1918 udgik den af Sikringsstyrken og overførtes til Reserven 1929. [O. 2.]

Type som SØULVEN [s. d.]

FYEN

Krydserfregat.

2737 Tons. Seksten 15 cm Kanoner, seks 37 mm Revolverkanoner, en 37 mm Patronkanon, en 8 mm Mitrailleuse. To 35½ cm Torpedostævnapparater. 405 Mand. Længde 70,76 m, Bredde 13,84 m, Dybgaaende for 5,30 m, agter 6,11 m. Panserdæk 38 mm. 2600 Hesterkræfter. 13 Knob. To 40 cm Spejlprojektorer.

Fyen blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn og Staal — og løb af Stabelen 27. September 1882. I 1884 var den ude som Eksercerskib. I 1885 forandredes dens oprindelige Benævnelse »Korvet med lukket Batteri« til Krydserfregat; dette Aar var *Fyen* fra Maj til August ude som Eksercerskib og afgik i Oktober paa Middelhavstogt, der varede til Marts 1886. Chefen, Kommandør H. G. F. Garde, som 19. November 1885 udnævntes til Kontre-admiral, døde 13. December og blev begravet paa Malta. Kommandoen overtoges 26. December af Kommandør G. J. G. Mac Dougall.

Efter lang Stilleliggen sendtes *Fyen* 31. Oktober 1895 til Vestindien under Kommandør G. A. Caroc og hjemkom derfra i Marts 1896. I Oktober 1898 udgik den paa Middelhavstogt under Kommandør C. F. Wandel og hjemkom i Februar 1899.

I 1907 omdannedes Krydserfregatten til Kaserneskip og blev »Reservekaserneskip« i Stedet for *Niels Juel*, der var stærkt medtaget af Ælde. Fra 1910 kaldtes det »Kaserneskip«. Fra December 1918 tjente *Fyen* som Opholdssted for fremmede Krigsfanger, og det fik igen en Chef, Officerer, Vagthold og Læge. Denne særlige »Virksomhed« var endt i Slutningen af Februar, og 1. Marts underlagdes *Fyen* atter Søværnets Kaserne. Den gamle Krydserfregat anvendes endnu som Reservekaserneskip.

Fra „Fyen"s Batteri.

FYLLA

Inspektionsskib.

1245 Tons, Oprindelig Armering: Fire 57 mm, — fra ca. 1924: To 12 cm og to 57 mm Patronkanoner. 75 Mand. Længde 81,50 m, Bredde 10,21 m, Dybgaaende 3,95 m. 2300 Hestekræfter. 17 Knob.

Skibet byggedes til den engelske Flaade 1915 af D. & W. Henderson i Glasgow og løb af Stabelen i December 1915. Det fik Navnet »Asphodel« og gjorde Tjeneste som »British Fleet Sweeping Vessel« indtil Januar 1920, da det blev købt til den danske Marine som Fiskeriinspektionsskib, Kommandoen hejstes i Parkeston 5. Juli af Kapt. Prins Axel; samme Dag afgik det

og kom 9. Juli til Orlogsværftet. Det indgik i Flaadens Tal den 2. August 1920.

Fylla udrustedes til Grønlandstogt og afgik under Kapt. A. G. Topsøe-Jensen 1. September 1920; det besøgte Godthaab, Holsteinsborg, Egedesminde og Sukkertoppen i September, besøgte Færøerne i Oktober og kom 21. Oktober igen til København.

I 1921 var det ude allerede 1. Marts under Kapt. la Cour og dampede til sin Fiskeriinspektion ved Island med Ophold i Leith,

Fot. Maskinmester Heldt.

Kongshavn, Thorshavn og Vestmanhavn. Fra 20. Marts inspiceres Vest-, Syd- og Nordvestkysten til 16. Juni, da det løb til Færøerne for at modtage (og indlemmes i) den Flaadedeling, som fulgte Kongen paa Langfarten til Nordlandene. Den 21. mødtes Skibene ved Vaag og fulgtes til Trangisvaag og Thorshavn. Den 23. gjorde *Fylla* en Afstikker til Klaksvig, men fulgte samme Aften fra Thorshavn atter Delingen Nord paa. Eidesvik blev anløbet, og Ankomsten til Reykjavik fandt Sted 27. Juni; *Fylla* laa 3 Dage ved Videy, men fulgte saa igen »Island« Nord paa den 4. Juli. Ankomsten til Godthaab fandt Sted den

9. Juli, og her forblev *Fylla*, da »Island« den 13. gik til Godhavn og videre. [Se: Valkyrien]. Paa »Island«s Tilbagerejse stødte *Fylla* til den 18. Juli udfor Godthaab og fulgte til Thorshavn, hvor *Hejmdal* afløste det. *Fylla* gik til Inspektion ved Island. I Thorshavn afhentede det 3. Oktober 1 Officer og afløst Mandskab fra *Beskytteren* og kom 7. Oktober til København. Togtet varede 7 Maaneder.

Siden har *Fylla* stadig været paa Inspektionsrejser, i 1922 fra Marts/April til Oktober, anløbende Færøerne paa Ud- og Hjemrejsen, inspicerende ved Islands Kyster indtil Begyndelsen af Juli, derefter ved Grønland en Maanedstid og saa igen ved Island; efter 1922 gjaldt Inspektionen kun Island og Færøerne.

GALATHEA

Undervandsbaad. [B. 12.]

177 Tons (235). En 57 mm A. L. Kanon. Fire Torpedo-udskydningsapparater. 12 Mand. Længde 40,60 m, Breddede 3,72 m, Dybgaaende 2,40 m. 450 Hestekræfter (340). 13,5 Knob (9,8).

Galathea blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1916. Den indgik Januar 1917 i Sikringsstyrkens Un-

Type som NEPTUN [s. d.]

dervandsbaadsflotille, fik Station i Helsingør og gjorde ofte Patruljetjeneste i det sydlige Kattégat. Den 2. November 1917 bragte den Læge og Forbindstoffer til Damperen »Dalgas«, der havde Saarede ombord fra den tyske Hjælpekrydser, som engelske Jagere havde skudt i Sænk udfor Kullen. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 1919 forblev den i Linien, og den blev meget benyttet. I 1926 besøgte den Halmstad [se Bellona]. Endnu i 1930 kom *Galathea* paa Langfart; fra 1.—14. Juli var den under Orlogskapt.

Vore Orlogsskibe.

J. Wolfhagen med Krydseren *Hejmdal*, *Henrik Gerner* og 4 andre U-baade paa Østersøtoget og besøgte Gdynia. I 1931 var den i Frederiksstad [se *Bellona*]; samme Aar overgik den til Reserven.

GEJSER

Krydser.

1282 Tons. To 12 cm og fire 87 mm Patronkanoner, fire 37 mm Revolverkanoner, to 37 mm Rekyllkanoner (de 37 mm Kanoner erstattedes senere med to 57 mm Patronkanoner og to 57 mm AntiLuftKanoner), to 8 mm Mitralleuser, et 45 cm Torpedoapparat i Stævnen og et 38 cm agter samt to 38 cm Torpedokanoner. 156 Mand. Længde 70,62 m, Bredde 10,36 m, Dybgaaende 3,27 m for og 3,45 m agter. Panser: Dæk 44—29 mm, Kommandotaarn 76 mm, Panserrør 64 mm. 3000 Hestekræfter. 17,1 Knob. To 90 cm Spejlprojektorer.

Gejser blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 5. Juli 1892. Først 8. Maj næste Aar kom den ud paa Prøvetogt og om Efteraaret var den i Eskadre med *Iver Hvitfeldt*, *Valkyrien* og 4 Torpedobaade. I 1893 kom den første Gang paa Langfart: I Eskadre med *Hekla* og Torpedobaadene *Støren*, *Søløven*, *Narhvalen* og *Havhesten* sendtes den 1. Juni 1895 under Kommandør N. U. Gad, der tillige var Eskadrechef, til Kiel for at repræsentere den danske Marine ved Indvielsen af Nord-Østersøkanalen; Eskadren kom hjem 4. Juli. I 1896 var den igen i Eskadre og atter 1899, men laa saa stille i Flaadens Leje indtil 1903, da den om Foraaret tjente som Øvelsesskib for Artilleri og Torpedoskolen under Kommandør Prins Valdemar.

Efter at have deltaget i Eskadreøvelser i 1905, eskorterede den sammen med Panserskibet *Olfert Fischer* Kongeskibet *Dannebrog*, hvormed Prins Carl og hans Gemalinde — som Kong Haakon VII og Dronning Maud — rejste til Oslo, et Togt, der varede fra 19. November til 2. December. Chef var da Kapt. A. Garde; Eskadren førtes af Viceadmiral Wandel.

En Hovedreparation fandt Sted 1906: Den fik skiftet Dæk, fornyet Kedelrør og forbedredes paa forskellig Maade.

Da Kong Frederik VIII skulde til Færøerne og Island i Sommeren 1907, udrustedes Østasiatisk Kompagnis smukke Damper »Birna« til at overføre ham og Prins Harald, medens Damperen »Atlanta« fik Rigsdagen ombord. *Gejser* udkommanderedes som Følgeskib under Kapt. F. E. Messerschmidt. Afrejsen fandt Sted 21. Juli og Ankomsten til Færøerne 24. Juli. Her stødte *Hekla* til, og de 4 Skibe stod om Eftermiddagen ind til Trangisvaag; paa

Krydseren „Gejser“ som den saa ud i 1896.

Fjorden modtoges de af 2 lange Rækker flagsmykkede Færingebaade. En lignende Modtagelse fandt Sted Dagen efter ved Thorshavn. Den 27. blev Klaksvig anløbet, hvorpaa Rejsen fortsattes til Island, hvor *Islands Falk* stødte til. Den officielle Modtagelse foregik paa Reykjavik Rhed den 30te. Medens Kongen var i Byen, paa Thingvalla, ved *Gejser* og Thorsaa, holdt Krydseren Skydesøvelser ude paa Havet. Afrejsen fra Reykjavik fandt Sted den 10. August. Dagen efter besøgte Isafjord, hvor ca. 100 Fangst- og Fiskefartøjer med Damp eller Motor gik Eskadren i Møde. Endelig blev Akureyri anløbet. Polarkredsen passeredes under Kanonsalut fra Eskorten, og 15. August kom Eskadren til Seydisfjord. Hjemrejsen begyndte samme Aften. *Islands Falk* blev paa

Stationen; de øvrige Skibe anløb Gudvangen i Sognefjorden. Ved Helsingør stodte Panserskibet *Iver Hvitfeldt* til Eskorten, og alle Skibene kom 21. August igen til Ankers paa Københavns Rhed. Om Efteraaret deltog *Gejser* i Eskadreøvelserne. Hele Aaret 1908 laa Krydseren stille i Flaadens Leje.

Gejser udrustedes 1909 som Øvelsesskib for Artilleri- og Torpedoskolen, og Chefen, Kommandør Hammer, fik nogle Maaneder underlagt Torpedobaadene *Ormen*, *Støren* og en Patruljebaad. Det var saa 11.—23. Juli Ledsageskib for Kong Frederik VIII paa hans Ruslandsfærd og deltog derefter i Eskadreøvelserne [se *Olfert Fischer*]. Den smukke og — efter den Tids Maalestok — velsejlende Krydser laa stille 1910 og 1911.

Fra 1. Oktober 1912 var *Gejser* Moderskib for Undervandsbaade, liggende ved Orlogsværftet, fra December 1913 tillige Logis-Skib, indtil den d. 7. Januar 1914 afløstes af *Hekla*. Den blev oplagt, men da 1. August Sikringsstyrken etableredes, beordredes den 4. August til I. Suppleringsstyrke. Den 7. August var den krigsklar og indlemmedes i I. Eskadre (i Sundet), men 14. November flyttedes den til II. Eskadre (i Storebælt). Saasnart den kunde undværes, gjordes den til Skoleskib og sejlede som saadant fra 16. Maj til 15. September 1916.

Den 30. December oversendtes Besætningen til Fyen, og Krydseren kom til Eftersyn ved Orlogsværftet; den indgik igen i Sikringsstyrken 17. Januar 1917 og demitteredes først derfra 13. December 1918. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 overførtes *Gejser* til Reserven, men den fik endnu adskillige Togter — og stadig som Øvelsesskib for Dæksofficerselevskolen. I 1919 var den ude fra Maj, foretog Øvelser, eskorterede Kongeskibet til Aarhus og paraderede dér i Juni under en svensk Eskadres Besøg — og ved København i Juli ved Prins Axels og Prinsesse Margarethas Komme. Den løb saa (under Kapt. E. N. M. Rüdinger) til Bergen, Reykjavik, Kongshavn, Thorshavn, Trondhjem og Christianssand, besøgte nogle hjemmedanske Havne og lagde ind til Orlogsværftet 13. September.

Fra Marts 1920 havde den en Maanedstid Patruljetjeneste i Lillebælt og i April gjorde den (under Generalstrejken) en Rejse

til Rønne med Post og Passagerer. I Slutningen af Maaneden afgik den til Færøerne med Levnedsmidler, Passagerer og Post, og ved Hjemkomsten i Maj maatte den endnu engang føre Post og Passagerer til Rønne. Den kom saa i Skoledelingen. Da Kongen ombord i *Dannebrog* rejste til Sønderjylland i Anledning af Genforeningen — med *Hejmdal* og 3 Torpedobaade som Eskorte — laa *Olfert Fischer* og *Gejser* fra 10. Juli i de sønderjyske Farvande.

Den 16. Juli eskorterede *Gejser* alene *Dannebrog* med Kongen gennem Svendborgsund og Grønsund til København, hvortil Skibene naaede 17. Juli.

I 1921 og 1922 laa Krydseren ved Bolværk.

Da der i 1923 tidlig paa Foraaret formeredes en Øvelsesdeling, bestaaende af 1 Krydser, 9 Torpedobaade, 3 Minefartøjer, 7 Undervandsbaade, nogle Flyvebaade samt *Grønsund* og *Fenris*, blev *Gejser* Kommandoskib. Chef var Kommandør H. L. E. Wenck. Delingen løb til Smaalandsfarvandet 24. Maj. Dagen efter samledes de fleste af Delingens Officerer i *Gejser*. Under Demonstration af et Taageudviklingsapparat indtraadte en Eksplosion, hvorved 21 Søofficerer, 14 Dæksofficerer og assistenter, 2 midlertidige Befalingsmænd, 12 faste Menige og 6 Værnepligtige saaredes, deriblandt *Gejser*s Chef, Orlogskapt. Godfred Hansen,

Orlogskapt. P. Ipsen, Kaptajnljnt. P. E. Rützau og Kaptajnljnt. J. L. Nørgaard. Efter foreløbig Lægehjælp i *Gejser*, hvor de Menege for Officererne fik Behandling og — saavidt muligt — Lindring for de smertefulde Saar, bragte Torpedobaade samtlige Saarede til Garnisonssygehuset i Vordingborg. Kun 2 kunde atter samme Dag overtage deres Tjeneste, 21 afgik den 26. til Marinehospitalet i København, medens 32, de haardest medtagne, forblev paa Sygehuset i Vordingborg. Her afgik Kaptajnljnt. Rützau den 11. Juni ved Døden som Følge af sine Saar. Efterhaanden som Helbreds-tilstanden tillod det, overførtes de øvrige Saarede til Marinehospitalet, og ved Aarets Udgang var de fleste udskrevet som helt eller delvis helbredede. Adskillige fik store Ansigtsar. Des-lingen fortsatte Øvelserne, som afsluttedes i Begyndelsen af Juli, og indgik derefter i Skibsdivisionen.

To Aar i Træk var den — under Orlogskapt. H. Hansen — ude med Dæksofficerselevskolen fra Maj til Oktober, og fra 22. Juni til 11. Juli var den 1925 i Eskadre med *Niels Juel* [s. d.], *Hejmdal*, *Lossen* og 6 andre Flaadeenheder paa Togt til Helsingfors, Reval og Riga. 1926 og 1927 førtes den af Orlogskapt. E. Briand de Crèveceur, og havde Dæksofficerseleverne ombord. I 1926 afgik den den 3. Juni fra København sammen med »Fylla« som Eskorteskib for Kongen, der var ombord paa *Niels Juel*, til Færøerne og Island. Ved Kongens Hjemrejse den 22. Juni blev den ved Island, hvor den varetog Fiskeriinspektionen indtil 6. Juli. Fra 8. Juli inspicerede den ved Færøerne og gik derfra den 25. Juli. *Gejser* laa ved Leith 29.—31. Juli, ved Antwerpen 1.—7. August, anløb Frederikshavn 10. August, foretog Natskydeøvelser Nord for Sjællands Odde og kom til Københavns Rhed den 12. August. Fra September til Oktober deltog den i Eskadreøvelserne. I 1927 sluttede Eskadreøvelserne allerede 3. September.

Den veltjente Krydser udgik af Flaadens Tal 29. Marts 1928 og solgtes til Ophugning.

GORM

Panserbatteri.

2350 Tons. Armering oprindelig: To 120 Pd. 366 Cntr. riflede Kanoner, — senere: To 15 cm Kanoner, fire 57 mm Patronkanoner, fire 37 mm Revolverkanoner og to 8 mm Mitralleuser. 157 Mand. Længde 71,74 m, Bredde 12,2 m, Dybgaaende for 4,39 m, agter 4,39 m. Panserdæk 25 mm, Taarn 203 mm. 1700 Hestekræfter. 12,2 Knob. En 60 cm Linseprojektor og en 90 cm Spejlprojektor.

Gorm blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 17. Maj 1870. Den kom paa Provetogt 1871 og var der

efter hvert Aar indtil 1875 ude med Øvelseseskadren, senere igen 1877, 1880 og saa fremdeles med et Par Aars Mellemrum indtil Aarhundredskiftet, Enkelte af disse Aar var der ret store Udrustninger, saaledes 1889 under Kontreadmiral A. W. Schiwe: *Lindormen*, *Gorm*, *Absalon*, *Møen*, *Øresund*, *Store Bælt*, *Lille Bælt*, 10 Torpedobaade og 2 Patruljebaade samt senere *Falster*. I 1898 var der under Kontreadmiral F. P. A. Uldall 6 større Marineskibe ude (deriblandt *Gorm*), 2 store og 6 mindre Torpedobaade samt 6 Patruljebaade; under Øvelserne blev en Nat den

lille Torpedobaad Nr. 5 paasejlet af en tysk Damper og sank, men Besætningen reddedes paa én Mand nær. I de senere Aar blev Panserbatteriet kun sjældent benyttet. Det udgik af Flaaens Tal 12. Juni 1912.

GRØNSUND

Kanonbaad.

247 Tons. Oprindelig Armering: To 12 cm Kanoner og to Stkr. Maskinskyts, senere: To 57 mm Patronkanoner. 49 Mand. Længde 36,28 m, Bredde 6,12 m, Dybgaende 2,04 m for, 2,48 m agter. 400 Hestekræfter. 11,6 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Grønsund blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 18. April 1883. Samme Aar var den paa Provetogt

og derefter i Eskadre. Aaret efter gjorde den Tjeneste som Fiskeriinspektionsskib i Skagerak. Fra 1886—91 var den hvert Aar paa Opmaalingstogt, og nogle Eftersommermaaneder 1887 blev den Øvelsesskib for Kadetter. Fra 1893 var den hvert eneste Aar paa Fiskeriinspektion i Nordsoen og Skagerak, men deltog 1895, 1898 og 1901 ogsaa i Eskadreøvelserne. Af og til kom den paa kortere Udenlandstogter, saaledes 1902, da den fra Esbjerg gik Vester paa og anløb Schiedam 2.—5. Juli og Ostende 5.—8. Juli.

I 1909 var den paa Opmaalingsstogt i Farvandet Øst for Møen og Bøgestrommen.

I 1914 var *Grønsund* »oplagt«. Ved Dannelsen af Sikringsstyrken 1. August indlemmedes den gamle Kanonbaad i II. Suppleringsstyrke, men da de udrustede Undervandsbaadsstyrker i høj Grad savnede et Værksted og Moderskib, ombyggedes det 1917 til et saadant Formaal; herunder blev Kedel- og Maskinanlægget erstattet med Diesel-Elektriske Motorer, og *Grønsund* blev det første Diesel-Elektriske Skib i Verden. Kommandoen blev hejst 20. Juli 1917. Fra 1928 afløstes det af det søgaaende nybyggede Værkstedsskib *Henrik Gerner* [s. d.]. *Grønsund* er forlængst Bolværkssligger, men bruges endnu som Depotskib for Torpedobaadsdivisionen.

GULDBORGSUND

Kanonbaad.

268 Tons. Oprindelig Armering: To 12 cm Kanoner og to smaa Maskinkanoner, — senere: To 47 mm Patronkanoner og to smaa Maskinkanoner. 46 Mand. Længde 36,28 m, Bredde 6,12 m, Dybgaaende for 2,35 m, agter 2,43 m, 400 Hestekræfter. 11,6 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Guldborgsund blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 30. August 1884. Den blev 1885 og hvert følgende Aar indtil 1892 anvendt som Fiskeriinspektionsskib »uden for Skagen« og benyttedes til Mærkesejlads; fra 1886 deltog den til lige fra August til Slutningen af September i Eskadreøvelserne og fortsatte saa Fiskeriinspektionen til hen i November. Den laa stille fra 1892—97 og genoptog saa Virksomheden som Inspektionsskib, men nu »indenfor Skagen«. Fra Januar 1899 maatte den lille Orlogsmand overtage Fiskeriinspektionen ved Færoerne, hvor den førte en noget omtumlet Tilværelse i det vanskelige Farvand i 1½ Aar, først under Kapt. E. A. E. Jessen, fra 23. April 1900 under Kapt. C. G. Schack. Den anholdt bl. a. 3 engelske Trawlere. Paa Hjemrejsen anløb den Stavanger og kom til Orlogs-

værftet igen 10. September 1900. I November oventog den igen Fiskeriinspektionen i Kattegat og Skagerak.

Med ganske korte Mellemrum var den paa Togt, fra 1905 »uden for Skagen«. Den førte paa dette Tidspunkt fire 47 m/m Kanoner. I 1905 kom den udenlands: Efter længe at have haft Station ved Skagen, gik den i Maj til Nordsøen, medens Torpedo-baaden *Springeren* fik dens Tjeneste i Skagerak overdraget. Den 14. Juni gik *Guldborgsund* til Hull, hvor den laa fra 16.—18.; derefter anløb den Hamborg 20.—23. og kom igen til Esbjerg den 24. Juni.

Efter lang — og ofte forceret — Tjeneste fik den en gennemgribende Reparation 1907 og sendtes saa igen til Skagen. Medens den havde *Nordkaperen* til Assistance, besøgte den i Juni 1909 Hull. Ved Jyllands Vestkyst dreves paa den Tid fremmed Trawl-fiskeri i stor Udstrækning — ret nær Territorialgrænsen —, og i 1910 maatte *Guldborgsund* anholde en tysk Trawler paa dansk Grund og bringe Skipperen for Retten. Da Kanonbaaden om Efteraaret skulde afløse »Krieger« indenfor Skagen, foregik Om-skiftningen af Besætning i Lemvig i Stedet for i København. Under det store Trawlfiskeri ønskede man ikke, selv blot for nogle

Dage, at blotte Farvandet for Opsyn. I Juni 1910 besøgte Kanonbaaden Antwerpen og Amsterdam, i Juni 1911 Bremen og Hamborg.

I 1913 laa *Guldborgsund* stille, og i 1914 var den »oplagt«, men rede til at løbe ud med 24 Timers Varsel. Den indlemmedes 1. August i Sikringsstyrken, og Udrustningen begyndte straks; Kanonbaaden var krigsklar 2. August og indlemmedes i Defensionseskadren ved København, hvor den blev Distriktsskib. Den udgik af Sikringsstyrken 20. Januar 1919, og 31. Marts 1919 overgik den til Reserven.

Inden den gamle Kanonbaad lagde op for bestandig, fik den en længere Fart 1920 under Kapt. Pade. Efter endt Inspektion ved Skagen, dampede den i Maj til Haderslev, Sønderborg, Aabenraa og Kollund og færdedes i Smaalands havet, indtil den en Uge i Juli blev Eskorte for Kongeskibet »Dannebrog« i de sønderjyske Farvande. Fra 16. Juli var den stillet til Disposition for den internationale Grænsekommision med Station i Sønderborg indtil 12. December. Efter en Inspektionsrejse kom den hjem nogle Dage før Jul. Endnu 1921 var den paa Søen, men 7. December 1922 udgik den omsider af Flaadens Tal og blev solgt.

HAJEN. I.

Torpedobaad. [Nr. 4]

33 Tons. En 37 mm Patronkanon og et 35½ cm Stævnsapparat. 12 Mand. Længde 27,83 m, Bredde 3,03 m, Dybgaaende 0,47 m for og 1,60 m agter. 350 Hestekræfter. 20,2 Knob. En 30 cm Spejlprojektor.

Torpedobaaden blev bygget — af Staal — af John J. Thornycroft & Co. i London 1879 og kom 19. August 1879 til København, ført af Premierløjtn. J. N. Sølling; Maaneden efter blev den indlemmet i Øvelseseskadren. Baaden hed oprindelig *Torpedobaad Nr. 4*, men den omdøbtes 1882 til *Hajen*. Indtil 1889 var den ude hvert Aar, derefter kun hvert tredje Aar. Fra 1896 blev den kaldt *Torpedobaad Nr. 2*, fra 1912 *Patruljebaad Nr. 1*, og ved Etableringen af Sikringsstyrken indlemmedes den 19. August 1914

i Defensionseskadren ved København. Den 7. Juli 1916 fik den Navnet Patruljebaad Nr. 2, og ved Sikringsstyrkens Ophævelse udgik den 31. Marts 1919 af Flaadelisten.

HAJEN. II.

Torpedobaad. [A. 1.]

141 Tons. En 47 mm Patronkanon, en 37 mm Revolverkanon, to 45 cm Torpedostævnapparater og to 38 cm Dæksapparater. 25 Mand. Længde 43,89 m, Bredde 4,63 m, Dybgaaende for 1,24 m, agter 2,47 m. 2000 Hestekræfter, 23,1 Knob, En 40 cm Spejlprojektor.

Hajen blev bygget — af Staal — paa Orlogsværftet og satte i Vandet 10. Juni 1896. Samme Aar var den paa Prøvetogt, og Aaret efter blev den anvendt under den praktiske Del af en Uddannelsesskole for Officerer. I 1899 var den ude med Øvelseseskadren og ligeledes i 1902 efter at have været nogle Foraarsmaaneder Øvelsesskib for Skolerne ved Søminekorpset. Med et Aars Mellemrum var den saa ude med Øvelseseskadren.

I 1914 var den oplagt, men rede til at løbe ud paa 12 Timers Varsel. Den var krigsklar 2. August og indlemmedes i I. Eskadre i Sundet. *Hajen* fik omtrent uafbrudt Virke indtil 3. Januar 1917, da den kom ind til Reparation og Eftersyn. Senere kom den til II. Eskadre, og under Verdenskrigens Forløb kom den ud for adskilligt, der ikke hørte til de dagligdags Begivenheder. I Sikringsstyrkens allersidste Tid var det særligt Russerne, som voldte Forstyrrelser. *Hajen* overhalede 6. Marts 1919 en tysk Fiskerbaad med 6 flygtede russiske Krigsfanger et Par Sømil Vest for Lyø. Den 27. Marts assisterede Torpedobaadens Besætning Politiet i Ærøskøbing med at forhindre 30 russiske Krigsfanger, der var flygtet til Ærø, i at gaa tilværks imod Landsens Lov og Ret.

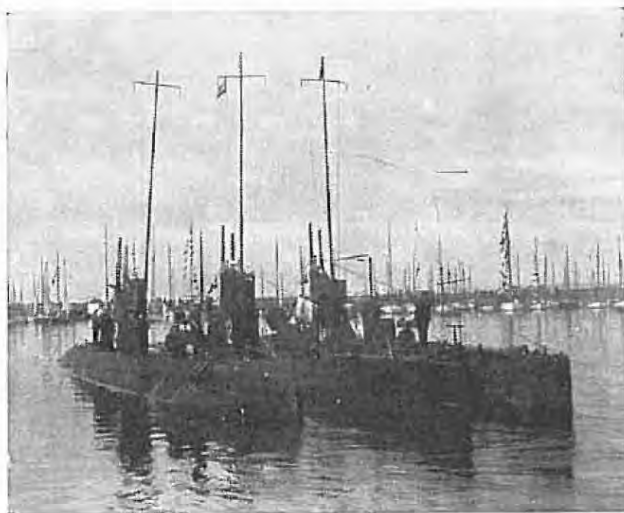
Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 overgik *Hajen* til Reserven og kom senere kun nogle enkelte Gange ud. Den udgik af Flaadens Tal 9. Juli 1928, men henligger endnu i Flaadens Leje.

HAVFRUEN

Undervandsbaad. [A. 2.]

164 Tons (204 neddykket). To 8 mm Rekylgeværer og to Torpedoudskydningsapparater. 12 Mand. Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende 2,30 m. 450 Hestekræfter (275). 13 Knob (9,3).

Havfruen blev bygget paa Orlogsværftet — [se: »Anden April«] og løb af Stabelen 1912. Kommandoen blev hejst 21. Jan.

nuar 1913, og U-baaden var derefter ude omtrent til Stadighed. I 1914 var den paa Togt med Øvelseseskadren fra 5. Februar. Den 1. August indlemmedes den i Sikringsstyrken og kom til U-baadsflotillen som Standerskib; Chefen, Kapt. Hj. Rechnitzer, var tillige Flotillechef. Under hele Verdenskrigens Forløb var den i Funktion, dels ved Helsingør, dels ved København og en Tid ved Slipshavn.

Den holdt længere ud i Linien end *Havmanden* [s. d.], overgik først til Reserven 1927 og udgik af Flaadens Tal 1832.

HAVHESTEN. I.

Torpedobaad.

109 Tons. To 37 mm Revolverkanoner, to 38 cm Stævnapparater og to 38 cm Dæksapparater. 20 Mand. Længde 41,11 m, Bredde 4,21, Dybgaaende for 1,78 m, agter 2,17 m. 1200 Hestekræfter. 21,2 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Havhesten blev bygget — af Staal — 1888 hos John J. Thorsnycroft & Co. i London og kom 18. September samme Aar til

København, ført af Premierljnt. J. L. Petersen. Fra November til December var den paa Besejlingstogt med *Soloven* og *Narhvalen*. I 1891 anvendtes den under den praktiske Del af en Uddannelsesskole for Officerer. I Eskadre med *Hekla*, *Gejser*, *Støren*, *Soloven* og *Narhvalen* gik den i Juni 1895 til Kiel for at repræsentere den danske Marine ved Indvielsen af Nordøstersøkanalen. Sammen med Eskadren var den 1897 ved Stockholm i Anledning af Kong Oscars 25-Aars-Regerings-Jubilæum. Dens næste Togt (1900) var som Fiskeriinspektionsskib i Nordsøen og Skagerak. Med et Aars Mellemrum deltog den derefter i Eskadreøvelserne — i 1903 om Foraaret desuden i Øvelser i Sundet med Københavns Søbefæstning. Under Eskadreøvelser kolliderede den 18. August 1904 i Musholmsbugten med *Støren* og sank; Besætningen reddedes.

Kort efter blev den bjærget [ved Svitzers Entreprise for 55,800 Kr.] og deltog de paafølgende Aar igen i Eskadreøvelserne. Den 28. August 1911 fandt en Kedelrørssprængning Sted ombord. Marineingeniør Valdemar Fr. A. Jørgensen og to Fyrbødere blev saa stærkt forbrændte, at de døde efter et Par Dages haarde Lidelser.

Den laa »oplagt« 1914, men rede til at løbe ud paa 12 Timers Varsel. Da Sikringsstyrken oprettedes 1. August, udrustedes *Havhesten*, og den var krigsklar næste Morgen. Den indlemmedes i Defensionseskadren ved København. Blandt dens Foretagender under Verdenskrigen, udover den ordinære Tjeneste, kan nævnes: Den assisterede 28. September 1915 ved Bjærgningen af Besætningen fra en dansk Skonnert, som var minesprængt i den tyske Spærring Syd for Drogden. Baaden omdøbtes 7. Juli 1916 til »Torpedobaad Nr. 4« og udgik af Flaadens Tal 1918.

HAVHESTEN. II.

Torpedobaad. [T. 6, B. 6.]

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedo-udskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,74 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Havhesten byggedes paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1917. Den indlemmedes i I. Torpedobaadsflotille under

Type som SPRINGEREN [s. d.]

I. Eskadre i Sundet. Den 27. August 1918 bjærgede den Nord for Nakkehoved i Storm to Flyvere fra en havareret tysk Flyvemaskine, og 12. November samme Aar bugserede den en finsk Skonnert ud fra det tyske Minefelt ud for Drogden. Den blev 1922 Bevogtningsfartøj (i Linien), Minestrygningsfartøj [S. 5] 1930. Den agterste Torpedokanon fjernedes, Spil opsattes, og Agterskibet blev forsynet med en Platform.

HAVKATTEN

Torpedobaad. [B. 10, R. 4.]

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedo-udskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,74 m. 2070 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Havkatten blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1919. Kommandoen blev hejst I. Gang 15. Maj

Type som MAKRELEN (II.) [s. d.]

1920. I Dagene fra 9.—14. Juli 1920 var den underlagt *Oljert Fischer* som Følgeskib for »Dannebrog« (s. d.) under Kongens Sønderjyllandsrejse i Anledning af Genforeningen. Fra 1922 kaldtes den Bevogningsfartøj.

HAVMANDEN

Undervandsbaad. [A. 3.]

164 Tons (204 neddykket). To 8 mm Rekylgewærer og to Torpedoudskydningsapparater. 12 Mand. Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende 2,30 m. 450 Hestekræfter (275). 13 Knob (9,3).

Havmanden blev bygget af Whitehead i Fiume (dengang i Østrig) og løb af Stabelen 1912. Dens første Chef var Kapt. Hj.

Type som HAVFRUEN [s. d.]

Rechnitzer, og den var fra Slutningen af 1912 med korte Mellemrum stadig ude, Sommer og Vinter. Ved Sikringsstyrkens For-
mering 1. August 1914 fik den med 2 andre U-baade Station i Helsingør og foretog derfra Patruljetjeneste. Medens den var paa Post ved Nakkehoved under Premierløjtn. C. Schaffalitzky de

Muckadell, blev den 19. Oktober 1914 beskudt af den engelske Undervandsbaad E. 11 med 2 Torpedoer. Den ene gik agten for *Havmanden*, den anden *under* denne. En af Torpedoerne drev næste Morgen op paa Stranden ved Nakkehoved Fyr og eksploderede. Misforstaaelsen blev hurtigt opklaret, og den engelske Regering bragte gennem sin Gesandt i København den danske Regering en Undskyldning.

Efter at have gjort god Tjeneste udgik *Havmanden* af Sikringsstyrken 21. December 1918, og den overgik til Reserven 31. Marts 1919. Den 26. April 1928 udgik den af Flaadens Tal og blev solgt til Ophugning.

HAVØRNEN

Torpedobaad.

142 Tons. En 47 mm Patronkanon, en 37 mm Revolverkanon, to 45 cm Torpedostævnapparater og to 45 cm Dæksapparater. 25 Mand. Længde 44,5 m, Bredde 4,73 m, Dybgaaende for 1,46 m og agter 2,37 m. 2100 Hestekræfter. 23,5 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Havørnen blev bygget — af Staal — paa Orlogsværftet og sættes i Vandet 22. Juni 1897. Den kom paa Prøvetogt samme Aar, anvendtes 1898 ved Søminekorpsets Repetitionskursus for Officerer, og Aaret efter deltog den i Eskadreøvelserne. Den laa saa

Vore Orlogsskibe.

oplagt til 1903, da den igen kom ud med Eskadren. Med Aars Mellemrum var den igen ude. Ved Verdenskrigens Udbrud 1914 var den »oplagt«, men rede til at gaa ud med 12 Timers Varsel. Den indlemmedes 1. August i Sikringsstyrken, var krigsklar 2. August og kom til I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre i Sundet.

Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 overførtes den til Reserven. Den blev kun lidt benyttet, og 9. Juli 1928 udgik den af Flaadens Tal. Senere blev den skaaret over i tre Dele; den midterste Del — Kedelpartiet — blev sat op paa Land — og tjener nu som Prøvekedel for Maskinværstedet paa Holmen.

HEJMDAL

Krydser.

1342 Tons. To 12 cm og fire 87 mm Patronkanoner, fire 37 mm Revolverkanoner, to 37 mm Rekyllkanoner (de fire 37 mm Revolverkanoner og de to 37 mm Rekyllkanoner erstattedes senere med fire 57 mm Patronkanoner, hvoraf to A. L. K. (Anti-Luft-Kanoner)), to 8 mm Mitrailleuser, et 45 cm Torpedoudskydningsrør for, et 38 cm agter og to 38 cm Torpedokanoner. 156 Mand. Længde 70,62 m, Bredde 10,36 m, Dybgaende 3,35 m for, 3,61 m agter. Panserdæk 25—38 mm, Kommandotaarn 76 mm. 3100 Hestekræfter. 17 Knob. To 90 cm Spejlprojektorer.

Hejmdal blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 30. August 1894. Baade i 1895 og 1896 var den Stations- og Opmaalingskib ved Island og Færøerne. Fra Oktober 1896 til Slutningen af Februar 1897 var den paa Togt til Middelhavet under Kapt. T. A. Th. Schultz, og efter kun en Maanedes Hjemmeværen genoptog den sin tidligere Dont ved Island og Færøerne hvert Aar fra Marts til Oktober og vedblev dermed til Efteraaret 1901.

I 1903 var den paa Togt i de hjemlige Farvande sammen med 5 større Marineskibe, 8 Torpedobaade og 6 Patruljebaade, og denne forholdsvis anseelige Eskadre førtes af Kontreadmiral C. F.

Wandel. Samme Efteraar sendtes den til Middelhavet under Kapt. C. G. Schack, og kort efter Hjemkomsten, i Foraaret 1904, blev den Øvelsesskib for Kadetskolen. I Efteraaret 1904 stod den igen ud paa Middelhavstogt, der varede til Februar 1905 (Kapt. A. F. M. Evers.). Den løb ud igen i Maj 1905 og deltog i Aarets Eskadreøvelser, tillige tjenende som Kadetskib. :

Hejmdal var igen 1906 Kadetskib. Inden den indgik i Øvelses-

eskadren, var den en længere søgaaende Tur (Kapt. T. V. Garde), besøgte et Par Kanalhavne og anløb Madeira. Om Efteraaret sendtes den paa Middelhavstogt (Kapt. H. G. C. Ammundsen) og kom efter Hjemkomsten 1907 igen ud som Kadetskib og tog Del i Eskadreøvelserne. Atter 1908 var den Kadetskib. Fra Juni til Juli deltog den i Fiskeriinspektionstjenesten ved Færøerne og Island og afgik derefter — under Kapt. L. Bauditz, der under Togtet udnævntes til Kommandør — til St. Nazaire og deltog der og ved Nantes fra 24. til 30. Juli i de af »La Ligue Maritime Française« foranstaltede Festligheder som eneste tilstedeværende fremmed Orlogsmand. Den var hjemme igen 4. September, men gik igen paa Vintertogt midt i Oktober, ført af Kapt. J. H. Schultz. Krydseren anløb Portland, Lissabon, Algier, Palermo, Tripolis og Konstantinopel. Den 15. December kom den til Piræus, hvor Jul og Nytaar tilbragtes. Den 3. Januar 1909 afgik den til Messina efter telegrafisk Ordre fra Marineministeriet for at deltage i Redningsarbejdet efter Jordskælvkatastrofen, og den

medtog anseelige Forsyninger af Proviant og Klæder. Krydseren kom 5. Januar Kl. 3 om Morgenen til Messina, hvorfra den samme Dag sendtes til Reggio. Efter Anmodning anløb den saa de 4 smaa Byer i Calabrien Bagnara, Scilla, Canitello og San Giovanni og ydede Hjælp, for hvilken Beboerne var i høj Grad taknemmelige.

Hjemrejsen begyndte 8. Januar. Neapel, Spezzia, Villefranche, Gibraltar samt Harwich blev besøgt, og *Hejmdal* kom 15. Februar til Frederikshavn. Udfor Lappegrunden, Nord for Helsingør, kolliderede den den 19. Februar med Damperen »Astrakhan« af Liverpool i taaget Vejr. *Hejmdal* blev ramt om Styrbord, og den engelske Dampers Stævn trængte næsten 3 Fod ind i Panserdækket, men naaede ikke Inderbunden. Lækmaatten maatte dog tages i Brug. Krydseren gik strak ind til Orlogsværftet, »Astrakhan« til Yderreden; den engelske Dampers Fører kendtes skyldig. Reparationen var endt i Løbet af en Maaned.

Under Kommandør A. F. M. Evers løb den igen ud 2. Juni 1909 og havde i Skagerak Radiotelegrafprøve med Orlogsværftet, en Prøve, som dengang var ny og betydningsfuld. Fra Frederikshavn gik *Hejmdal* til Spanskesøen, hvor Bordeaux blev anløbet i Slutningen af Maaneden. Christiania (Oslo) blev besøgt 5.—11. Juli, derefter en Række danske Havne, og 27. Juli var Krydseren igen ved Orlogsværftet. Om Efteraaret deltog den i Eskadreøvelserne.

I 1910 »moderniseredes« *Hejmdal* ved Orlogsværftet og udbedredes for 200,000 Kr. I Slutningen af Maj 1911 dampede Krydseren til nordjyske Havne og stod saa ud paa Langfart under Kapt. H. F. Kiær. Den anløb Le Havre og deltog 22.—28. Juni i Tusindaarsfesterne i Anledning af Normandiets Erobring. *Hejmdal* besøgte Algier i Begyndelsen af Juli, paa Hjemrejsen Cowes og færdedes i de danske Farvande efter et kun 3 Dages Ophold ved Orlogsværftet i Slutningen af Juli. I September var den en kort Tid underlagt Eskadren og strøg Kommandoen den 14. September.

Fra 28. Maj til 14. September 1912 var *Hejmdal* paa Kadettogt med Kommandør H. Konow som Chef. Efter Øvelser i danske Farvande afgik den i Slutningen af Juni til Færøerne og Island, og i Begyndelsen af August besøgte Kingstown, fra 10.—14. August

Boulogne, hvorefter Øvelserne fortsattes i de hjemlige Farvande. Krydseren var ikke udrustet 1913.

Krydseren var 1914 ude paa Vintertogt fra Aarets Begyndelse. Under Kommandør A. V. Scheel gik den til Esbjerg og eskorte-rede derfra den 6. Maj Kongen, som med »Dannebrog« besøgte Sheernes, Dover, Calais og Amsterdam. Tilbagekomsten til Esbjerg fandt Sted 26. Maj. Fra Juni var den Øvelsesskib for Kadet-

Der skaffes paa Dækket. „Hejmdal“.

skolen og Ingeniørelevskolen. Under Kommandør H. F. Kiær løb den 26. Juni Vest paa, anløb Dartmouth, Malaga, Gibraltar og Greenock i Løbet af Juli, kom til Vestmanhavn 24. Juli, Thorshavn 26. Juli og naaede tilbage til Flaadens Leje 30. Juli. Opholdet i Orlogshavnen blev kun af kort Varighed. Den 1. August etableredes Sikringsstyrken; *Hejmdal* kompletterede Besætning og Beholdninger og udgik til Drodden samme Aften.

Den indlemmedes i 2. Eskadre med Station ved Korsør. Om bord var bl. a. 9 Kadetter. Den 4. November 1914 overgik den til 1. Eskadre i Sundet og fik kort efter Reservekadetterne om bord. Fra 1916 var den Skoleskib for Kadetter og Konstabelelever fra Maj til September i Deling med »Ingolf«, og i Vinterhalvaaret var det Aflosningsskib i 1. og 2. Eskadre.

Hejmdal fik i Verdenskrigens Tid meget forskelligartede Hverv. Et enkelt skal udførligt omtales her. Da den spanske Dampers »Igotz Mendi«, der var taget af den tyske Hjelpekrydser »Wolf«, som tysk Prise strandede ved Skagen (Højen), laa *Hejmdal* ved Korsør med slukkede Fyr. *Diana* sendtes straks til Strandingsstedet, og Chefen for *Hejmdal* fik samme Morgen, den 25. Februar 1918, Ordre til at lade fyre op under Kedlerne og afgaa til Højen for at hindre tysk eller engelsk Overgreb. Den afgik samme Aften med 15 Knobs Fart og havde »klart Skib« hinsides Skagen. Ved Strandingsstedet laa *Diana* og *Spækhuggeren*. I Løbet af Dagen blev to drivende Miner beskudt indtil de eksploderede; 32 Passagerer (d. v. s. Krigsfanger) fra »Igotz Mendi«, deriblandt 2 Danskere, landsattes og frigaves. En tysk Undervandsbaad, som dukkede frem og vilde rejse sin Radiomast, blev afvist. Om Aftenen bestemte Regeringen, at den tyske Besætning skulde interneres i Land. Det var Storm, da Ordren indløb til *Hejmdal*, og den spanske Besætning var netop blevet bjærget ved Redningsbaad fra Kysten. *Hejmdal* maatte ride Stormen af for sine Ankre og ved Maskinkraft holdes fra Kysten, medens Torpedobaaden søgte Læ. *Diana*, som havde kullet i Frederikshavn, maatte vende tilbage dertil for Stormen.

Hejmdal skulde, eventuelt med Magt, hindre et muligt tysk Forsøg paa at afhente Prisebesætningen. Igen drev en Mine udefra ind mod Strandingsstedet. Ved Daggry den 27. blev den tyske Besætning hentet i Land og det spanske Flag hejst paa »Igotz Mendi«. En stor tysk U.baad kom til og forsøgte Signalering, men blev afvist med 3 Varselsskud og forsvandt. Damperen blev undersøgt af en dansk Officer, viste sig tæt og fik en dansk Reserveløjtnant og 12 Mand ombord som Vagthold. Straks efter sattes den spanske Kaptajn og Besætning ud til Damperen igen, hvorpaa *Hejmdal* dampede til Frederikshavn for at kulle og faa en Skade paa den Bagbords Kondensator repareret, men vendte snarest muligt tilbage til Strandingsstedet, hvor nu 2 af Svitzers Bjærgningsdampere arbejdede for at faa »Igotz Mendi« løs. Den 2. og 3. Marts nedskødes endnu to drivende Miner, og den 5. Marts observeredes igen en fremmed U.baad. Spanieren kom flot den 10. Marts, og

Dagen efter begyndte Konvojerings: *Diana* foran, Bjærgningsdamperne for og agter, Torpedobaaden *Springeren* omkring Konvojen, og *Hejmdal* umiddelbart udfor »Igotz Mendi«, der kom vel ind til Frederikshavn. Krydseren laa en lille Tid paa Vagt udenfor Havnen, men gik saa til sin forrige Tjeneste.

Fra 4. Oktober 1918 var den Øvelsesskib for Reservekadetskolen. Da 2. Eskadre i Storebælt ophævedes 23. December 1918, indgik den sammen med *Herluf Trolle* og 3 Torpedobaade i en »Vintereskadre«. *Hejmdal* var det sidste Skib, som udgik af Sikringsstyrken: 27. Marts 1919. Den 31. Marts overgik den til Reserven.

Ligesom *Valkyrien* fik den i 1919 en særlig Mission: At hente sønderjyske Krigsfanger fra England og Frankrig. Under Kapt. H. C. Gad afgik den til Hull den 5. August og landsatte 14. August et Hundrede frigivne Fanger i Horsens. Ialt gjorde den 3 Rejser mellem Hull og danske Provinshavne. I Midten af September løb den til Rouen og derfra til fynske og jyske Byer. Endelig hentede den i Oktober Fanger i Hull og Tillbury, anløb Kærteminde og stod ind i Flaadens Leje den 15. Oktober.

Hejmdal løb ud igen (under Kapt. H. C. Gad) i Maj 1920 og færdedes i danske Farvande indtil Begyndelsen af Juli. Den 9. Juli eskorterede Krydseren sammen med *Sælen*, *Nordkaperen* og *Havkatten* Kongen, der ombord i *Dannebrog* rejste til Sønderjylland i Anledning af Genforeningen. Flotillen gik Nord om Sjælland og Fyn og kom til de sønderjyske Farvande Dagen efter. Den 16. laa *Hejmdal* ved Haderslev, den 17. ved Mosvig og stod saa Nord paa igen. Efter nogle Dages Ophold ved Orlogsværftet løb Krydseren til Frederikshavn og derfra videre ud; den laa 3.—8. August ved Leith, 10.—14. August ved Christianssand og fartede derefter i de danske Farvande indtil 9. September.

Hejmdal var ude fra Maj 1921 under Kommandør V. J. A. Harttung i de danske Farvande, og 17. Juni forlod den København med den Flaadedeling, som ledsagede Kongen til Færøerne, Island og Grønland [se: *Valkyrien*]. Vaag og Trangisvaag blev besøgt den 21. Juni, og Dagen efter kom Delingen til Thorshavn. Den 23. løb *Hejmdal* til Kongshavn, men samme Aften ledsagede den

med de øvrige Skibe Kongen, der var ombord paa »Valkyrien«, fra Thorshavn Nord paa. Da Kongen fra Reykjavik drog videre til Grønland ombord paa »Island«, sejlede *Hejmdal* til Akureyri, Isafjord og Seydisfjord og anløb saa en Række Havne paa Færøerne. Ved Vestmanhavn stødte den 27. Juli til Delingen, som fulgte Kongeskibet, og Hjemkomsten fandt Sted den 30. Krydseren var saa i Skoledelingen til Slutningen af September.

Faa danske Orlogsmænd har været benyttet saa meget som Skibene af denne Krydsertype [se: *Gejser*]. I 1922 var den igen ude fra Maj (Kommandør Harttung) med Kadetskolen, besøgte sønderjyske og nogle fynske Havne og stod 15. Juni fra Skagen Syd-Vest over. Den laa 17.—23. ved Greenhithe (ved London), 26. Juni—2. Juli ved Bordeaux, 6. Juli ved Lissabon, 9.—13. Juli ved Funchal, 20. Juli—1. August ved Dartmouth og kom 5. August hjem. Straks indlemmedes den i Øvelseseskadren, og fra 24.—31. August eskorterede *Hejmdal* Kongen, ombord i Dannebrog, paa Rejse til Norrköping i Anledning af Hertugen og Hertuginde af Norrköpings Sølvbryllup. Kommandoen blev strøget midt i September. 1923 laa den stille, men 1924 var den igen Kadetskib og tog Del i Øvelserne om Efteraaret.

I 1925 var *Hejmdal* under Orlogskapt. Godfred Hansen sammen med *Niels Juel* [s. d.], *Gejser* og 7 andre Flaadeenheder med Kommandør C. G. Amdrup som Eskadrechef paa Togt til Helsingfors, Reval og Riga. Rejsen varede fra 22. Juni til 11. Juli; samme Aar besøgte Krydseren Færøerne og Inverness. Ogsaa 1926 var den Kadetskoleskib (Orlogskapt. F. H. Trap) og den aflagde Besøg i Vliessingen, St. Jean de Luz, Bayonne, Gibraltar, Barcelona og Plymouth, og da den i 1927 igen var ude med Kadetterne (under samme Chef), løb den ind til Fallmouth, Gibraltar, Casablanca, Valenzia, Oran, Madeira og Portland, hvorefter den — som sædvanlig — deltog i Efteraarsovelserne.

Under Orlogskapt. H. B. Barfoed havde den forskellige Hverv i 1928. Krydseren var 10.—20. Maj Følgeskib for Kongen, der ombord i *Niels Juel* foretog en Rejse til Finland; derefter gik den paa selvstændigt Togt i danske Farvande til 16. Juni, da den med Provst Fenger ombord fra Esbjerg stod ned til Gent for dèr at

indvi den nye Sømandskirke og det ny Sømandshjem. Gennem Kanalen og den irske Kanal sejlede *Hejmdal* til Oban og derfra til Færøerne; paa Hjemrejsen blev Marstrand anløbet. Efter Hjemkomsten deltog *Hejmdal* i Eskadreøvelserne til henimod Slutningen af August.

Aaret efter laa den stille, men endnu 1930, dens sidste Levesaar, kom den paa længere Togt. Under Orlogskapt. J. Wolfhagen afgik den 1. Juli (1930) sammen med *Henrik Gerner* og 5 Undervandsbaade paa et Togt til Østersøen og besøgte Gdynia. Eskadren var tilbage i København 14. Juli, og *Hejmdal*, der ogsaa dette Aar var Skoleskib for Kadetterne, var i Øvelseseskadren til 30. August. Krydseren udgik af Flaadens Tal 22. Oktober 1930 og købtes af Firmaet Petersen & Albeck til Ophugning.

Krydseren slæbes til Ophugning 1930.

HEKLA

Krydser.

1322 Tons. To 15 cm Kanoner, fire 57 mm Patronkanoner, seks 37 mm Revolverkanoner, to 8 mm Mitrailleuser, et 38 cm Torpedostævnapparat og et 38 cm Stævnapparat agter samt to 38 cm Torpedokanoner. 156 Mand. Længde 70,62 m, Bredde 10,36 m, Dybgaaende for 3,41 m, agter 3,45 m. Panserdæk 25—38 mm. Pansertaarn 76 mm. 3000 Hestekræfter. 17 Knob. To 90 cm Spejlprojektorer.

Hekla blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 28. November 1890. I Maj næste Aar kom den paa Prøvetogt og var derefter i Eskadre med *Helgoland*, *Tordenskjold* og 6 mindre Flaadeenheder. Næste Aar var den Kadetskib med Besætning fra *Dagmar* [s. d.], i 1894 deltog den i Eskadreøvelser, og i Juni 1895 kom den udenlands under Kapt. G. H. R. Zachariæ. Sammen med Krydseren *Gejser* og Torpedobaadene *Støren*, *Soløven*, *Narhvalen* og *Havhesten* repræsenterede den Marinen ved Indvielsen af Nordøstersøkanalen.

Efter endt Eskadreøvelse afgik *Hekla* i September 1897 under Kapt. Prins Valdemar sammen med *Helgoland*, *Tordenskjold* og 4 Torpedobaade til Stockholm i Anledning af Kong Oscars 25 Aars Regeringsjubilæum.

Næste Udrustning fandt Sted i 1900, hvor den fra August til Oktober deltog i Eskadreøvelserne. Fra 1902 udrustedes den hvert Aar og gjorde fra Marts til Oktober Tjeneste som Stationsskib ved Island.

Da Kong Haakon VII (Prins Carl) og Dronning Maud skulde krones i Trondhjem 1906 (22. Juni), fik *Hekla* Ordre til at gaa fra Island og støde til *Dannebrog* og Panserskibet *Herluf Trolle*. Kronprinsparret var ombord i *Dannebrog*, hvor Eskadrechefen F. C. C. Bardenfleth havde sin Stander. *Hekla* mødtes med de to andre Skibe udfør Trondhjem den 20. Juni. Nogle Dage efter Kroningshøjtidelighederne, den 27. Juni, forlod Eskadren Trondhjem; *Herluf Trolle* afgik til København, men *Hekla* fulgte *Dannebrog* paa Besøg i flere norske Kystbyer, bl. a. Christianssand, hvor der blev nedlagt Kranse paa Krigergraven. Hjemkomsten til København fandt Sted den 2. Juli. Krydserens Chef paa dette Togt var Kommandør C. F. Maegaard. Den deltog saa i Eskadreøvelserne. Det var paa hele Togtet Øvelsesskib for Elevskolen. Det var første Gang, at Underofficerseleverne var udkommanderet med et »moderne« Skib.

I Eskadre 1907 i 2 Eftersommermaaneder og i 1908 fik den bevægede Aar. Først var den Skoleskib for Elevskolen, saa sendtes den — under Kommandør C. F. Maegaard — fra Maj til Juni paa

et Togt, hvor Cowes, Madeira og Dartmouth blev anløbet, og om Eftersommeren deltog den i Eskadre- og Skydeøvelserne.

Efter et Togt til Færøerne som Fiskeriinspektionsskib sluttede den sig 24. Juli 1908 til *Gejser* som Eskorteskip for Ø. K.s »Birma«, der førte Kongen paa hans store Atlanterhavsrejse, og »Atlanta«, som bragte Rigsdagsmedlemmerne med. Samme Eftermiddag besøgte Trangisvaag, 25.—26. Juli Thorshavn og Dagen efter Klaks-

vig, hvor *Islands Falk* stodte til. Ankomsten til Reykjavik fandt Sted 30. Juli. Medens Kongen var i Land, afholdtes Skydeøvelser paa Havet. *Hekla* fulgte 10. August Eskadren videre til Isafjord, Akureyri og Seydisfjord [se endv. *Gejser*]. Hjemkomsten til København fandt Sted den 21. August.

Hekla blev ramt af en sørgelig Ulykke den 28. August 1908. Under Præmieskydningen antændtes Ladningen ved den forreste 15 cm Kanon, førend denne var lukket; Aarsagen har været en glødende Rest i Tætningslejet. Kanonkommandøren Helbig dræbtes, og 2 Underofficerer og 3 Konstabler fik betydelige Brandsaar; desuden blev flere omstaaende lettere saaret. En af Underofficererne mistede et Øje, men de øvrige saarede kom sig alle helt.

I 1909 var den Øvelsesskib for Elevskolen og løb 10. Maj Nord

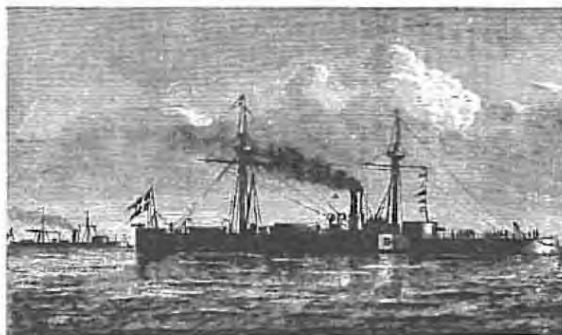
paa til Leith, Færøerne og Island. I Trangisvaag afløste den 15. Juli af *Islands Falk*, afholdt Skydninger, anløb Orlogsværftet et Par Dage og stødte til Øvelsesseskadren 31. Juli.

Fra 7. Januar 1914 gjorde *Hekla* Tjeneste som Logis- og Depotskib for Undervandsbaadsflotillen indtil Slutningen af Aaret. En Tid benyttedes den med samme Formaal af Flyvebaadsdelingen, men blev omsider fast Stations- og Logisskib for U.baadene. Den 16. Februar 1915 fik den Benævnelsen Stationsskib for Undervandsbaadsstationen og ombyggedes helt til dette Brug. Den gør stadig — vel vedligeholdt — Tjeneste som Kaserne- og Depotskib for U.baadene.

HELGOLAND

Panserbatteri.

5480 Tons. Oprindelig Armering: En 12 Tommer (30,5 cm) 720 Cntr. og fire 10 Tommer (26 cm) 440 Cntr. samt fem 5 Tommer (12 cm) 28 Cntr. Bagladekanoner, — senere: En 30,5 cm, fire 26 cm og fire 12 cm Kanoner, to 57 mm Patronkanoner, fire 37 mm Revolverkanoner, tre 37 mm Rekyllkanoner, to 8 mm Mitralleuser, to 38 cm Undervands-Torpedoudskydningsapparater forude og to 35½ cm Torpedokanoner. 350 Mand. Længde 79,17 m, Bredde 18,05 m, Dybgaaende 5,61 m for, 5,90 m agter, Panser 305—203 mm, Dækket 76—51 mm, Kommandotaarnet 102 mm og Kasematten 254 mm. 4000 Hestkræfter. 13 Knob. To 90 cm Spejlprojektører.

„Helgoland“. I Baggrunden „Lindormen“.

Panserbatteriet *Helgoland* blev bygget — af Jærn — paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 9. Maj 1878. Sit første Togt gjorde det Aaret efter i Eskadre med *Odin*, *Lindormen* og *Absalon* samt 2 Torpedobaade — og dette gentog sig med nogle Aars Mellemrum — stadig i de hjemlige Farvande. Ved kgl. Resolution af 18. December 1885 klassificeredes det som Panserskib. Stadig med nogle Aars Mellemrum deltog det i Eskadreøvelserne, hvor nu *Tordenskjold*, *Hekla* og *Guldborgsund* var med.

Endelig i Juni 1897 kom det paa Langfart som Danmarks Repræsentant i England ved den internationale Flaaderevue ved Spithead i Anledning af Dronning Victorias 60 Aars Regeringsjubilæum. I September var det sammen med hele Eskadren: *Tordenskjold*, *Hekla*, *Hjælperen*, *Havhesten*, *Narhvalen*, *Støren* og *Soloven* ved Stockholm, hvor Kong Oscars 25 Aars Jubilæum fejredes. Chef var da Kommandør C. F. Wandel.

Atter gik der nogle Aar mellem Udrustningerne. Medens det deltog i Eskadreøvelserne i 1904, fandt Kollisionen Sted i Musholmbugten Natten mellem den 17. og 18. August mellem Torpedobaaden *Havhesten* og *Støren*. *Havhesten* [s. d.] sank, men blev senere bjærget, og ingen omkom eller kom væsentligt til Skade.

I Henhold til Loven af 19. April 1907 om Opførelsen af en

Kaserne for Søværnet udgik *Helgoland* af Flaadens Tal 29. Juni 1907 for at realiseres. Panserskibet blev solgt til Ophugning for 230,000 Kr.; Køberen var Frank Rijdsdijk i Dortrecht. Den 24. Juli forlod det Flaadens Leje, slæbt af en hollandsk Dampner. Gennem Kielerkanalen førtes det til Dortrecht, hvor det ophuggedes.

HENRIK GERNER

Værkstedsskib.

Fot. Orlogsværftet.

Ca. 448 Tons. To 75 mm Patronkanoner, ca. 90 Miner, 39 Mand. Længde 49 m, Bredde 6,2 m, Dybgaende 2,4 m. To Dieselmotorer, hver paa 450 Hestekræfter, 13,2 Knob. Minesikringsapparat i Stævnen.

Henrik Gerner byggedes paa Orlogsværftet som dettes første Nybygning efter Omdannelsen i 1924. Kølen lagdes 12. April 1927, og Stabelafløbningen fandt Sted 4. Januar 1928. Skibet afløste det gamle Værkstedsskib »Grønsund« og blev Ledsagebaad for Undersandsbaade. Hvert Aar har det fulgt U.baade paa deres Togter i de hjemlige Farvande (som »Moderskib«) og ved et Par Lejligheder været med paa Udenlandstogter, saaledes 1928 til Belgien, 1929 Karlskrona og Portsmouth, 1930 Gdynia og 1931 Frederiksstad med Flotillen [se: *Bellona* og *Daphne*].

HERLUF TROLLE

Panserskib, Kystforsvarsskib, Orlogsskib.

3600 Tons. To 24 cm Kanoner, fire 15 cm Patronkanoner og ti 57 mm Patronkanoner (senere erstattet med seks 75 mm Patronkanoner og to 57 mm Anti-Luftskyts), otte 37 mm Rekylkanoner, to 8 mm Mitrailleurer og to 37 mm Revolverkanoner. Et 45 cm Undervands-Torpedoudskydningsapparat i Boven og to tilsvarende tværs. 256 Mand. Længde 86,47 m, Bredde

15,07 m, Dybgaacnde for og agter 4,94 m. 4400 Hestekræfter, 15,6 Knob. Panzer 175—200 mm, Dæk 57 mm. To 90 cm Spejlprojektorer.

Herluf Trolle blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 2. September 1899. Det var paa Prøvetogt Sommeren 1901 og deltog 1902 og 1904 i Eskadreøvelserne sammen med 4 større Orlogsskibe og 4 Torpedobaade. Da Kong Haakon VII (Prins Carl) og Dronning Maud skulde krones i Trondhjem 22. Juni 1906, og det danske Kronprinspar ombord i *Dannebrog* den 15. Juni afgik fra København, var *Herluf Trolle* Følgeskib med Kommandør C. G. Middelboe som Chef. Udfor Trondhjem stødte Krydseren *Hekla* til. Den 27. Juni, nogle Dage efter Kroningshøjtidelighederne, lettede de 3 danske Skibe og stod Syd paa *Dannebrog* [s. d.] og *Hekla* besøgte flere norske Havne, medens *Herluf Trolle*

gik lige til København for at deltage i Eskadreøvelserne og senere en Fællesøvelse med Københavns Søbefæstning. Fra 31. August til 3. September aflagde *Herluf Trolle* sammen med *Olfert Fischer* og *Skjold* samt *Soløven* et Besøg i Kiel samtidig med den svenske Kysteskadre. Eskadreøvelserne i de hjemlige Farvande fortsattes til den 26. September.

En Hovedreparation fandt Sted i 1907, og Panserskibet var saa i Eskadren i 3 Maaneder. Igen 1908 var det ude sammen med

Olfert Fischer, *Skjold*, *Hekla* og flere Skibe. Eskadren paraderede 20.—22. Juli 1908 paa Københavns Rhed under den franske Republiks Præsidents Ophold. Først var det Ekscerser- og Skoleskib, senere Deltager i Eskadreøvelserne. Næste Udkommando forefaldt i 1910; fra Juni var det til Øvelser med Undervandsbaad under Overværelse af Forsvarsministeren og derefter i Eskadren. Det overførte 9. August Akademisk Skyttekorps fra Korsør til Fyen — og afgik 14. August til Norge sammen med *Olfert Fischer*, *Peder Skram* og *Hejmdal*. De fire Skibe laa 16.—19. ved Bergen, 20.—22. ved Odda og kom to Dage efter til Skagen.

I 1911 sejlede *Herluf Trolle* til Amsterdam, hvor det laa 18.—24. Juni; det kom til Frederikshavn 26. Juni og deltog derefter i Eskadreøvelserne. Det var ikke udrustet 1912, men 1913 var det med Eskadren paa Øvelser i de danske Farvande.

I det skæbnesvangre Aar 1914 var Panserskibet udrustet tra

April og deltog om Sommeren i Eskadreøvelserne. Alle Flaadeenhederne kaldtes straks ved Verdenskrigens Udbrud til København, løb ind om Morgen den 1. August, kompletterede Mandskab og Beholdninger og gik samme Aften til Drogden. *Herluf Trolle* blev Kommandoskib i 1. Eskadre, som havde Station i Sundet. Omkring Nytaar 1915 var det til Eftersyn ved Orlogsværftet og afløste saa 15. Februar *Olfert Fischer* som Kommandoskib for 2. Eskadre i Storebælt. I de paafølgende — for Skibe, Officerer og Besætninger lige opslidende — Aar delte skiftevis *Herluf Trolle*, *Peder Skram* og *Olfert Fischer* Tjenesten som Standerskibe for de to Eskadrer. Ved Verdenskrigens Ophør laa *Herluf Trolle* i Storebælt, og da 2. Eskadre 23. December 1918 ophævedes, oprettedes der af *Herluf Trolle*, *Hejmdal* og 3 Torpedobaade en »Vintereskadre«. Ved dennes Opløsning 28. Februar 1919 udgik *Herluf Trolle* af Sikringsstyrken, og da denne ophævedes 31. Marts, forblev det veltjente »Kystforsvarsskib« i Linien.

Det fik en lang Stilletid. Den 17. August 1922 overgik det til Reserven og blev oplagt under Skibsdivisionen. Endnu engang kom det til at gløde under Fyrene og til at dundre fra dets Kanoner: I 1930 var det paa Artilleritogt, blev Skoleskib for Dæks-officerselevskolen og deltog i Efteraarsovelserne som Kommandoskib. *Herluf Trolle* slettedes af Flaadens Tal 30. April 1932.

HJÆLPEREN

Dampminebaad.

288 Tons. Tre 37 mm Revolverkanoner. 40 Mand. Længde 28,9 m, Bredde 6,77 m, Dybgaaende for 2,16 m, agter 2,28 m. 330 Hestekræfter. 11 Knob. To 90 cm. Spejlprojektorer.

Hjælperen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 17. Oktober 1890. Aaret efter var den indlemmet i Øvelseseskadren. I 1894 blev den anvendt ved Søminekorpsets Skole for Officerer. Saa godt som stadig, undertiden med et Aars Mellemlum, gjorde den først Tjeneste for Søminekorpsets Skoler og deltog saa fra August i Eskadreøvelserne. I 1904 havde den

under Kapt. R. Rothe et Par særlige Togter: I Juli transporterede den en Del Fiskere, hvis Fartøjer var forulykket, til Marstrand, og fra 14.—21. Oktober var den sammen med Krydseren *Hejmdal* ude som Bevogtningsfartøj under den store russiske Eskadres Passage gennem de danske Farvande. Under Eskadreøvelserne 1906 tjente den som Depot- og Forplejningsskib. Aaret efter fik

den sin første Hovedreparation og genoptog saa sin sædvanlige Dont.

I 1914 deltog den fra Begyndelsen af Juni i Eskadreøvelserne. Ved Sikringsstyrkens Formering 1. August gik den med de øvrige Skibe til København, kompletterede Mandskab og Beholdninger i Løbet af Dagen og mødtes om Aftenen med den øvrige Flaade i Drogden. Mineskibet indlemmedes i 2. Eskadre og gjorde hovedsagelig Tjeneste der, indtil det udgik af Sikringsstyrken 10. December 1918.

Efter Sikringsstyrkens Ophævelse 1919 var det endnu nogle Aar i Linien. Det udgik af Flaadens Tal 2. Oktober 1923 og blev solgt.

HVALEN

Torpedobaad. [T. 2.]

285 Tons. To 75 mm Patronkanoner, to 20 mm Rekylkanoner, to 8 mm Rekylgeværer og otte Torpedoudskydningsapparater. 46 Mand. Længde 60,55 m, Bredde 5,95 m, Dybgaende 2,31 m. 6000 Hestekræfter, 29 Knob.

Fot. Orlogsværftet.

Hvalen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal —, den blev døbt 30. Oktober 1928 og sættes i Vandet 13. Juni 1930. Kommandoen hejstes første Gang 18. Juli 1931 (Kapt. H. E. Foss); den var i Øvelsesdelingen fra 31. Juli til 4. September og strøg Kommandoen 17. September. I 1932 har den været ude fra Maj til Slutningen af September.

HVALROSSEN. I.

Torpedobaad.

74 Tons. En 37 mm Revolverkanon og to 38 cm Torpedostevnapparater. 15 Mand. Længde 34,52 m, Bredde

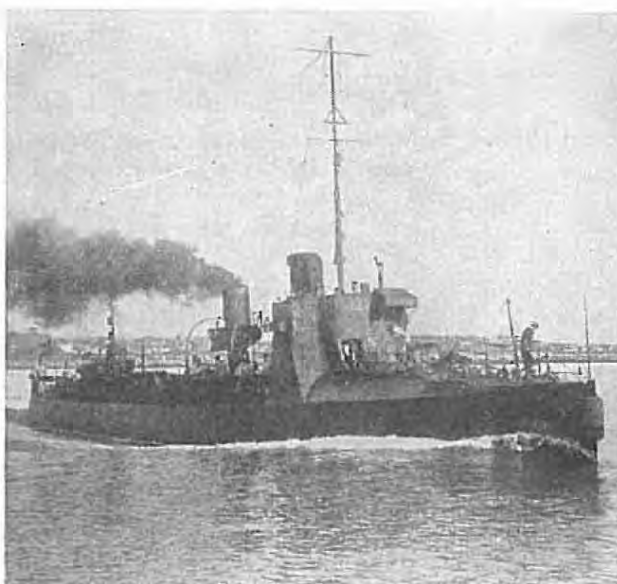
3,71 m, Dybgaaende for 0,85 m, agter 2,04 m. 670 Hestekræfter. 18,7 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Hvalrossen blev bygget 1884 af John J. Thornycroft i London og kom 27. September 1884 til København, ført af Prmljnt. C. F. Scheller. Den var i Begyndelsen ude hvert Aar, senere med et Par Aars Mellemrum, som Øvelsesskib for Maskinister, som Torpedoskoleskib og som Deltager i Eskadreøvelserne. Fra 1901 var den ofte Fiskeriinspektionsskib i Skagerak. I 1910 overgik den til Reserven, og 12. Januar 1912 omdøbtes den til *Torpedobaad Nr. 5* og udgik af Flaadens Tal 1919.

HVALROSSEN. II.

Torpedobaad. [E. 1.] [P. 1.]

159 Tons. En 75 mm Patronkanon og et 8 mm Rekylgevær. 4 Torpedoudskydningsapparater. 31 Mand. Længde 45,20 m, Bredde 5,16 m, Dybgaaende 2,12 m. 3487 Hestekræfter. 26,3 Knob.

Hvalrossen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1913. I 1914 var den ude allerede fra Marts og deltog om Sommeren i Eskadreøvelserne. Da Sikringsstyrken formeredes 1. August, laa den i Sundet. Samme Morgen løb den ind til Orlogsværftet, kompletterede Besætning og Beholdninger og udgik samme Aften til Drogden. Den beordredes til 2. Torpedobaadsflotille under 2. Eskadre med Station i Storebælt. Det nye, gode Fartøj gjorde udmærket Tjeneste og gjorde Nytte ogsaa udenfor sin egentlige Dont. Saaledes bjærgede den 26. Oktober 1915 en havareret og synkefærdig dansk Skonnert i haardt Vejr ind til Slipshavn. Den udgik af Sikringsstyrken 13. Marts 1919.

Efter Verdenskrigen har den til Stadighed været meget benyttet som Øvelsesskib i de hjemlige Farvande og har ogsaa deltaget i længere Farter, f. Eks. 1925, da den under Kapt. Lowzow fra 22. Juni til 11. Juli var paa Øvelsestogt sammen med *Niels Juel* [s. d.], *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, 2 andre Torpedobaade og 3 Undervandsbaade. Eskadren besøgte Helsingfors, Reval og Riga. *Hvalrossen* førte Standeren for Torpedobaadene.

Siden 1930 er *Hvalrossen* indrangeret blandt »Bevogtningsfartøjerne« i Reserven.

HVIDBJØRNEN

Inspektionsskib.

914 Tons. To 87 mm Patronkanoner. 58 Mand. Længde 63,22 m, Bredde 9,73 m, Dybgaaende 5,15 m. 1800 Hestekræfter. 14,5 Knob. (Oliefyring). To 90 cm Projektører.

Hvidbjørnen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — som Fiskeriinspektionsskib for vore nordligste Farvande. Det blev døbt 29. Februar 1928 og afleveredes til Flaadestationen 21. Maj 1929. Samme Aar afsendtes det til de grønlandske Farvande under Orlogskapt. K. E. Ackermann. Det passerede Farvels Længde 19. Juni 1929 for første Gang, inspicerede paa Frederikshaabsbankerne, Arsukfjorden, Danabankerne, Fiskenæsbankerne, Fyllabankerne, Bananbanken, Store- og Lille-Hellefiskebanke og anløb Ivigtut, Færingehavn, Godthaab, N. og S. Upernivik, Godhavn, Holstens-

borg, Kangamiut, Prøven, Umanak og Sukkertoppen. Det faldt i *Hvidbjørnens* Lod at maatte overhale baade franske, engelske og færingske Fiskerskibe, det ydede et Par Færøkuttere Dykkerassistance, gav det danske Fiskeskib »Gefion« og andre Fartøjer Lægehjælp, bragte en syg fransk Fisker ind til Hospitalet i Godthaab, m. m. Efter at have udført Stationsskibstjeneste ved Grønland virkede det som Fiskeriinspektionsskib ved Island og Færøerne og strog først Kommandoen 21. December i Flaadens Leje.

Hvert Aar siden har det været Stationsskib ved Grønland og derefter Fiskeriinspektionsskib ved Island og Færøerne. Ved Grønland er hyppigst Strækningen Færingehavn—Godthaab—Umanak blevet anløbet. Togterne har i Reglen været fra Maj til op mod Jul, og det moderne, velindrettede, formaalstjenlige Skib har gjort udmærket Fyldest. I 1932 var *Hvidbjørnen* Inspektionsskib ved Island fra Januar til Maj, og i Juni førte den fra København en Flyvemaskine og Mandskab op til Grønlands Østkyst. Taage og Dønning hindrede Søsætningen længe, og først 22. Juli kunde *Hvidbjørnen* gaa fra Island paa Inspektion ved Grønlands Vestkyst.

INGOLF

Skrueskonnert.

1012 Tons. Oprindelig Armering: Tre 6 Tommers 80 Cntr. Bagladekanoner, — senere: To 12 cm Kanoner, to 57 mm Patronkanoner, to 37 mm Revolverkanoner, en 37 mm Rekylkanon, to 37 mm Patronkanoner og to 8 mm Meustrailleuser. 125 Mand. Længde 60 m, Bredde 8,53, Dybgaaende 3,22 m, agter 4,16 m. 670 Hestekræfter. 10 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Skrueskonnerten blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 1. September 1876. Dens egentlige Prøvetogt fandt først Sted i 1878, men da den endelig kom ud til Havs, blev den en af Flaadens mest benyttede Enheder. I 1879 var den paa Togt til Færøerne, Island og Grønland, og begge de følgende Aar krydsede den fra April til September ved Færøerne og Island.

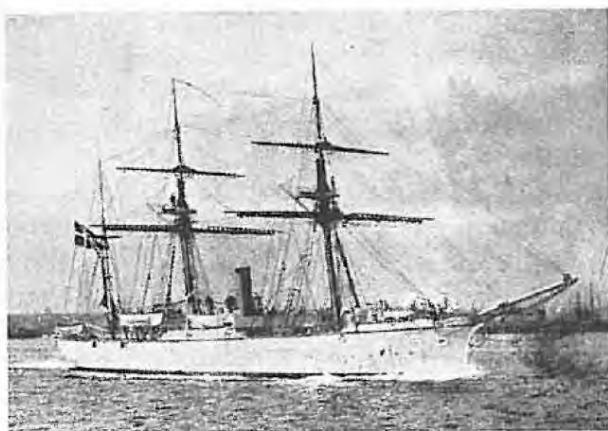
Da den næste Gang udrustedes, blev det til et Vestindietogt under Kapt. T. Jessen, og det varede fra Oktober 1884 til Slutningen af Marts 1885. Ved kgl. Resolution af 18. December 1885 fik den Betegnelse som *Krydser af 3. Klasse*.

I Foraaret 1890 sendtes den til Island og Færøerne og straks efter Tilbagekomsten fra vore nordlige Bilande, kommanderedes den til Vestindien under Kapt. G. E. Fugl. Togtet varede fra Oktober 1890 til Marts 1891, og allerede i April afgik den under en ny Chef til Inspektion ved Island og Færøerne. Den hjemkom midt i September, men allerede i Midten af Oktober afgik den brugbare Orlogsmand til Vestindien (under Kapt. E. F. Løitved).

Efter forskellige Kryds mellem de vestindiske Øer kom *Ingolf* endelig i Marts 1892 hjem og kom i Dok. Efter tre Aars Forløb udrustedes den til Grønlandstogt, og baade i 1895 og 1896 var den fra Foraarstid til Eftersommeren paa videnskabelige Ekspeditioner under Kommandør C. F. Wandel ved Islands og Grønlands Kyster.

Den saakaldte »Ingolfekspedition«s videnskabelige Togt i Nordatlantenhavet 1894—95 bragte ved sit grundlæggende, righoldige Udbytte dansk Videnskab i første Række paa Dybhavsforskningens Omraade og foranledigede, at den internationale Havforsk-

ning fik sit Hovedsæde i København, og at en dansk Videnskabsmand blev dens Præsident. Ekspeditionen, hvortil Statskassen ydede 30000 Kr., fortsattes 1895, og hvert af de to Togter tog 4 Maaneder. Initiativet var taget af Wandel, den senere Viceadmiral, og daværende Professor zoologiæ Chr. Fr. Lütken. I Togterne deltog adskillige, senere meget kendte, Videnskabsmænd, Zoologerne H. Jungersen, W. Lundbeck, H. J. Hansen og Wesen-

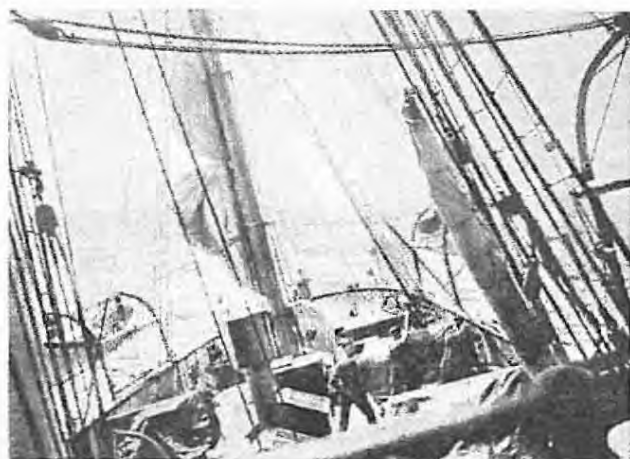

berg-Lund, Botanikeren C. H. Ostenfeld og Fysikeren Martin Knudsen, der senere blev Havforskningens internationale Præsident. Skibslægen var Dr. W. Thulstrup, der vil erindres som Redaktør af »Illustreret Tidende«.

Ved kgl. Resolution af 17. August 1896 blev *Ingolf* Skoleskib, og ved Marineministeriets Kundgørelse af 26. August samme Aar fik den Benævnelsen *Skonnert*. I 1897 var den Øvelsesskib for Underofficerseleverne, og i Oktober kommanderedes den til Vestindien under Kommandør A. C. de Fine Skibsted. Knap en Maaned efter Hjemkomsten i April 1898 gik den ud som Øvelsesskib for Underofficerseleverne og fortsatte dermed 5 Aar i Træk.

Det var helt forbi med Overliggeraar i Flaadens Leje. Skrueskonnerten var i stadig Aktivitet. Umiddelbart efter Tjenesten

som Øvelsesskib gik den i Juli 1902 til Vestindien som Stations-skib under Kaptajn N. T. Olsen. Den kom tilbage i Begyndelsen af April 1903, og inden Maanedens Udgang var den ude igen, nu som Øvelsesskib for Elevskolen, og *det* var den 3 Aar i Træk. Samme Efteraar, Elevskolens Togt var endt, stod den igen afsted til de vestindiske Øer, ført af Kaptajn O. P. F. F. Holck. Den hjemkom Foraaret 1906.

Orlogsskonnerten »Ingolf«.

Orlogsskonnerten, som af de dansk-vestindiske Negere havde faaet Øge- eller Kælenavnet »The boy of war«, undertiden endda »The baby of war« (i Stedet for Orlogsmænd: Orlogsdreng eller Orlogsbarn), gjorde i Virkeligheden god Tjeneste i Vestindien, og den foretog i Reglen et eller flere Kryds til fremmede Havne i de vestindiske Farvande. Da den i 1907 kom som Stations-skib til Dansk-Vestindien under Kapt. T. V. Garde, færdedes den — som ellers — først mellem St. Thomas, St. Croix og St. Jan, og den var saa paa Togt til Martinique og Curaçao fra 12. til 29. Januar 1908. Hjemrejsen begyndte 28. Februar. Horta paa Azorerne blev anløbet 16. Marts og Dover 25.—29. Marts, og Hjemkomsten fandt Sted 3. April 1908.

Ingolf sendtes i Oktober 1909 til den vestindiske Station under

Kommandør H. Konow og anløb undervejs Dartmouth og Funchal. I Løbet af Vinteren 1909—10 udførte den det sædvanlige Inspektionsarbejde. Samtidig afgav den Mandskab under Prmljnt. Godfred Hansen til en Opmaalingssekspedition. Denne maatte først skaffe Triangulationspunkter paa St. Thomas og St. Jan, et meget besværligt Arbejde paa Grund af den tætte Vegetation. Ofte maatte Folkene bane sig Vej gennem »Busken« med cutlasses (lange Negerknive).

Atter om Efteraaret 1910 sendtes Skrueskonnerter til Vestindien, ikke mindst for at fuldende Opmaalingen, der resulterede i et Par fortræffelige Søkort. Chef var da Kapt. (fra 1. Oktober Kommandør) C. V. E. Carstensen.

Et meget betydningsfuldt Arbejde for St. Thomas udtrettedes desuden af *Ingolf* i Vinteren 1910—11. Der blev foretaget en Sprængning af Revet ved »Hall over«, som forbandt Øbredden med Waterisland og spærrede Strommen. *Ingolf* medførte Dynamitpatroner paa $1\frac{1}{2}$ Kilo. Mandskabet arbejdede fra Daggry til Solnedgang i 3 Hold, borede Huller i Revet, staaende i Vandet til midt paa Livet, medens Hagerne snusede langs Korallrevet. Patronerne sænkedes i Hullerne og sprængtes 5 ad Gangen. Der dannedes et Løb ud til Gregoriet paa 2 Fods Dybde og 20 Fods Bredde. Strømforholdene forbedredes, Vandet i Havnen friskedes — og Kanalen kunde endda befares af Pramme og Baade. St. Thomasborgerne paaskønnede i høj Grad Arbejdets Gennemførelse.

I Januar 1911 anløb *Ingolf* Christiansted, Frederiksted, Francis Bay paa St. Jan og fra 27.—30. Januar Port au Prince og St. Domingo (Haiti). I Februar besøgte St. Juan (Portorico) og igen St. Jan og St. Thomas. En Opmaalingssekspedition fra Skibet under Prmljnt. Godfred Hansen fuldførte de paa Togtet 1909—10 begyndte Triangulations- og Opmaalingsarbejder. Orlogsskonnerter hævdede Stationen 1. Marts, anløb Ponta Delgada paa Azorerne, Havre og Dover og hjemkom 8. April.

I Aarene 1911—13 var *Ingolf* Øvelsesskib for Konstabelelevskolen igen. Fra 8. Maj til 21. Juni 1911 sejlede den paa Togt i hjemlige Farvande, stod saa Nord-Vest paa, anløb Leith 25.—28. Juni, færdedes den første Halvdel af Juli ved Færøerne, Resten

af Maaneden ved Island, anløb igen Thorshavn, besøgte 10.—16. August Oslo og fortsatte Øvelserne i danske Farvande til den 22. September. Den udrustedes til Stationsskib ved de dansk-vestindiske Øer og afgik 10. Oktober under Kapt. E. H. C. Rørby. Chefen blev syg i Vestindien og hjemgik 23. December, og Næstkommanderende, Prmljnt. Godfred Hansen, var Interimschef indtil 29. Januar 1912, da den hjemmefra udsendte Kapt. F. C. F. Gotschalk tiltraadte som Chef. Orlogsskonnerten hjemkom den 21. Marts. Fra 9. Maj var den ude paany. Under Kapt. Gotschalk færdedes *Ingolf* som sædvanlig først i danske Farvande og stod saa ud paa længere Togter. Den 27.—30. Juni besøgte den Falmouth, 4.—9. Juli Bilbao og hjemkom 21. Juli; den gik saa ud paany og krydsede i danske Farvande indtil 18. September. Atter blev den udrustet til Stationsskib i Dansk-Vestindien (Kapt. Gotschalk), begyndte Togtet 1. Oktober og kom til St. Thomas 7. November.

Omraadet for Søopmaalingerne udvidedes, og der udførtes omfattende Kontrollødninger i St. Thomas Havn. Den 20. Januar 1913 afgik *Ingolf* fra St. Thomas til La Guaira, besøgte igen (lige som i November og December) samtlige Havnebyer i Dansk-Vestindien og hjemgik fra St. Thomas 15. Februar. Som saa ofte før mødte den paa sine lange Rejser haarde Storme, Orkaner og Strømsætninger, men det lille Skib klarede sig gennem alt. Paa Heimvejen anløb Skrueskonnerten Horta og Dartmouth og hjemkom 17. Marts. Senere paa Aaret var den under Kapt. E. F. B. Wessel ude med Konstabelevskolen i danske Farvande. Den 19. Juni gik den paa Besejlingstogt Nord om Skotland, Vest om Irland, gennem Kanalen, laa i Greenock 27. Juni til 4. Juli og hjemkom 20. Juli. Faa Dage efter løb den igen ud paa Kryds i danske Farvande, fra 5.—7. September i Østersøen og strøg om sider Kommandoen den 17. September.

Skrueskonnerten udrustedes 1914 til Grønlandstogt og til Øvelsesskib for Konstabelevskolen, der paa et saadant Togt blev trænet godt op. Den afgik under Kapt. G. C. Amdrup 10. Maj, holdt Øvelser i de danske Farvande en god Maanedstid og begyndte saa Langfarten 16. Juni, anløb Reykjavik og besøgte i Juli

Sukkertoppen, Godhavn, Nugsuak, Jakobshavn, Holstensborg og Godthaab, i August Thorshavn, Trondhjem og Christianssund og kom 16. August tilbage til København. Den indlemmedes i Sikringsstyrken, men vedblev at være Skoleskib hvert Aar (undtagen 1916) fra Maj til September.

Efter endt Tjeneste som Øvelsesskib for Konstabelevskolen blev den 15. Oktober 1918 Stationsskib for den flydende Defension, d. v. s. Distriktsfartøj i Københavns nordre Patruljedistrikt; denne Tjeneste ophørte 17. November 1918. I Maj det paafølgende Aar løb den igen ud som Skoleskib sammen med *Hejmdal*, og i 1920 kom den paa Langfart baade til Norden og Syden. *Ingolf* naaede 30. Juni Thorshavn, overførte 28 Fiskere til Island, hjemgik derfra 25. Juli, 1. August fra Færøerne og hjemkom 4. August. Om Foraaret havde den været i de sønderjyske Farvande, og nu gik den igen dertil. Den 30. August overførte den et Detachment Tropper fra Aabenraa til Sønderborg. Fra København gik den 1. November og besøgte Rotterdam, Plymouth, Cadix, Gibraltar og Valenzia og stod saa over mod Afrikakysten.

Ingolf kom til Algier 22. December 1920, afgik derfra 1. Januar, laa nogle Dage ved Gibraltar og Plymouth (Devonport) og kom 20. Januar 1921 til København (Kapt. A. Bojesen). Den var saa Øvelsesskib for Konstabelevskolen. 1. Maj afgik den under Kapt. Moth til Sønderborg, Aabenraa og Haderslev, og i Juni knyttedes den til »Flaadefdelingen til Overførelse og Ledsagelse af Kongen til Færøerne, Island og Grønland«. Den løb 14. Juni fra Hovedstaden, tre Dage før Kongen afrejste ombord paa *Valkyrien*, der ledsagedes af *Hejmdal*, senere ogsaa af *Fylla*. Ved Thorshavn—Kongshavn ventede den, indtil Kongen var naaet til Syderø den 21.; da gik den til Grønland og laa ved Godthaab fra 30. Juni til 9. Juli, da Kongeskibet »Island« kom. Den 14. fulgte *Ingolf* »Island« til Godhavn og satte saa Kursen Syd efter, blev liggende ved Thorshavn indtil Kongeskibet var i Nærheden, og løb saa foran Eskadrillen hjem. Den kom til Hovedstaden den 30. Juli, samme Dag som *Valkyrien*, som den modtog med Salut. Om Eftersommeren var den indlemmet i Skoledelingen.

Den 20. Oktober samme Aar stod den ud paa Vintertogt og

færdedes i de sønderjyske Farvande til 9. November, gik da Vester paa (under Kapt. A. G. Topsøe-Jensen). Den besøgte Dartmouth, Portugalete, Bilbao, Cadix, Madeira, Azorerne og Southhampton og kom 7. Februar 1922 til Esbjerg; derfra blev det paa Grund af mægtige Isophobninger umuligt at sejle videre, og *Ingolf* blev »oplagt«, og en Del af Besætningen hjemsendtes over Land. Den 3. Marts fortsatte Skrueskonnerten Rejsen og kom to Dage efter ind til Orlogsværftet.

Endnu engang blev den udrustet som Konstabelevskib, og med Kapt. H. J. W. Asmussen som Chef sejlede den 16. Maj 1922 ud paa Øvelse i danske Farvande, i Juni og Juli gæstede den Le Havre, Malaga og Dartmouth, og fra 1. til 12. August deltog den i Eskadreøvelserne. Kommandoen blev strøget — for sidste Gang — den 17. September. Den veltjente Orlogsskonnert blev ikke udrustet mere, den laa nogle Aar i Flaadens Leje, og Marineministeriet bestemte 23. Oktober 1926, at den skulde udgaa af Flaadens Tal og realiseres. *Ingolf* blev ophugget paa et Værft i Marstal.

ISLANDS FALK

Inspektionsskib.

730 Tons. Oprindelig Armering: To 57 mm og to 47 mm Patronkanoner, — senere: To 75 mm og to 47 mm Patronkanoner. 63 Mand. Længde 55,95 m, Bredde 8,93 m, Dybgaaende 5,15 m. 1100 Hestekræfter. 13 Knob.

Islands Falk blev bygget paa Helsingør Skibsværft efter Tegning fra Orlogsværftets Konstruktionskontor og løb af Stabelen 22. Januar 1906. Den sendtes i Begyndelsen af 1907 paa Fiskeriinspektion ved Island og Færøerne. Da Kongen besøgte disse Egne i Sommeren 1907 med Østasiatisk Kompagnis »Birma« samtidig med Rigsdagsmedlemmer paa »Atlanta«, ledsaget af *Gejser* og *Hekla*, stødte *Islands Falk* til Eskadren 29. Juli ved Island. Officiel Modtagelse fandt Sted paa Reykjavik Rhed den 30. Juli. Under Kongens Ophold i Land fortsatte *Islands Falk* sin Inspektion, men fulgte igen Eskadren ved Kongens Afrejse 10. August. Isa-

fjord, Akureyri og Seydisfjord blev besøgt, og Hjemrejsen begyndte for den øvrige Eskadres Vedkommende den 15. August, men *Islands Falk* blev endnu nogen Tid paa sit Inspektionsfelt.

I de paafølgende Aar var den — med ret korte Mellemrum hjemme — stadig paa Inspektion i de nordlige Farvande. Den anholdte 1909 5 tyske Trawlere for ulovligt Fiskeri; den slæbte »Alabama«, som var udrustet til Ekspedition til Østgrønland, fra Vestmanøerne til Reykjavik og bragte den senere ca. 10 Kvartsmil Nord for Kap Nord. Togtet varede fra Januar til December.

Der dreves til Stadighed ofte ulovligt Fiskeri fra fremmede Skibe ved Island, og i 1920 anholdtes 5 tyske, 2 franske og 2 engelske Trawlere. Hvert Aar indbragtes saaledes Fiskeriskibe, som havde forbrudt sig mod de gældende Bestemmelser og derfor maatte bøde med Konfiskation af Fiskeredskaber og Fangst. Ofte gjordes Afstikkere til Færøerne, og i Eftersommeren 1911 maatte Skibet bistaa ved Reparation af Telefonkablet mellem Sandø og Suderø. Paa Ud- og Hjemrejserne blev undertiden Lerwick paa Shetlandsøerne anløbet.

I det urolige Aar 1914 var den tidlig ude, afgik 2. Marts fra København, besøgte Portland og turede fra 8. Marts Island rundt fra Havn til Havn, Fjord til Fjord og var der endnu 31. Juli, da Sikringsstyrken formeredes. Telegrafisk fik den Ordre til at blive ved sin Virksomhed. Fra 20. til 26. November krydsede den ved Færøerne, anløb saa Trondhjem og Kopervik og ankrede 5. December paa Københavns Yderrhed. Saare meget var forandret under dens Fravær. Allerede 13. December dampede den Nord paa igen og begyndte 17. December Inspektionen ved Færøerne og løb derefter videre mod Nord.

Under Verdenskrigen blev Færøerne og Island i faretruende Grad afskaaret fra Omverdenen, og *Islands Falk* og dens Afløser, *Beskytteren* [s. d.], gjorde da fortræffelig og saare nyttig Tjeneste, ofte langt ud over dens egentlige Bestemmelse. I December slæbte den en grundstødt Fiskekutter af Grunden i Skaalefjord. Al Rutefart standsede en Tid lang. I Maj 1915 afhentede den Færøernes Rigsdagsmænd i Bergen og bragte dem til deres Hjemstavn, og i Maanedens sidste Del førte den Rigsdagsmændene til Køben-

havn, hvor de havde vigtige Anliggender at forebringe; imens gjorde *Beskytteren* Tjeneste ved Færøerne. Den 27. August assisterede *Islands Falk* ved Slukning af Brand i en norsk Skonnert paa Siglufjord ved Island, og den 29. August maatte der sendes væbnet Mandskab i Land i Siglufjord for at bistaa Politiet ved Opretholdelsen af Ordenen i Byen, hvor fremmede Søfolk gjorde Optøjer. En nødstedt dansk Skonnert blev 27. September slæbt fra Thorshavn til Kongshavn. En Del af dens Tid blev indtil Slutningen af Oktober optaget af Kontrollering og »Indsejling« af et nyt Fyr paa Island. Kort før Jul bragte den Sprøjter og Sprøjtemandskab fra Thorshavn til Solmunde og bistod ved Slukningen af en voldsom Brand dør.

Der var Passagerer og der var Post, som *skulde* til København, og i Januar 1916 gjorde *Islands Falk* en Rejse frem og tilbage som — Rutebaad. Lige tilbagekommet maatte den udføre en Sygetransport, og senere maatte den Gang paa Gang ud for at føre Syge til Thorshavn Hospital eller Læge ud til Syge paa Smaøerne. Amtmanden gjorde ofte nødtvungent Brug af Inspektions-skibet paa Embedsvegne; ogsaa Sysselmænd og Grindefangere befordredes. I Marts 1916 reddede *Islands Falk* en nødstedt færøisk Fiskekutter ind til Fuglefjord og en strandet dansk Skonnert blev i April assisteret i Lervigfjorden.

Efter et kort Besøg hjemme udgik den 11. April fra København med Gods og Medicinalvarer samt 20 Passagerer! I Maj overførte den Posten fra Færøerne til Island. Sommermaanederne optoges af Opmaalingsarbejder ved Skoraklidar i Bredebugten, Sydra Skogernæs samt paa Borgafjord, og Officererne foretog i Midten af Juni efter Anmodning fra det islandske Ministerium Undersøgelse af en Kulmine i Staalfjord paa Bredebugten.

Den 5. Juli assisteredes Store Nordiske Telegrafsekskab ved Bestemmelsen af Plads for Telegrafbaaken i Seydisfjord. *Islands Falks* fredelige Arbejde afbrødes to Gange i Juli ved nye Optøjer i Siglufjord, hvor Mandskabet fra Inspektionsskibet maatte hjælpe Politiet med at holde fremmede Søfolk i Ave. I August ydede Mandskabet god Tjeneste ved Slukningen af en alvorlig Brand. Senere paa Maaneden foretog »Falken« Undersøgelser af Vrag paa

Siglufjord — og i November overførte den Skibbrudne fra en sunket engelsk Trawler til Eskefjord. Omsider kunde den gaa hjem til Eftersyn og til Fornyelse af Besætningen.

Opholdet ved Orlogsværftet var atter saare kort. Den afløste snart igen »Beskytteren« ved Færøerne og overtog det mange-
sidige Arbejde med Fynd og Klem, udførte Tjenesterejser og assisterede bl. a. i December i Vestmanhavn ved Optagelse af

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

et sunket Motorfartøj. Den sendtes 24. Januar 1917 til Danmark med Post og udgik igen 18. Marts med Passagerer, Post og 48 Tons Gods til Færøerne.

Krigsforholdene gjorde Marineskibet til et uundværligt Ruteskib. Den 3. Juni maatte *Islands Falk* afsted fra København med Passagerer, Post og Medicinalvarer til Island. Inspektionsskibet bjærgede 8. Juni 2 Skibbrudne fra en Redningsflaade 7 Sømil fra Myggenæs; de kom fra en engelsk Damp, som var torpederet 2. Juni. Den var en Tid med til Opmaaling paa Borgarfjord igen og bistod Fyrvæsenet paa forskellig Maade. Den eftersøgte ogsaa nogle Undervandsskær, observerede af Generalstabens Folk ved

Grimsby. Paa Maanedens sidste Dag afgik *Islands Falk* til Færøerne for at afhente 90 Fiskere og 5 andre Passagerer.

Der var Nød paa mange Varer, og Inspektionsskibet maatte hjælpe til at afbøde den. I Slutningen af Juli afgik det fra Island til Færøerne med 175 Tdr. Petroleum til Færø Amt, derefter med Post og Passagerer til København og straks efter tilbage til sit Virkefelt. I August afsluttedes Opmaalingerne paa Borgar-

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

fjord, og Fyrvæsenet blev assisteret i Bildudalur. Næste Maaned overførtes færøiske Fiskere og andre Passagerer til Thorshavn, og 19. September reddede den en havareret Fiskekutter ind til Klaksvig. En Ugestid efter bugserede den en Motorkutter, der havde mistet Skruen, til Trangisvaag og stod saa igen op til Island. Den gik 30. September fra Reykjavik med Post og 43 (!) Passagerer; der var da mere Hjerterum end Husrum til Skibsgæsterne, og fra Færøerne toges endda Post og flere Passagerer med. Paa dette Tidspunkt var Rejsen et farligt Forehavende; Minefaren truede paa den længste Del af Farten.

Da Skibet 24. November gik fra København, havde det 28 Passagerer med til Island og 4 til Færøerne — og dertil 50 Tons Gods. Turen gik først til Bergen. Det var hensigtsmæssigt at gaa langs Kysten saa langt som muligt. Ude paa Havet gjorde Undervandsbaade fuldt saa meget som Minerne Farten vovelig.

Islands Falk kunde ved sin Armering holde aabenlyse, jævnbrydige Fjender fra Livet, men mod Snigvaaben var der kun lidet at stille op. Naturligvis var »Udkigget« fordoblet. Hjemrejsen fandt Sted i December med »topfyldt« Skib. Paa sin næste Rejse fra Hovedstaden (over Bergen og Thorshavn) havde det 3 af Regeringen udsendte Personer med, Post og 60 Tons Gods. Derpaa fulgte saa to Rejser fra Island til Færøerne med Fornødenheder.

Den 29. Januar 1918 slæbte *Islands Falk* en finsk Skonnert, der var nødstedt ved Færøerne, fri af Land, og kort efter fik en dansk Skonnert, som var grundstødt i Skaalfjord, gavnlig Hjælp. Paa en Tur fra Suderø til Thorshavn modtog Inspektionsskibet 27. Februar 1918 radiotelegrafisk Anmodning om Hjælp fra det hollandske Panserskib »Hertog Hendrik«, der laa Vest for Færøerne i haard Storm med Styremidlerne ødelagte. *Islands Falk* traf det 25 Sømil Vest for Myggenæs og slæbte det under meget vanskelige Forhold til Kongshavn. Den 1. Marts hjalp det Panserskibet til Forbindelse med Thorshavn og bragte Amtmanden, den hollandske Konsul m. fl. fra Thorshavn til Kongshavn og tilbage.

Da en dansk Delegation skulde til Island, tjente *Islands Falk* til Befordring; den afgik i Juni og vendte tilbage i Juli. Gods, Passagerer og Post optog stadig al den Plads, der kunde afses. Der levnedes kun liden Tid til »Overliggen«. I Begyndelsen af August stod den igen Nord paa til Island og Færøerne. Ligesom paa Niels Juels Tid tjente Marineskibet Statens Tarv paa alle Maader. Under Opholdet ved Island overførte det Altingsmændene fra Isafjord, Patriksfjord og Olafsvik, etc., til Reykjavik. I September overførte det 142 færøiske Fiskere fra Island til Færøerne. Da Telegrafkablet sprængtes mellem Færøerne og Skotland, fungerede *Islands Falk*, indtil det var bragt i Orden, fra 8. til 13. September 1918 som Afsender- og Modtagerstation for Telegrammer til og fra Færøerne. Først i December — efter Vaabensstilstandens Ikrafttræden — kunde Inspektionsskibet afslutte sin Vagttjeneste og gaa hjem, men havde da endnu Passagerer og Gods med. Omsider kunde det indlægges ved Orlogsværftet til grundigt Eftersyn.

Ved Sikringsstyrkens Ophævelse blev det igen 31. Marts 1919 officielt Inspektionsskib, og det optog straks sin vante Dont med Inspektion ved Færøerne og Island fra April til December. I 1920 gjorde *Islands Falk* (under Kapt. A. Bojesen) fra Island et Togt til Jan Mayen fra 2. til 23. August og inspicerede saa igen ved Færøerne og Island til Begyndelsen af November. Næste Togt udgik fra København den 12. December (Kapt. A. G. Topsøe-Jensen), og Julen tilbragtes ved Færøerne, og skiftevis inspiceredes dér og ved Island indtil 1. Maj, da *Islands Falk* afgik til Grønland, hvor bl. a. Godthaab, Sukkertoppen og Holstensborg blev besøgt. Derfra sattes 15. Maj Kursen efter Færøerne, som 5 Dage senere blev naaet, og Hjemreisen begyndte derfra den 27.; det kom til København den 30te. De følgende Aar inspiceredes regelmæssigt ved Færøerne og Island.

Islands Falk var Inspektionsskib ved Grønland fra 1922—28, hvert Aar. Under Orlogskapt. R. West besøgte det 1925 Thulekolonien og havde en interessant og spændende Sejlads over den store, uopmaalte Mellevillebugt. Baade Is og Taage vanskeliggjorde Navigationen, som paa Grund af den manglende Opmaaling maatte foretages efter et Kort i et Konversationsleksikon o. lign.

I Juli 1931 gik *Islands Falk* til Færøerne og mødte paa Thors-havn Rhed det franske Ekspeditionsskib »Pourquoi pas«; den følgende Maaned kom det hjem og fik 13 frivillige Lærlinge til Kadetskolen ombord. Derfra gik det til Amsterdam og Ymuiden i Holland i Anledning af vigtige Fiskerikonferencer, anløb senere Grimsby for Kulforsyning og tog Station paa Doggerbank for at assistere danske Fiskere. Efter Inspektion ved Færøerne kaldtes det 4. Oktober til Eftersøgning og Uskadeliggørelse af 2 Miner i Nærheden af Vyl Fyrskib. I Esbjerg ordnede Chefen et Anliggende for danske Fiskere, som havde lidt Overgreb fra engelske Trawleres Side; den engelske befuldmægtigede sikrede Danskerne Erstatning. November hengik med Inspektion ved Færøerne, hvor flere Kuttere blev assisterede. Den 22. November blev en af Skibets store Dage (under Orlogskapt. P. Ipsen): Den engelske Trawler »Vindelecia« havde faaet en Trosse i Skruen og drev ind mod Klipperne i det berygtede Farvand ved Myggenæs. Derfra

alarmeredes *Islands Falk*. Da det kom til, havde Besætningen forladt Skibet og drev omkring i aaben Baad uden at kunne naa Landingssted, men søgte nu tilbage til Trawleren. Under Storm og haard Sø etableredes Forbindelse med Trawleren ved Udskydning af Raket. Under Bjærgningen blæste det op til orkanagtig Storm, og baade Skib og Mandskab vilde sikkert have været fortabt, om ikke det danske Inspektionsskib havde ydet sin store Indsats. Trawleren blev bragt ind til Fuglefjord. *Islands Falk* hjemkom i December, men kun for et kort Ophold.

IVER HVITFELDT

Panserskib.

Drægtighed 3446 Tons. Armering: To 26 cm og fire 12 cm Kanoner, to 57 mm Patronkanoner, seks 37 mm Revolverkanoner, to 37 mm Rekyllkanoner, to 8 mm Mitrailleuser. Et 38 cm Undervands-Udskydningsapparat i Boven, en 38 cm Torpedokanon. Bemanding: 300 Mand. Længde 74,02 m, Bredde 15,12 m, Dybgaaende for 5,31 m, agter 5,60 m. Panserdæk 54 mm. Taarne etc. 114—241 mm. To 90 cm Spejlprojektorer. 5100 Hestekræfter. Fart: 15 Knob.

Iver Hvitfeldt blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 14. April 1886. Det deltog første Gang i Eskadreevelse 1887 sammen med *Tordenskjold*, *Esbern Snare*, *Guldborgsund* og 6 Torpedobaade, næste Gang 1890 sammen med *Valkyrien*, *St. Thomas* og 3 Torpedobaade, derefter 1893 sammen med *Valkyrien*, *Gejser* og 4 Torpedobaade.

I 1896 var det ligesom ved de foregaaende Udrustninger ude fra Juni til September. 1. Juli afgik det under Kommandør G. A. Caroc sammen med *Valkyrien* til England for at repræsentere Danmark ved Prins Carls Formæling med Prinsesse Maud. Eskadrechefen, Kommandør F. P. A. Uldalls Stander var hejst i *Iver Hvitfeldt*. Efter 3 Aars Dvaletid var det ude 1899 i Eskadre med *Tordenskjold*, *Gejser*, *Hjælperen* og 4 Torpedobaade.

Panserskibet var paa Besøg i Kiel fra 30. Juli til 2. August 1899, kort før Eskadren kom dertil. Medens *Iver Hvitfeldt*

laa fortøjet ved Dokøen ved Orlogsværftet udbrod der om Eftermiddagen den 18. December 1903 Ild ombord. Der anrettedes betydelig Skade, men den udbedredes i Løbet af Vinteren. Det blev ikke udrustet i Aarene 1900—1903, men i 1904 var det paa Togt igen fra Begyndelsen af Juni til Slutningen af September i Eskadre med *Helgoland*, *Herluf Trolle*, *Skjold*, *Hjælperen* og 7 Torpedobaade af I. Klasse. Under disse Øvelser kolliderede Torpedobaadene *Havhesten* og *Storen* Natten mellem den 17. og 18. August i Musholmbugten. *Havhesten* sank, men blev kort efter

Krydseren »Iver Hvitfeldt«.

hævet og repareret; intet Menneskeliv gik tabt. *Iver Hvitfeldt* laa igen stille i Flaadens Leje i Aarene 1905 og 1906.

Iver Hvitfeldt var det eneste Panserskib, som var udrustet i 1907. Efter nogle Smaatogter kom det paa Udenlandstogt (under Kommandør P. A. Grove) og besøgte Rotterdam. Da Kong Frederik VIII kom hjem fra Islandsfærden paa »Birma«, Rigsdagen paa »Atlanta«, med Krydserne *Hekla* og *Gejser* som Eskorte, modtog *Iver Hvitfeldt* Eskadren ved Helsingør den 21. August og fulgte den til København. Den 6. September 1907 kom den russiske Enkekejserinde til København i Kejserjagten »Polarstjærnen«, eskorteret af en Torpedojager, og den engelske Dronning i Kongejagten »Victoria and Albert«, eskorteret af Kryd-

seren »Argyll«. *Iver Hvitfeldt*, *Hekla* og *Gejser* gjorde Honnør paa Rheden for de to danske Kongedøtre og deres Følge. Da der opstod Brand i den russiske frivillige Flaades Skib »Kherson«, som laa ved Burmeister & Wains Værft, assisterede *Iver Hvitfeldts* Brandkorps ved Slukningen.

Fra 1908 fik det Benævnelsen Defensionsskib og kom ikke ud mere. Det blev ikke indlemmet i Sikringsstyrken, men anvendtes som Reservekasernes skib og udgik af Flaadelisten 26. Februar 1919. *Iver Hvitfeldt* blev solgt til Ophugning i Holland.

JYLLAND

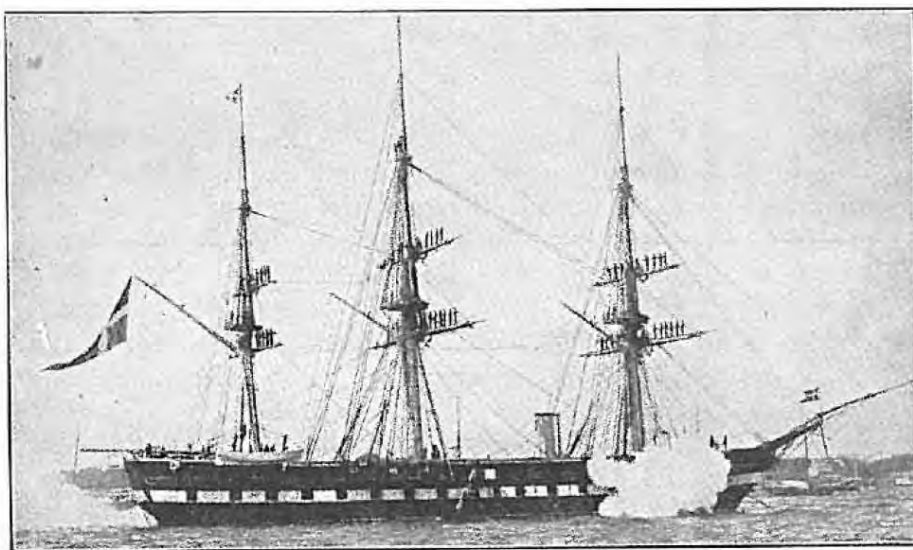
Skruefregat.

2450 Tons. Oprindelig Armering: Tredive 30 Pd. 50 Cntr. og fjorten 30 Pd. 40 Cntr. Kanoner, — i 1864: To og tredive 30 Pd., otte 18 Pd. riflede og fire (Metal) 12 Pd. riflede Kanoner, senere: Tyve 6 Tom. 50 Cntr. og seks 5 Tom. 28 Cntr. Kanoner, seks Revolverkanoner, en 37 mm Kanon og en Mitrailleur. 390 Mand. Længde 199 Fod, Bredde 43 Fod, Dybgaaende for 17 Fod 4 Tom., agter 19 Fod. 1300 Hestekræfter. 9 Knob.

Jylland blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 20. November 1860, og den kom ud paa sit første Togt Maj 1862 — som Kadetskib — (Orlogskapt. E. Suenson). Den var krigsudrustet fra 22. Januar 1864. Deltog 9. Maj 1864 ved Helgoland sammen med *Niels Juel* og *Hejmdal* i Kampen mod de østrigske Fregatter »Schwarzenberg« og »Radetzky« (samt de preussiske Dampskibe »Adler«, »Basilisk« og »Blitz«); *Jylland* førtes da af Orlogskapt. P. C. Holm, den danske Eskadre af Kommandør E. Suenson. Fra 1866 anvendtes den som Eskadreskib. Da Kong Christian IX 1874 rejste til Island i Anledning af Tusindaarsfesten, gjorde han Rejsen med *Jylland*, der eskorteredes af Korvetten *Hejmdal* og under Opholdet ved Island tillige af Skrueskonnerten *Fylla*. Togtet varede fra 17. Juli til 31. August, og Skibschef var da Kommandør R. C. M. Bruun. I 1876 overførte Fregatten under Kommandør E. F. Krieger det danske og græske Kongepar med Familie og Følge til St. Petersborg; Togtet varede fra 1. Juni til 23. August. *Jylland* fik en Hovedreparation 1883—85 og gjorde saa igen Tjeneste som Eksercerskib. Ved kgl. Resolution af 28. April 1892 overførtes den til Klassen »Eksercer« og Kaserneskibe og indrettedes til Kaserneskib.

Efter en Tid at have været Reservekaserneskib udgik den af Flaadens Tal 14. Maj 1908 og solgtes samme Aar til et tysk Firma til Ophugning. Nogle patriotiske Mænd, som ikke kunde tænke sig, at Veteranskibet fra Helgolandskampen skulde faa en saadan Skæbne, dannede et Konsortium, som købte Skibet for 48,105 Kr. Meningen var at faa Fregatten omdannet til et Skoleskib for Skibsdrenge, men Jyllands Tilstand viste sig at være saadan, at Omkostningerne virkede skræmmende. Foreløbig monteredes Fregatten med sit gamle Skyts og forsynedes med Rejsning — Korvetten Dagmars Takkelage — og den gjordes rede til at indgaa som et Led i Landsudstillingen i Aarhus. Den Udstilling for Hær og Flaade, som Foreningen Dannevirke havde arrangeret i Industriforeningen i København 18. Marts—2. Maj 1909, installeredes i *Jylland*, der var blevet slæbt til Udstillingen »den hvide By« ved Aarhus. Her gjorde Fregatten god Fyldest, men her burde den vistnok have afsluttet sin Løbebane.

Den blev købt af Godsejer Schou til Palsgaard og lagdes for Anker ved Juelsminde. Efter Ejerens Død har den haft en om-
tumlet Skæbne; meget Arbejde er ofret paa den, og mange Penge
er blevet indsamlet for at gøre *Jylland* til et Slags Museumsskib.

I Aaret 1932 ligger Fregatten uden Master i Flaadens Leje; det kølsprængte Skrog er blevet rettet op, og det næste Maal er: en ny Rigning. Der maa endnu ofres meget Arbejde og mange Penge for at opnaa Hensigten med den gamle Fregat. Ogsaa dens Ved-
ligeholdelse vil koste meget, (og det *kunde* menes, at de mange gode Mænds Arbejde og de mange Penge burde have været hel-
liget ny Opgaver).

KONG CHRISTIAN

Vagtskib.

Privat Skib; ejedes af A/S Arnbech. Lejedes af Marinemini-
steriet, indgik i Sikringsstyrken November 1915 og armeredes og

apteredes som Inspektionsskib. Det afløste »Beskytteren« som Vagtskib i Lillebælt. Vimpelen flyttedes 21. Oktober 1916 til »Saltholm«, og *Kong Christian* desarmeredes og afleveredes til Rederiet. Lejemaalet ophørte Februar 1917.

KRIEGER

Kanonbaad, senere Opmaalingskib.

172 Tons. Oprindelig Armering: To 30 Pd. 60 Cntr. Kanoner og fire 4 Pd. Haubitser, senere: To 37 mm Revolverkanoner. 28 Mand. Længde 34,73 m, Bredde 5,18 m, Dybgaaende 1,95 m. 240 Hestekræfter. 11 Knob.

Krieger blev bygget paa Orlogsværftet, løb af Stabelen 1861 og gjorde Krigen med 1864. Indtil 1885 gjorde det Tjeneste som Kanonbaad, men blev da omadapteret til Opmaalingskib ligesom Søsterskibene *Marstrand* og *Willemoes* og var paa militær eller civil Opmaaling fra tidligt Foraar til sent Efteraar. Af og til

Type som MARSTRAND [s. d.]

maatte det overtage Fiskeriinspektionstjeneste. Typisk for dets Virke var Aaret 1905. Den første Del af Aaret var det paa Inspektion »indenfor Skagen«, derefter paa militær Opmaalning og om Efteraaret deltog det i Eskadrens taktiske Øvelser. Størst Nytte gjorde det som Opmaalingskib, men ogsaa som Inspektionsskib maatte det af og til gribe ind; saaledes anholdt det 1908 en svensk Trawler i Kattegat for ulovligt Fiskeri. I de paa følgende Aar maatte Inspektionen i de danske Farvande skærpes, og *Krieger* anholdt bl. a. 1910 3 tyske Skovlvaadsfiskere i Storebælt. Da det om Efteraaret afløstes af *Guldborgsund*, skete Ombytningen af Besætningerne i Lemvig i Stedet for i København; under det store Trawlfiskeri vilde man ikke, selv for nogle faa Dage, blotte Farvandene for Opsyn.

I 1914 var *Krieger* oplagt, men det indlemmedes 1. August i Sikringsstyrkens II. Suppleringsstyrke, og det fik — udover dets egentlige Hverv — og ligeledes i Tiden umiddelbart efter Verdenskrigens Ophør — tildelt Vagttjeneste og Patruljering. Blandt dets smaa Meriter kan nævnes, at det 11. Marts 1919 afviste en tysk Fiskerbaad med 6 flygtede russiske Krigsfanger 2 Sømil ud for Sønderby Klint.

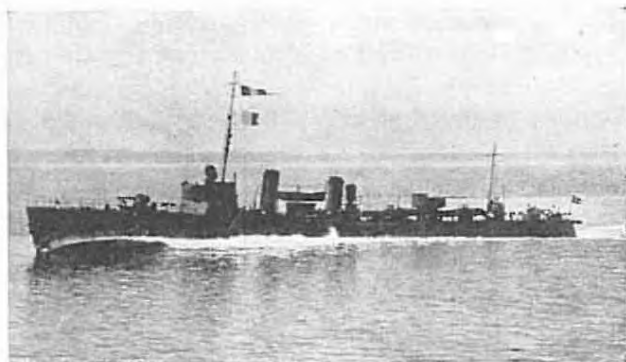
Krieger udgik af Sikringsstyrken 25. Marts 1919. Endnu en lille Aarrække gjorde det Tjeneste som Opmaalingskib, men slettedes omsider 5. Januar 1925 af Flaadens Tal og blev solgt.

LAXEN

Torpedobaad. [T. 3.]

285 Tons. To 75 mm Patronkanoner og to 20 mm Rekylkanoner samt to 8 mm Rekylgeværer. Otte Torpedoudskydningsapparater. 46 Mand. Længde 60,55 m, Bredde 5,95 m, Dybgaaende 2,31 m. 6000 Hestekræfter. 29 Knob.

Laxen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal —, døbt 1928 og sattes i Vandet 1930. Kommandoen blev første Gang hejst 30. Juli 1931 og den var ude med Øvelsesdelingen til 4. September. Den fortrinlige, store ny Torpedobaad lagde ud paany i Maj 1932.

LILLE BÆLT

Kanonbaad.

247 Tons. Oprindelig Armering: En 10 Tommers 18 Tons Kanon og to 4 Pd.s 9 cm riflede Kanoner, — senere: En 57 mm Patronkanon og seks 37 mm Revolverkanoner. 30 Mand. Længde 26,10 m, Bredde 8 m, Dybgaaende for 1,73 m og agter 2,22 m. 200 Hestekræfter. 7,6 Knob.

Lille Bælt blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 26. August 1875. Fra 1876 var den i Reglen hvert Aar, fra 1881 med tre Aars Mellemrum, ude med Øvelseseskadren. I 1914 var den »oplagt«, men rede til at løbe ud med 2 × 24 Timers Varsel. Ved Etableringen af Sikringsstyrken 1. August indlemmedes den i I. Suppleringsstyrke og udrustedes efter Ordre af 4. August. Dagen efter var den krigsklar og sluttede sig til Defensionseskadren ved København; der afløstes den 10. December af *Thor*, til hvilket Besætningen overgik. Kommandoen blev snart efter igen hejst, men den gamle, langsomme Kanonbaad førtes nu af en Reserveløjtnant. *Lille Bælt* udgik af Sikringsstyrken 18. November 1918 og slettedes af Flaadelisten 26. Februar 1919. Den ombyggedes til Kuldepotskib for Marinen.

LINDORMEN

Panserbatteri.

2105 Tons. Oprindelig Armering: To 90 Pd.s 25,4 cm riflede Kanoner, — senere: To 15 cm's, fire 87 mm Kanoner, fire 37 mm Revolverkanoner og en 11 mm Mitrailleuse. 140 Mand. Længde 66,43 m, Bredde 12 m, Dybgaaende for 4,26 m og agter 4,45 m. Panser 127 mm, paa Taarnet 140 mm, Kommandotaarnet 127 mm, Dækket 25 mm. 1500 Hestekræfter. 12 Knob.

Lindormen blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 8. August 1868. Det kom paa Prøvetogt Efter sommeren 1869 og var saa hvert Aar ude med Eskadren indtil 1876, da det laa ved Bolværk. Fra 1877 var det ude med enkelte Aars, senere med flere Aars Mellemrum. I Henhold til Loven af 19. April 1907 udgik det 29. Juni 1907 af Flaadens Tal for at realiseres. Det blev solgt til Hr. von der Linde i Dordrecht for 76,500 Kr. *Lindormen* forlod Flaadens Leje sidste Gang 12. Juli 1907 og slæbtes til Dordrecht, hvor Ophugningen fandt Sted.

Billede se under HELGOLAND

LOSSEN

Mineskib.

640 Tons. Oprindelig Armering: To 57 mm, senere to 75 mm Patronkanoner. 53 Mand. Længde 48,5 m, Bredde 8,5 m, Dybgaaende 3,10 m. 900 Hestekræfter. 12,5 Knob. To 90 cm Projektører. Lasten kan rumme 175 Miner.

Kølen blev lagt 5. Januar 1910, og 5. Oktober samme Aar blev det sat i Vandet fra Orlogsværftet. Kommandoen blev hejst 13.

Juli 1911 og det var i Øvelseseskadren til Slutningen af September. Skibet har siden været ude omtrent hvert Aar, først som Øvelsesskib for Torpedo- og Sømineskolen, derefter som Flotteskib for Mineskibsflotillen.

I 1914 var det »oplagt«, men rede til Udrustning med 24 Timers Varsel, og Udrustningen begyndte straks ved Sikringsstyrkens Etablering den 1. August. Den 2. August var det krigsklart, og det sendtes til 2. Eskadre i Storebælt. Først den 14. December 1919 blev det demitteret af Sikringsstyrken. Under Kongens Sønderjyllandsfærd 1920 i Anledning af Genforeningen laa *Løsser* 10.—12. Juli i de sønderjyske Farvande til Disposition.

I 1925 kom *Løsser* paa Udenlandsfærd under Kapt. S. W.

Frandsen fra 22. Juni til 11. Juli i Eskadre med *Niels Juel*, *Hejmdal*, *Gejser* og 6 andre Flaadeenheder under Kommandør G. C. Amdrup. Eskadren besøgte Helsingfors, Reval og Riga. Siden har *Lossen* været udrustet hver Sommer til Øvelsestogt og desuden hvert Efteraar 1925—28 som Skoleskib for frivillige Lærlinge. Af udenlandske Havne har det besøgt bl. a. Halmstad 1926, Drammen 1927 og Visby 1928.

MAKRELEN. I.

Torpedobaad.

128 Tons. To 37 mm Revolverkanoner, to 45 cm Stævneapparater og to 38 cm Dæksapparater. 20 Mand. Længde 42,68 m, Bredde 4,34 m, Dybgaaende 2,22 m (for 1,96 m). 1400 Hestekræfter. 20 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Makrelen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 2. December 1893. Først i 1896 kom den i Tjeneste; i Foraarsmaanederne anvendtes den under den praktiske Del af en Uddannelsesskole for Officerer, og om Efteraaret var den i Øvelseseskadren, hvilket igen skete 1899. I 1902 var den Fiskeriinspektionsskib i Nordsøen og Skagerak og deltog saa i Eskadreøvelserne baade dette Aar og hvert af de efterfølgende.

Torpedobaaden »Makrelen« (1893—1918).

Den var »oplagt« 1914, men kunde gaa ud med 12 Timers Varsel. Da Sikringsstyrken etableredes 1. August, blev den straks udrustet og indlemmedes som fuldt »krigsberedt« i Styrken samme Aften. Den kaldtes da T. 6 og kommanderedes til II. Torpedobaadsflotille under II. Eskadre med Station i Storebælt. Den 7. Juli 1916 overførtes den til Reserven, omdøbtes 30. Januar 1918 til »Torpedobaad Nr. 6« og udgik af Flaadens Tal 1920.

MAKRELEN. II.

Torpedobaad. B. 8. [R. 2.]

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedos
udskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde
4,25 m, Dybgaende 2,74 m. 2000 Hestekræfter, 24 Knob.

Torpedobaaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 30. Januar 1918. Den var første Gang ude 1917. Kommandoen blev hejst 1. April, og den befor i Løbet af Aaret Farvandene fra Frederikshavn til Rønne og deltog i November som Led i Torpedobaadsdivisionen i Fællesøvelser med *Valkyrien* og 3 Undervandsbaade. Togterne fortsattes 1920, og den var

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

Torpedobaaden »Makrelen«.

i Skoledelingen til 13. Juni. I 1922 var den om Sommeren ude med Eskadren og kaldtes da Bevogtningsfartøj [B. 8]. Senere har den kun været lidet anvendt, men har bl. a. 1931 været ude med Maskinskolen.

MARSTRAND

Skruekanonbaad, senere Opmaalingskib.

Opmaalingskibet »Marstrand«.

172 Tons. Oprindelig Armering: To 30 Pd.s 60 Cntr. Kanoner og fire 4 Pd.s Haubitzer, — senere: To 37 mm Revolverkanoner. 39 Mand. Længde 34,73 m. Bredde 5,18 m. Dybgaaende 1,88 m, agter 1,99 m. 170 Hestekræfter, 8 à 9 Knob (senere 11 Knob).

Marstrand blev bygget 1861 — af Jærn — paa Baumgarten & Burmeisters Etablissement i København. Dens første Togt forefaldt 1863, og næppe var det endt, før der rustedes til *Krig*. Den var fra 6. December 1863 til 15. September 1864 under Krigs-

udrustning. Den laa saa stille til 1872 og anvendtes fra da som Opmaalingsfartøj, i 1880 og 1881 tillige som Øvelsesskib for Kadetter og Elever, omapteredes til Opmaalingskib 1885. Maskinen udvidedes 1889 og naaede op paa 260 Hestekræfter (11 Knob). Siden 1890 anvendtes det hvert Aar fra April til ca. 1. Oktober i Mærkevæsenets Tjeneste. Kun i 1892 var der en Afvigelse, idet det i September og Oktober var Karantænevagtskib ved Helsingør.

Opmaalingskibet var gennem to Decennier afvekslende paa militær og civil Opmaaling, og det skete, at det kom til at deltage i Efteraarsovelserne, saaledes 1910 sammen med *Willemoes*.

Det skæbnesvangre 1914 laa *Marstrand* fuldt udrustet ved København (Kommandoen var hejst 1. Maj), og det indlemmedes i Sikringsstyrken som Logiskib for Mærkevæsenet. Den veltjente Skude var »krigsklar« 2. August og var da armeret med to 37 mm Revolverkanoner. Først 17. Marts 1919 udgik det af Sikringsstyrken og genoptog Tjenesten som Opmaalingskib. Hvert Aar siden, endnu 1932, har Skibet været i Virksomhed.

MINEKRANER

Til Brug for Søminevæsenet byggedes der allerede fra 80'ernes Begyndelse paa Orlogsværftet Minekraner paa 120—150 Tons Drægtighed, armerede med to 37 mm Revolverkanoner og med en Besætning paa en Snes Mand, Længde c. 25 Meter, Bredde c. 5 og Dybgaaende 1,4 M. Maskinernes Kapacitet var c. 160 Hestekræfter og Hastighed 8 Knob. Under Verdenskrigen gjorde de udmærket Nytte, og Nr. II og III udgik først af Flaadens Tal 7. December 1922, Nr. IV 27. September 1930; denne sidste er nu — noget ombygget og forlænget — Automobilfærge mellem Helsingør og Helsingborg, »Asa-Thor«. Nr. I blev »Dampbaad A«.

De to nu tjenstgørende Minekraner, Nr. V og VI, er henholdsvis fra 1917 og 1919. Begge er paa 186 Tons, fører to 37 mm

*Minegraven. »Sleipner« (i Baggrunden) og Minekræ-
nerne (populært kaldet »Lopperne«).*

Patronkanoner og har 26 Mands Besætning. Længde 27 Meter, Bredde 6,30, Dybgaaende 2 M., 300 Hestekræfter, 8 Knob.

MØEN

Kanonbaad.

360 Tons. Oprindelig Armering: En 10 Tommers 18 Tons Kanon og to 4 Pd.s 9 cm riflede Kanoner, — senere: En 10 Tom. 18 Tons Kanon og seks 37 mm Revolverkanoner. 30 Mand. Længde 109 Fod 3 Tom., Bredde 28 Fod 2 Tom., Dybgaaende for 6 Fod 6 Tom. og agter 8 Fod 6 Tom. 500 Hestekræfter, 9 Knob.

Møen blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 24. Februar 1875. Fra 1876 deltog den stadig, fra 1881 med faa Aars Mellemrum, i Eskadreøvelserne fra August til Oktober. Ved Skydeforsøg med Brisantgranater i Sundet sprængtes

Type som FALSTER [s. d.]

om Eftermiddagen den 30. September 1901 den 10 Tommers Kanon. Affyringen af Kanonerne skete pr. Kabel fra et Skib i Nærheden, og hele Besætningen var gaaet fra Borde. Den gamle Kanonbaad sank, men takket være de tagne Forsigtighedsregler skete der ingen anden Skade.

NAJADEN

Undervandsbaad. [A. 6.]

Undervandsbaadene »Najaden« og »Havfruen«.

154 (204) Tons. To Torpedoudskydningsapparater; fra 1929 tillige to 8 mm Rekylgeværer. 12 Mand. Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende fuldt udrustet 2,30 m. 450 (275) Hestekræfter. 13 (9,3) Knob.

Najaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 1913. Kommandoen hejstes 1. Februar 1914. Den 1. August 1914 indgik den i Sikringsstyrkens Undervandsbaadsflotille. Deri gjorde den under Verdenskrigen Tjeneste ved Stationerne i København, Helsingør og Slipshavn; Virksomheden afbrødes kun af et Ophold ved Orlogsværftet til Eftersyn i Efteraaret 1916. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 forblev den i Linien. I Aarene 1925—28 blev den igen meget benyttet, men overgik saa 1928 til Reserven. *Najaden* udgik 1931 af Flaadens Tal.

NARHVALEN. I.

Torpedobaad.

117 Tons. To 37 mm Revolverkanoner, to 38 cm Torpedoudskydningsrør i Boven og to 38 cm Dæksapparater. 20 Mand. Længde 42 m, Bredde 4,21 m, Dybgaaende for 1,06 m, agter 2,21 m. 1200 Hestekræfter. 21 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Narhvalen blev bygget 1888 — af Staal — af John J. Thornycroft & Co. i London og kom til København 8. September samme Aar, ført af Prmljnt. V. C. A. Johncke. Nogle Aar efter hinanden var den ude med Øvelseseskadren og anvendtes ofte ved Torpedoforsøg ved Orlogsværftets Søminestation i Bramsnæsvig. I Forsommeren 1895 var den i Eskadre med *Hekla*, *Gejser*, *Støren*, *Søløven* og *Havhesten* ved Kiel for at repræsentere den danske Marine ved Indvielsen af Nordøstersø-Kanalen og i Eftersommeren 1897 var den med Eskadren i Stockholm i Anledning af Kong Oscars 25-Aars Regeringsjubilæum.

I 1900 var den først i Tjeneste ved Søminekorpsets Uddannelsesskole for Officerer, saa et Par Maaneder Fiskeriinspektions-skib »indenfor Skagen« og fra August i Øvelseseskadren. Et travlt Aar havde den i 1904, da den fra Februar til Marts foretog Øvelser i Sundet i Forbindelse med Københavns Søbefæstning, derefter indlemmedes den i Øvelseseskadren; fra September til November var den paa Fiskeriinspektion i Kattegat og fra 9. til 24. November var den udsendt i Anledning af en russisk Flaades Passage gennem vore Farvande. Den førtes da af Prmljnt. V. J. A. Harttung, som igen førte den, da den ekstraordinært udrustedes sammen med »Sobjørnen« fra 16. til 23. Februar 1905. Den III. russiske Eskadre stod da gennem vore Farvande paa Vej mod Østen.

Gennem en Række Aar deltog den i Eskadreøvelserne. I 1914 var den oplagt, men rede til at løbe ud paa 12 Timers Varsel. Ved Etableringen af Sikringsstyrken 1. August udrustedes den og var »krigsklar« 2. August; den indlemmedes i Defensionseskadren ved København. Blandt dens mærkeligste Hændelser i de bevægede Aar var dens Deltagelse i »E. 13« Dramaet. Da den

strandede engelske Undervandsbaad »E. 13« var observeret ved Daggry den 19. August 1915 paa Sydøstsiden af Saltholm, sendtes »Narhvalen« og en anden Torpedobaad forud for Eskadren til Strandingsstedet. *Narhvalen* lagde sig ved »E. 13«, men fik Anmodning om at bringe en engelsk Officer fra U.baaden til Vagtskibet *Falster*, der laa i Drogden. Dette skete, saasnart *Narhvalen* Kl. 8¼ var blevet afløst af *Støren*. En tysk Jager var da netop

Fot. Ebbesen, Aarhus.

kommet Nord fra og lagde sig c. 1000 Meter Øst for Strandingsstedet; den havde da ikke Mandskab ved Kanonerne. Efter den tyske Beskydning og Ødelæggelse af »E. 13« var »Narhvalen« med til at bringe de 16 reddede Englændere og de 14 Lig ind til Marinehospitalet. [Se endv. *Soulven*].

Baaden omdøbtes 7. Juli 1916 til »Torpedobaad Nr. 5« og overgik til Reserven og udgik i 1918.

1 2/3

NARHVALEN. II.

Torpedobaad. [B. 7, S. 6.]

92,5 Tons. To 57 mm Kanoner og to Torpedoudskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende fuldt udrustet 2,74 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Narhvalen byggedes under Verdenskrigen paa Orlogsværftet og fik Navn 28. Juni 1916; den sættes i Vandet 4. April 1917 og naaede at tjene en Tid i Sikringsstyrken, hvorfra den udgik 10. December 1918. Har senere været ude med et Aars Mellemrum som Øvelsesbaad. I 1922 blev *Narhvalen* Bevogtningsfartøj, 1929 Minestrygningsfartøj S 6; stadig i Linien. Det ene af Torpedo-udskydningsapparaterne er nu fjærnet.

NEPTUN

Undervandsbaad. [B. 11.]

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

177 Tons (235). En 57 mm A. L. Kanon. Tre Torpedo-udskydningsapparater. 12 Mand. Længde 40,60 m, Bredde 3,72 m, Dybgaende 2,40 m. 450 Hestekræfter (340). 13,5 Knob (9,8).

Neptun blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1915. Kommandoen hejstes første Gang 1. Oktober 1916, og den første Chef var Kapt. Hj. Rechnitzer. Den indgik

straks i Sikringsstyrken og var omtrent til Stadighed ude, saalænge Verdenskrigen og dens nærmeste Efterdønninger varede, og gjorde Tjeneste baade ved København, Helsingør og ved Slipshavn. Den overgik til Reserven 1930, men var stadig ude endnu indtil 1932.

NIELS JUEL

Orlogsskib.

3400 Tons. Ti 15 cm Kanoner og fire 57 mm Antiluftkanoner. To 45 cm Torpedorør. 309 Mand. Længde 90 m, Bredde 16,3 m, Dybgaaende 4,8 m. Olie- og Kulfyring. 5500 Hestekræfter. Panserdæk 55 mm, Kanontaarnet 170 mm, 16 Knob.

Kølen blev lagt 1914, men paa Grund af overvældende Arbejde paa Orlogsværftet med mere paakrævede Arbejder under Verdenskrigen, stod det meget længe paa med Byggeriet. Orlogsskibet løb af Stabelen 3. Juli 1918, men blev først helt færdigbygget 1923. Kommandoen blev hejst 23. Maj 1923 med Kommandør T. A. Topsøe-Jensen som Chef, og efter et Togt i de danske Farvande (bl. a. Issefjorden!), gik det i Juli Nord paa, anløb Bergen, besøgte Færøerne en Ugestid, Leith, Göteborg og kom tilbage til København i Begyndelsen af August.

Niels Juel udrustedes samme Aar til et Togt til Sydamerika og afgik 22. Oktober under Kommandør A. Bojesen. Efter at have anløbet Dartmouth, besøgte det i November Cadix, Funchal paa Madeira og Mintello paa St. Vincent (de capverdiske Øer), laa i December 9 Dage i Rio de Janeiro og naaede 21. December Buenos Ayres, hvor Jul og Nytaar tilbragtes. Paa Hjemrejsen fik det Storm i Biscayabugten og mistede to Redningsbaade. Rørkæderne sprang, saa Røret en Tid ikke kunde bruges, og Skibet maatte styres alene med Skrueerne. Efter en kortvarig Reparation i Søen anløb *Niels Juel* Plymouth og gik derefter direkte til København, og Kommandoen blev strøget 1. Marts 1924. I Aarets Løb var Orlogsskibet Kommandoskib for Artilleriskolen og i September-Oktober for Øvelseseskadren, der 1924 omfattede *Niels Juel*,

Hejmdal, *Gejser*, 9 Torpedobaade, 7 Undervandsbaade, Værkstedsskibet *Grønsund*, Mineskibet *Lossen* og 2 Minekraner, Luftfartøjer, *Willemoes* (Depotskib) og *Fenris* (Tender).

I 1925 var det under Kommandør G. C. Amstrup paa Østersøtoget som Standerskib for *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, 3 Torpedobaade og 3 Undervandsbaade. Afrejsen fandt Sted 22. Juni. Først besøgte Rønne, 26. Juni — 1. Juli Helsingfors, 1.—3. Juli Reval

og 5.—8. Juli Riga; Togtet sluttede 10. Juli. Om Efteraaret var det Kommandoskib for Øvelseseskadren.

Da Kongen 1926 besøgte Færøerne, gjorde han Rejsen ombord paa *Niels Juel* (under Orlogskapt. G. Hansen). Ledsageskibene var *Gejser* og *Fylla*, og denne Flaadedeling, som førtes af Kommandør Cold, var paa dette Togt fra 3.—27. Juni. Fra 15. September var det Stamskib for Skibsdivisionen indtil 15. Marts 1927. Det var saa paa Togt i danske Farvande (Chef: Kommandørkapt. H. C. Gad) fra 19. Maj, blev Kommandoskib i Øvelseseskadren og var ude med den indtil 28. Juli.

Niels Juel tjente i Begyndelsen af 1928 som Øvelsesskib for Dæksofficerselevskolen og Reservekadetskolen. Med Kongen ombord gik det til Finland 10. Maj under Kommandørkapt. Gad.

Følgeskib var *Hejmdal*, og Delingen stod under Kommandør A. Bojesen. Togtet sluttede 20. Maj. Derefter var *Niels Juel* Kommandoskib for Øvelseseskadren.

Baade Kadetter og Dæksofficerselever kom ombord 1929, og *Niels Juel* stævnedes paa Middelhavstogt efter nogle forberedende Øvelser i de danske Farvande; Marseille, Barcelona, Neapel, Tripolis og Lissabon blev besøgt. Ved Hjemkomsten blev det igen

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

Kommandoskib i Øvelseseskadren, og Kommandoen blev dette Aar først strøget den 3. September.

Kongens Rejse til Færøerne og Island i Forsommeren 1930 foretoges ombord paa *Niels Juel* under Kommandørkapt. Godfred Hansen. Orlogsskibet var ialt kun knapt 2 Maaneder ude, men naaede dog at gøre nogen Tjeneste som Øvelsesskib for Kadetter og Dæksofficerselevskolen. I 1931 kom det paa Middelhavstogt under Kommandør Godfred Hansen. Fra København gik det 21. Maj direkte til Konstantinopel og derfra til Odessa — og var det første danske Krigsskib, som anløb denne Havn. Paa Tilbagevejen besøgte Piræus, Genua, Algier og Tanger; det paraderede ved en lille Flaaderevue ved Aarhus og var tilstede i Horsens Havn

i Anledning af Vitus Bering-Festlighederne. Hjemkomsten til København fandt Sted i Slutningen af August 1931.

NORDKAPEREN. I.

Torpedobaad.

130 Tons. To 37 mm Revolverkanoner, to 45 cm Stævnapparater samt to 38 cm Dæksapparater. 20 Mand. Længde 42,68 m, Bredde 4,34 m, Dybgaaende for 1,96 m og agter 2,22 m. 1300 Hestekræfter. 21,2 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Fot. Ebbesen, Aarhus.

Torpedobaaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 15. April 1893. Med nogle Aars Mellemlum var den ude med Eskadren, et enkelt Aar paa Fiskeriinspektion i Skagerak og Kattegat. Efter en Snes Aars Virke kom den sjældnere ud, og i 1914 var den »oplagt«, men rede til at stikke i Soen paa 12 Timers Varsel. Da Formeringen af Sikringsstyrken skete 1. August, blev der straks taget fat paa Udrustningen, og den indlemmedes i Sikringsstyrken som fuldt »krigsberedt« samme Aften! Den kom til at gøre Tjeneste i II. Torpedobaadsflotille under 2. Eskadre i Store Bælt. Den 7. Juli 1916 overførtes den til Reserven, og 30. Januar 1918 omdøbtes den til »Torpedobaad Nr. 7«. Den udgik af Flaaden 1920.

NORDKAPEREN. II.

Torpedobaad. [R. 3, tidl. B. 9.]

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner. To Torpedoudskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende fuldt udrustet 2,74 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Nordkaperen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal —, døbt 30. Januar og sat i Vandet 16. Marts 1918. Den fik straks Virke i Sikringsstyrken og fik Tjeneste af meget forskellig

Type som MAKRELEN (II.) [s. d.]

Art. Bl. a. assisterede den i Slutningen af Oktober Amerika-baaden »Oscar II« og i November »Hellig Olaf« under Passagen over Kattegat. Den 23. November fik den det ret betydningsfulde Hverv at ledsage Sovjetrepublikkens Dampers »Den nordlige Kommune«, som havde voldt de danske Myndigheder adskilligt Besvær, ud af dansk Territorium.

Den 21. December 1918 udgik den af Sikringsstyrken, men kom saa til at gøre Tjeneste som Vagtskib i Lillebælt. Da Stationen der ophævedes 4. September 1919, gik den til Storebælt og afløste *Støren*. Efter at almindelige Forhold igen var bragt tilveje, har *Nordkaperen* ofte været udrustet som Øvelsesskib. I Dagene fra 9.—14 Juli 1920 var den underlagt Kystforsvarsskibet *Olfert Fischer*, der med andre Enheder var Følgeskib for *Dannebrog* under Kongens Sønderjyllandsrejse i Anledning af Genforeningen [se *Dannebrog*]. Fra 1922 er *Nordkaperen* Bevogtningsfartøj B. 9 (i Linien) og gør endnu Tjeneste som saadant.

NYMFEN

Undervandsbaad. [A. 7.]

164 (204) Tons. To Torpedoudskydningsapparater. 12 Mand. Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende fuldt udrustet 2,30 m. 450 Hestekræfter (275). 13 Knob (9,3).

Nymfen blev bygget paa Orlogsværftet og satte i Vandet 10. Februar 1914. Den havde netop endt Prøvetogterne og var udgaaet 27. Juli for at deltage i Eskadreøvelserne, da Krigsurolighederne ude i Verden tog Fart. Ved Formeringen af Sikrings-

Type som NAJADEN [s. d.]

styrken 1. August laa den i Sundet; den løb ind til Holmen, kompletterede Beholdninger, og samme Aften gik den fuldt udrustet til Flaaden i Drogden. Den indlemmedes i Undervandsbaadsflotillen og gjorde under Verdenskrigen Tjeneste ved Delingerne ved København, Helsingør og Slipshavn. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 forblev den i Linien, men overgik 1929 til Reserven og udgik af Flaadens Tal 1931.

ODIN

Panserbatteri.

3232 Tons. Armeringen var oprindelig: Fire 120 Pd.s Kanoner i Kassemat (senere: fire 25 cm Kanoner), fire 87 mm Patronkanoner, fire 37 mm Revolverkanoner, to

37 mm Rekylkanoner og to 8 mm Mitrailleur. 236 Mand. Længde 73,44 m, Bredde 14,75 m, Dybgaaende 4,76 m, agter 5,01 m. Panzer: Dæk 26 mm, Kassemat 203 mm, Kommandotaarn 102—152 mm. 2300 Hestekræfter. 12 Knob. To 60 cm Spejlprojektorer.

Odin blev bygget paa Orlogsværftet — af Jern — og løb af Stabelen 12. December 1872. Det første Togt fandt Sted 1874 i Eskadre med *Gorm*, *Lindormen* og *Willemoes*, og det var igen ude i Eskadre, først med et enkelt, senere med flere Aars Mellemrum. Fra 1885 kaldtes det Panserskib. Efter sin Bygning var det henvist til at færdes i de danske Farvande og kom ikke paa noget større Udenlandstogt. I 1902 førtes det af Kommandør Prins Valdemar. *Odin* udgik af Flaadens Tal 12. Juni 1912.

OLFERT FISCHER

Panserskib, Kystforsvarsskib, Orlogsskib.

3700 Tons. To 24 cm og fire 15 cm Kanoner, ti 57 mm, senere erstattet med seks 75 mm Patronkanoner og to 57 mm A. L. Kanoner, to 37 mm og seks 47 mm Patronkanoner samt to 37 mm Revolverkanoner. Et 45 cm Undervandsudskydnings-Torpedoapparat for og to 45 cm Undervandsudskydningsapparater tværs. 256 Mand. Længde 82,86 m, Bredde 15,38 m, Dybgaaende for 5,09 m, agter 4,98 m. Panzer 150—190 mm, Dæk 64 mm. 4500 Hestekræfter. 15,8 Knob. To 90 cm og to 75 cm Spejlprojektorer.

Olfert Fischer blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 9. Maj 1903. Kommandoen hejstes første Gang 31. Maj 1905, og dets første Chef var Kommandør A. P. Hovgaard. Da Øvelseseskadren samledes 20. Juli i Københavns Yderhavn, hejstes Eskadrechefens, Kontreadmiral Prins Valdemars Flag i *Olfert Fischer*. I Sommerens Løb kom den tyske Slagflaades I. Eskadre under Storadmiral von Koester paa Danmarks besøg og senere (i September) den engelske Kanalfilaade under Admiral Wilson og Kontreadmiralerne Moore, Poore og Winsloe. Samme Aar gæstede Kejser Wilhelm, ledsaget af nogle Orlogs-

skibe København, og de danske Farvande besøgte dette Aar bl.a. af et Par hollandske Orlogsskibe og af det chilenske Kadetskib.

Et Par Maaneder efter Eskadreøvelsernes Afslutning udkommanderedes 18. November 1905 *Olfert Fischer* (under Kommandør Høygaard) og *Gejser* til at ledsage Kongeskibet »Dannebrog« med Kong Haakon den VII (Prins Carl), hans Dronning og Kronprinsen til Norge. Viceadmiral Wandel førte Eskadren, der var tilbage i København henimod Slutningen af Maaneden.

Olfert Fischer var udrustet igen 1906 og deltog i Eskadreøvelserne. Fra 31. August til 3. September aflagde det sammen med *Herluf Trolle*, *Skjold* og Torpedobaaden *Søløven* et Besøg i Kiel sammen med den svenske Kysteskadre. Ved Kiel laa da en Del af den tyske Slagflaade. De tyske Marineautoriteter og Officerer fra Slagskibene viste Gæsterne megen Opmærksomhed og Gæstfrihed. I 1907 og 1908 var det i Eskadren i 3 Maaneder efter at have tjent som Eksercer- og Kaserneskip fra Foraaret. Under den franske Republiks Præsidents Ophold i København 1908 paraderede Panserskibet paa Rheden fra 20. til 22. Juli. Aaret efter var det Standerskib for Øvelseseskadren, der førtes af Admiral Scheller og foruden *Olfert Fischer* bestod af 3 Krydsere, 9 Torpedobaade og Undervandsbaaden *Dykkeren*.

I 1910 var det ude fra Aarets Begyndelse. Sammen med *Peder Skram* og *Herluf Trolle* afgik det 14. Juli til Norge, og *Hejmdal* sluttede sig til Eskadren den 15. ved Skudesnæs. De 4 Skibe kom til Bergen den 16. og hjemgik den 19., anløb Odda et Par Dage og kom til Skagen den 24. Juli. *Olfert Fischer* var 1911 Øvelsesskib for Artilleri- og Torpedoskolen fra 1. April sammen med 3 Torpedobaade og 1 Patruljebaad. Under Kommandør A. F. M. Evers gik *Olfert Fischer* 16. Juni, paa samme Tid som *Herluf Trolle*, gennem Kielerkanalen, hvorfra *Herluf Trolle* gik til Holland, *Olfert Fischer* til Spithead. Der blev det fra 20. til 28. Juni i Anledning af Konge Georg V.s Kroning og den internationale Flaade-revue den 24. Den 29. anløb det Harwich og forenede sig 1. Juli ved Skagen med den danske Eskadre; Øvelserne sluttede 21. September.

Kommandoen blev i 1912 hejst den 9. April, og Orlogsskibet havde under Kommandør T. V. Garde været paa Øvelsestogt i danske Farvande, da Efterretningen om Kong Frederik VIII's Død indtraf. Den 15. Maj hejste Viceadmiral M. Kofoed-Hansen sit Flag i *Olfert Fischer*, som derefter, ledsaget af Kongeskibet *Dannebrog*, stod Syd paa for at afhente den afdøde Konges Lig. Ved Gedser stødte *Peder Skram* til Flaget og indgik som Nr. 2

Panserskibet »Olfert Fischer« 1908.

i Linien. Den 16. om Morgenen ankom Eskadren til Travemünde, hvor Viceadmiralen, Kongens Jagtkaptajn P. A. Grove og Eskadrens Chefer og Officerer paa Banegaarden modtog Kisten. Eskadrens Officerer bar Kisten ombord i *Dannebrog*, hvor Enkedronningen og et stort Følge samledes. Mandskab uden Vaaben paraderede i Land.

Kl. 12 Middag afgik *Dannebrog*, eskorteret af Kystforsvarsskibene. I Nærheden af Gedser mødte Eskadren tre tyske Krydsere, der afgav Sørgesalut og i nogen Tid fulgte Eskorten. Om Aftenen gik Eskadren til Ankers i Drogden, og den 17. om Morgenen stod Inspektionsskibet *Absalon* med Kong Christian X, Kong Haakon og den øvrige kgl. Familie ombord ned langs Skibene og ankrede agten for *Dannebrog*. Den kgl. Familie overførtes

til Kongeskibet, der lettede og — fulgt af Eskorten — stod ind til København, hvor *Dannebrog* lagde ind ved Nordre Toldbod Kl. 12 Middag, medens *Olfert Fischer* og *Peder Skram* fortøjede i Yderhavnen. Kisten med Kongens Lig førtes til Slotskirken. Samme Eftermiddag blev Viceadmiralens Flag strøget i *Olfert Fischer*.

Øvelserne i de danske Farvande fortsattes indtil 2. Juli, da Kystforsvarsskibet afgik fra Esbjerg til Antwerpen, hvor det laa 4.—9. Juli. Tre Dage efter blev Kommandoen strøget i København, men allerede 24. September blev den hejst paany, og det var paa Vintertogt indtil 12. April 1913. Hen paa Foraaret blev Aarhus og Samsøfarvandet besøgt, og i Juni foretoges Fællesøvelser med Undervandsbaadene; disse Øvelser fandt da endnu saa godt som udelukkende Sted i Sundet. *Olfert Fischer* gik saa til Nordsøen (Kommandør J. Nyholm), besøgte 19.—20. Juni Terneuzen, 20.—29. Juni Gent og kom til Flaadens Leje igen 2. Juli. Hele Sommeren deltog det i Eskadreøvelserne.

Da Ordren til Etableringen af Sikringsstyrken udgik Natten mellem 31. Juli og 1. August 1914, var *Olfert Fischer* »oplagt med Stambesætning«, rede til at løbe ud med 24 Timers Varsel. Det var krigsklart 2. August og dampede til Storebælt som Kommandoskib i II. Eskadre. *Herluf Trolle* afløste det 15. Februar 1915; *Olfert Fischer* gik til Eftersyn og sluttede sig til I. Eskadre i Sundet. Derfra gik det til Afløsning i Storebælt i Oktober og afløstes igen der fra den trættende Vagttjeneste 11. Februar 1916. Under hele Verdenskrigens Forløb fandt disse aarlige Afløsninger, Eftersyn og Forflyttelser Sted.

Udover den sømilitære Tjeneste fik *Olfert Fischer* ligesom de fleste andre Orlogsskibe meget at tage vare. Her skal i Flæng nævnes nogle Eksempler: Mangfoldige Koffardimænd blev retledede, og den 25. November 1917 bjærgede Orlogsmanden en Fiskerbaad, der var kængret udfor Korsør; den ene af de to Fiskere var druknet, den anden blev reddet. Fra 12. til 25. November 1918 maatte *Olfert Fischer* assistere Toldvæsenet ved Afgivelse af væbnet Mandskab til Bevogtning af russiske Dampere i Københavns Yderhavn. En Patrulje afhentede paa Justitsmini-

steriets Anmodning 2 Personer fra den russiske Sovjetdamper »Den nordlige Kommune«, og en anden Patrulje hjalp Statspolitiet med at overføre 14 russiske Matroser fra Damperen »Mitau« til Damperen »St. Thomas«. Flere Torpedobaade besørgede Besvøgtningen af russiske Sovjetskibe, men det var væsentligst Orlogsskibet med sin store Besætning, som lagde en Dæmper paa Russerne under deres Ophold i Sundet.

Olfert Fischer var i I. Eskadre, da denne udgik af Sikringsstyrken 27. November 1918. Kommandoen blev strøget 7. December. Da Sikringsstyrken ophævedes 31. Marts 1919, forblev Skibet i Linien.

I 1920 var det fra Februar til Marts paa Patruljetjeneste i Lillebælt, i April en Rejse med Post og Passagerer til Rønne, 5. Maj overførte det Sønderjysk Kommando til Sønderborg; fra 19. Maj Standerskib for Skoledelingen, og fra 10. til 14. Juli var det Standerskib for den Flaadedeling, der afgav Ledsageskibe for »Dannebrog« under Kongens Sønderjyllandsfærd i Anledning af Genforeningen. Chef var Kommandør C. G. Bastrup, og Delingen bestod af *Olfert Fischer*, *Hejmdal*, *Makrelen*, *Sælen*, *Nordkaperen*, *Havkatten*, *Lossen*, *Minekran Nr. 5* og *Patruljebaad Nr. 8*. *Olfert Fischer*, som havde overført de danske Tropper til Sønderborg, laa i de sønderjyske Farvande, da »Dannebrog« [s. d.], *Hejmdal* og 3 Torpedobaade kom dertil 10. Juli, men det hjemgik 14. Juli, nogle Dage før Kongetogtet sluttede.

Olfert Fischer var ikke ude 1921, men fra 10. Maj til 25. August 1922 var det sammen med Eskadren, der dette Aar bestod af *Olfert Fischer*, *Peder Skram*, *Hvalrossen*, *Delfinen*, *Sværdfisken*, *Springeren*, *Støren*, *Søløven*, *Havhesten*, *Narhvalen*, *Makrelen*, *Lossen*, Minekranerne V og VI samt *Fenris*. Eskadren (Kontre-admiral C. V. E. Carstensen) og nogle U-baade [se *Rota* og *Bel-lona*] besøgte fra 1. til 5. Juli Stockholm, og Kystforsvarsskibene alene Danzig fra 7.—9. Juli. Ifølge Anordning af 1922 fik det 19. August Benævnelsen: Orlogsskib. Fra 30. August var det Stander-skib i Skibsdivisionen. Den 20. Oktober gik det med Torpedo-baaddivisionen til de sønderjyske Farvande og videre omkring, havde i Samsøbugten i November Fællesøvelser bl. a. med 5 U-baade og kom først hjem 15. December. I 1923 hejstes Kom-mandoen 1. Februar, og det var hele Aaret i Skibsdivisionen, men kom kun ud paa Smaatogter, og i 1924 laa det under Kommando i Skibsdivisionen fra Aarets Begyndelse til 8. Okto-ber, men kom ikke ud paa Togt.

Orlogsskibet var ikke udrustet 1925, men kom paa Øvelsestogt i danske Farvande Forsommeren 1926 og blev om Efteraaret Kommandoskib for Øvelseseskadren. Næste Udrustning fandt Sted i 1928, da det først var paa Artilleriskoletogt, derefter paa »selvstændigt« Togt og endelig i Øvelseseskadren. Det overgik til Reserven 1930.

ORMEN

Torpedobaad. [B. 1.]

89 (94) Tons. To 37 mm Kanoner, et 8 mm Rekylgevær, et 18 Tommers Torpedoudskydningsrør (over Vandet) i Boven, to 18 Tom. midtskibs. 23 Mand. Længde 38 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,60 m, 2075 Hestekræfter. 26,2 Knob.

Ormen blev — efter Tegning af A. Normand i le Havre — bygget paa Orlogsværftet (Kølen blev lagt 5. Maj 1906) og sattes i Vandet 23. Februar 1907. Den kom paa Prøvetogt i Juni og indgik i Eskadren i Slutningen af Juli. I 1908, og saa godt som hvert af

de følgende Aar, deltog den i Eskadreøvelserne; i 1909 sammen med *Støren* underlagt *Gejser*. I de urolige Aar før Verdenskrigen var den meget ude, saaledes 1913 først paa Smaatogter, i Juni til Raadighed for *Hejmdal*, saa tre Maaneder til Tjeneste for Fiskeriinspektionen, hvorpaa den indgik i Vinterdivisionen.

Ved Verdenskrigens Udbrud laa den til Eftersyn. Da Sikkerhedsstyrken etableredes 1. August 1914, blev den tildelt II. Sup-

pleringsstyrke, og 4. August var den krigsklar. I Midten af August kom den til II. Torpedobaadsflotille under II. Eskadre i Storebælt. Paa nær nogle Ugers Ophold ved Orlogsværftet til Eftersyn i November 1916, var den stadig ude gennem alle Verdenskrigs-aarene. Den udgik af Sikringsstyrken 2. December 1918 — og blev i Linien. I 1919 var den paa Togt, men fik saa en lang Stilleliggen. Fra 1922 kaldtes den Bevogtningsfartøj i Linien B. 1, og i 1925 indgik den i Reserven. Den var 1927 Øvelsesbaad for Reservekadetskolen og har senere været ude paa Øvelsestogter med U.Baadsflotillen og udgik af Flaadens Tal 1932.

PATRULJEBAAD

Nr. 6: 20 Tons. To 37 mm Revolverkanoner og to Stangtorpedoapparater. 10 Mand. Længde 18,83 m, Bredde 3,06 m, Dybgaaende for 1,10 m og agter 1,57 m. 180 Hestekræfter. 12 Knob. En 30 cm Spejlprojektor.

Omkring Aarhundredskiftet havde den danske Flaade op mod en halv Snes Vagtfartøjer af 14—46 Tons Drægtighed og armeret med en eller to smaa Kanoner. Adskillige af de første, smaa Torpedobaade overgik til at blive Patruljebaade, men flere byggedes specielt til dette Formaal paa Orlogsværftet, saaledes Nr. 8 og 9, der byggedes 1894 og 1895, var paa 47 Tons, armeret med en 47 m/m Patronkanon, en 37 m/m Revolverkanon og et 35 ½ c/m

Patruljebaad Nr. 6.

Torpedoudskydningsapparat. Længden var 26,05 Meter, Bredde 3,77 og Dybgaende 1,73. Besætningen talte 13 Mand, Maskinens Styrke 330 Hestekræfter og Farten var paa 13 Knob. De sidste af dem, Nr. 7 og 8, udgik først af Flaadens Tal 10. Maj 1930 og solgtes. Endnu saa sent som i 1920 (26. Juni) købtes af den engelske Regering et Motorfartøj, der i den danske Marine fik Navnet »P. 1.«; den udgik 13. Januar 1927.

Den 20. Juni 1912 overgik 9 af de ældre, nummererede Torpedobaade til at blive Patruljebaade. Ved Sikringsstyrkens Etablering 1. August 1914 indgik 15 Patruljebaade i den, deraf de 9 i Defensionseskadren ved København. Patruljebaadene gjorde udmærket Nytte under Verdenskrigen. Gang paa Gang afviste de Krigsskibe eller armerede Fartøjer, som søgte at gøre sig gældende indenfor dansk Søterritorium. Ofte var de ogsaa til praktisk Nytte, saaledes bjærgede Nr. 9 i Lillebælt en tysk Skude, som var i Havsnød, Nr. 5 reddede en Fisker ved Thorø Rev, o. s. v. Fartøjerne var som Politibetjente til Søs, regulerende, oplysende, hjæl-

pende. Endnu 1925 var der 7 Patruljebaade i Reserven (Bevogtningsskibe), i 1926 til 1927 en, og den udgik 1930. Til Eksempel gengives her Illustration og Oplysninger om en enkelt af Patruljebaadene: Nr. 6.

Baaden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — 1890 og udgik af Flaadens Tal 1912.

PEDER SKRAM

Panserskib. Kystforsvarsskib. Orlogsskib.

3783 Tons. To 24 cm Kanoner, fire 15 cm Kanoner, otte 75 mm Patronkanoner og to 75 mm A. L. Kanoner samt to 37 mm Patronkanoner. Et Undervands-Torpedoudskydningsrør 45 cm for, et agter og to midtskibs. 262 Mand. Længde 87,4 m, Bredde 15,7 m, Dybde 5,0 m. Panserdæk 55 mm, Kommandotaarn 190 mm. 5400 Hestekræfter. 16 Knob. Fire 90 cm Spejlprojektorer.

Fot. Ebbesen, Aarhus.

Orlogsskibet »Peder Skram« og Torpedobaaden
»Vindhunden«.

Kølen til Panserskibet, eller som det senere kaldtes: Kystforsvarsskibet, blev lagt 25. April 1905. Det blev bygget paa Orlogsværftet.

værftet og løb af Stabelen 2. Maj 1908. Kommandoen hejstes 1. Gang 24. September 1908, og Prøvetogtet fandt Sted i Skagerak. De følgende Aar var det ude paa Øvelsestogt og var ofte Kommandoskib under Manøvrerne.

I 1912 deltog *Peder Skram* i Eskorten ved Afhentningen af Kong Frederik VIII's Lig i Travemünde (Kommandør R. Bauditz), og Aaret efter besøgte Orlogsskibet 19. Juni Hook van Holland, 20.—25. Juni Rotterdam og sluttede sig tre Dage efter ved Aarhus til Øvelseseskadren (Kommandør R. Bauditz).

I 1914 blev Kommandoen hejst 15. April, og Skibet var ude med Øvelseseskadren i Sundet, da Sikringsstyrken etableredes. Det løb straks 1. August til København, kompletterede Besætning, Ammunition og andre Forsyninger og udgik samme Aften til Drogden. Kystforsvarsskibet tildeltes 1. Eskadre i Sundet og laa ude under hele Verdenskrigen paa nær et aarligt Eftersyn ved Orlogsværftet. Med visse Mellemrum afløste det *Olfert Fischer* eller *Herluf Trolle* som Kommandoskib for 2. Eskadre i Storebælt og udgik først af Sikringsstyrken 12. December 1918.

Peder Skram laa stille hele 1919 og største Delen af 1920. Først i Oktober 1920 kom det ud, og det fartede en Maanedstid i de sønderjyske Farvande. Fra Fredericia dampede det 20. November med Torpedobaadsdivisionen til Göteborg, hvor det laa 22.—26. November. Det vendte saa tilbage til Aabenraa, laa ved Assens 6.—12. December, sammen med 4 Undervandsbaade og Torpedobaadsdivisionen, og vendte efter forskellige Øvelser først tilbage til København den 18. December. *Peder Skram* var til Øvelser i Køge Bugt i Januar 1921, fra August til September var det Standserskib for Skoledelingen og fra Oktober til 21. December var det ude med Øvelsesskibene.

Ifølge Militærordningen af 1922 fik Kystforsvarsskibene Benævnelsen: Orlogsskibe. *Peder Skram* besøgte 1922 Stockholm og Danzig [se: *Olfert Fischer*] og har senere med nogle Aars Mellemrum været ude som Øvelsesskib for Kadetskolen, Reservekadetskolen, som Kommandoskib for Øvelseseskadren o. s. v. I 1932 blev det Kasernes skib for den nyoprettede Læringskole.

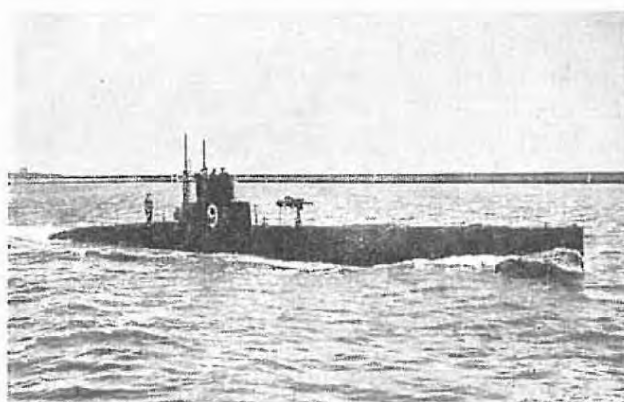
Fot. Ebbesen, Aarhus.

*Orlogsskibet »Peder Skram«. Man ser Kranen til
Hævning af sunken U-Baad.*

RAN

Undervandsbaad. [B. 9.]

177 (235) Tons. En 57 mm A. L. Kanon og tre Torpedo-
udskydningsapparater. 12 Mand. Længde 40,60 m, Bredde
3,72 m, Dybgaaende 2,40 m. 450 Hestekræfter (340).
13,5 (9,8) Knob.

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

7

Ran blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og satte i Vandet 30. Maj 1915. Saasnart den var fuldt monteret, indgik den i Sikringsstyrken. Kommandoen hejstes første Gang 1. Oktober 1915. Under Verdenskrigen gjorde den Tjeneste ved Stationerne i Sundet og ved Slipshavn. Ogsaa efter Sikringsstyrkens Ophævelse blev *U.baaden* meget benyttet og naaede endnu 1929 [se: *Bellona*] og 1930 at komme paa Udenlandstogter. Under Orlogskaptajn J. Wolfhagen udgik den 1. Juli 1930 i Eskadre med *Hejmdal*, *Henrik Gerner* og 4 andre *U.baade* til Østersøen [se: *Daphne*] og besøgte Gdynia. Eskadren kom 14. Juli tilbage til København. *Ran* overgik 1930 til Reserven og besøgte 1931 Frederiksstad [se: *Bellona*].

ROLF KRAKE

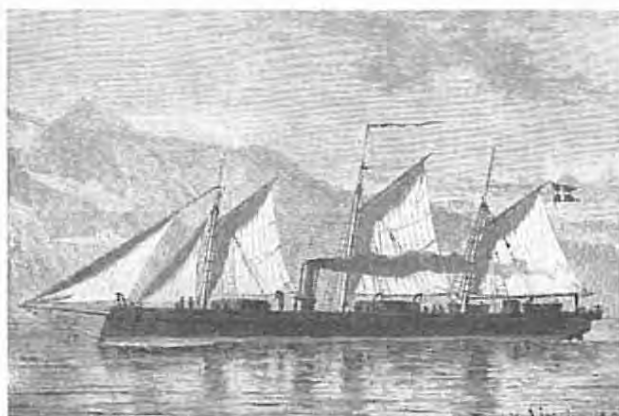
Panserbatteri.

1350 Tons. Oprindelig Armering: Fire 60 Pd.s 88 Cntr. Kanoner i to bevægelige Taarne. Fra 1865: En 60 Pd.s 44 Cntr. riflet Kanon i forreste Taarn, to 60 Pd.s 89 Cntr. Kanoner i agterste Taarn; senere: To 8 Tommers 144 Cntr. Kanoner, to 3 Tom. 10 Cntr. Kanoner og fire Revol-verkanoner. 148 Mand. Længde 180 Fod, Bredde 37 Fod, Dybgaende for og agter 10 Fod 1 Tom. Panser 4½ inchs. 750 Hestekræfter. 8 Knob.

Panserbatteriet blev bygget af Napier & Sons i Glasgow — af Jærn — og kom til København i Juli 1863, ført af Orlogskapt. O. C. Pedersen. Under Krigen var det under Krigsudrustning fra 11. Februar til 11. August 1864. Efter Krigen var det med et Par Aars Mellemrum ude med Øvelseseskadren, og i 1881 anvendtes det til Isbrydning paa Rheden og i Sundet. Fra 1889 anvendtes det til Skydeforsøg og overgik 3. Maj 1893 til Klassen: »Fartøjer til Orlogsværftets Brug« som Forsøgsskib.

Under et Skydeforsøg sprang 8. Juli 1903 en 15 cm Brisant-granat i Kanonens Løb. Kanonen sprang i mange Stykker, men ingen af Mandskabet kom væsentligt til Skade.

I Henhold til Loven af 19. April 1907 udgik *Rolf Krake* 29. Juni

1907 af Flaadens Tal for at realiseres. Det blev solgt til Ophugning for 46,400 Kr. til Frank Rijdsdijk i Dordrecht og forlod Flaadens Leje for sidste Gang 12. Juli 1907. Det slæbtes af en hollandsk Dampner gennem Kielerkanalen til Dordrecht, hvor det ophuggedes.

ROTA

Undervandsbaad. [C. 1.]

290 Tons (369). En 57 mm A. L. Kanon. Fem Torpedo-udskydningsapparater. 17 Mand. Længde 47,75 m, Bredde 4,40 m, Dybgaaende 2,67 m. 900 (640) Hestekræfter. 14,5 (10,5) Knob.

Rota blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 16. August 1918. Kommandoen hejstes første Gang 7. September 1920. Ligesom de øvrige U.baade har *Rota* saa godt som udelukkende gjort Tjeneste i de danske Farvande; men den har dog været paa Udenlandstogt, 1922 til Stockholm [se: Olfert Fischer], 1924 til England og Færøerne [se: Bellona]. I 1925 var den under Kaptajnlt. E. Kofoed-Hansen fra 22. Juni til 11. Juli i Eskadre med *Niels Juel*, *Hejmdal*, *Gejser* og 2 andre U.baade samt 3 Torpedobaade paa Østersøtogt og besøgte Helsingfors, Reval og Riga. Sammen med 5 andre U.baade anløb den 1931 norsk Havn (Frederiksstad).

I 1924 deltog den under Kaptajnljnt. S. H. Rolsted i Togtet til England og Færøerne sammen med *Flora* under Flotillechefen, Orlogskaptajn J. Wolfhagen, og *Bellona*. Flotillen gik fra Esbjerg 5. Juli, anløb Sheernes og Chatham, hvor *Rota* maatte reparere nogen Skade fra Vesterhavssejladsen, væsentligst paa Dækket ved Torpedokanonen [se udførl. *Flora*]. Rejsen fortsattes 14. Juli gen-

Undervandsbaaden »Rota«.

nem Kanalen og Farvandet mellem Irland og England til Greenoch og til Trangisvaag, som naaedes 24 Juli. Thorshavn blev besøgt 25.—28. Juli, saa Vestmanhavn, Fuglefjord og Klaksvig. *Rota* maatte foretage en Lægerejse til Svinø, og Flotillen hjemgik fra Thorshavn 30. Juli. Kursen sattes direkte efter Skagen. I Nord-søen havarerede paa *Rota* en Kølespiral i Højtryks-Kompressoren; Reservedel fandtes i *Flora* og maatte overføres i Søen. Flotillen naaede velbeholden Skagens Havn den 2. August. Ingen af Besætningerne havde været sygemeldt.

SALTHOLM

Inspektionsskib.

Bygget 1882. Tilhørte Dampskibsselskabet »Øresund«. Over-
toges af Marineministeriet under Verdenskrigen og indgik i Sik-
ringsstyrken 1916. Det armeredes med 2 smaa Kanoner og ap-
teredes som Inspektionsskib. Det skulde afløse Inspektionsskibet
i Lillebælt »Kong Christian«, og Vimpelen flyttedes derfra til
»Saltholm« 21. Oktober 1916. Først 11. Januar 1919 bestemte Ma-
rineministeriet, at det skulde udgaa af Sikringsstyrken. Et Par
Dage efter forlod det Lillebælt, og ved Ankomsten til København
udgik det 16. Januar af Styrken. Kommandoen blev strøget
18. Januar, og samme Maaned blev det igen overdraget Damp-
skibsselskabet »Øresund«.

ST. THOMAS

Skrueskonnert.

Drægtighed: 1700 Tons. Armering: En 60 Pd.s 144 Cntr.
og fire 24 Pd.s 50 Cntr. riflede Kanoner, — senere:
Otte 5 T. 28 Cntr. Kanoner og seks 37 mm Revolver-
kanoner. 180 Mand. Længde 221 Fod 6 Tom., Bredde
32 Fod, Dybgaaende for 13 Fod 10 Tom., agter 17 Fod
10 Tom. Maskineri fra Burmeister & Wains Maskin- og
Skibsbyggeri. 1800 Hestekræfter. 9 Knob.

Byggedes paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 26. Juli 1871.
Var 1861 paa Togt i Nordsøen og Østersøen under Kaptajn St. A.
Bille fra Juni til September og i Middelhavet fra Oktober 1881
til Marts 1882 under Kommandør A. E. Christiansen. Den 18. De-
cember 1885 fik den Benævnelsen Krydserkorvet. Den gennemgik
en Hovedreparation 1887—88, og var paa Togt til Middelhavet Ok-
tober 1888 til Marts 1889 under Kaptajn A. W. Bonnesen og Sep-
tember 1889 til Marts 1890 under Kommandør F. P. A. Uldall.
Samme Efteraar deltog den i Eskadreøvelserne. 17. August 1896
blev den »Skoleskib« og 26. August »Skonnert«.

Sit længste Togt fik Skrueskonnerten i 1898, da den i Maj
sendtes til Vestindien under Kommandør J. E. V. Hansen i Anled-

ning af Krigen mellem Spanien og de nordamerikanske Fristater. Kaperne skulde holdes borte fra de danske Øer. *St. Thomas* kunde dog allerede hjemgaa i September samme Aar. I 1901 overgik *St.*

Fot. J. Danielsen.

Thomas til Gruppen: »Eksercer« og Kaserneskebe«, og i Henhold til Loven af 19. April 1907 om Opførelsen af en Kaserne for Søværnet udgik den 29. Juni 1907 af Flaadens Tal, og den blev solgt til Ophugning for 46,000 Kr. Køberen var Julius Markardt i Swinemünde. Slæbt af en af Svitzers Baade afgik den fra Flaadens Leje 27. Juni 1907.

SJÆLLAND

Skruefregat.

2355 Tons. Oprindelig Armering: Tredive 30 Pd.s 50 Cntr. og tolv 30 Pd.s 40 Cntr. Kanoner, — i 1864: Tredive 30 Pd.s, otte 12 Pd.s riflede og fire 12 Pd.s (Metal)

Kanoner, — senere: To 8 Tom. 144 Cntr. og fire og tyve 6 Tom. 50 Cntr. Kanoner. 180 Mand. Længde 190 Fod, Bredde 43 Fod, Dybgaaende for 17 Fod 4 Tom., agter 19 Fod. 1000 Hestekræfter, 10 Knob.

Sjælland blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 9. Juli 1858. I Oktober 1860 kom den under Orlogskapt. H. Ipsen paa Togt i transatlantiske Farvande indtil April 1861. Den 18. December 1863 blev den krigsudrustet, og da Krigen udbrød 1864 var den fra 22. Februar til 27. Oktober ude under Orlogskapt. H. H. S. Grove med Kontreadmiral C. E. van Dockum som Eskadrechef. *Sjælland* var med 17. Marts 1864 ved Swinemünde i Kampen mod de preussiske Fregatter »Nymphe« og »Arkona« samt det armerede Hjuldampskib »Loreley«.

Fra 1869 var *Sjælland* til Stadighed Eksercerskib, og den udgik af Flaaden ved kgl. Resolution af 7. December 1885, hvorefter den indrettedes til Kaserne-skib. I Stedet for sin gamle Rigning blev den forsynet med Korvetten *Hejmdals*. Som Kaserne- og Vagtskib højste den Kommando 8. August 1887 og laa siden i mange Aar i Flaadens Leje ved Hønsbroens nordlige Ende.

Den 20. Juni 1910 blev Flaget strøget for sidste Gang, og Besætningen overflyttede til den nye Kaserne i Batteriet Sixtus. Skibet udgik helt af Flaadens Tal 18. Oktober 1910 og solgtes.

SKJOLD

Panserbatteri.

2195 Tons. En 24 cm Kanon, tre 12 cm Patronkanoner og fire 47 mm Patronkanoner, to 8 mm Mitralleuser og to 37 mm Revolverkanoner. (Ingen Torpedoudskydningsapparater). 137 Mand. Længde 69,36 m, Bredde 11,61 m, Dybgaaende 3,92 m for og 4,18 m agter. Panser 175—225 mm, Dækket 51 mm. 2400 Hestekræfter. 13 Knob. To 90 cm Spejlprojektorer.

Skjold blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 8. Maj 1896. I Forsommeren det paafølgende Aar fandt Prøvetogtet Sted. Det kom paa længere Togt i Juni 1898, fra 6. August i Eskadre med *Gorm*, 4 Kanonbaade, 8 Torpedobaade og 6 Patruljebaade. Det var igen ude 1901, 1902, 1904 og 1905. I 1906 var det som de foregaaende Aar med til Eskadreøvelserne, men kom dette Aar ogsaa paa Udenlandstogt, skønt det ikke var bygget til »Havsejlad«. Rejsen gjaldt da ogsaa kun Kiel, som det besøgte fra 31. August til 3. September i Eskadre med *Olfert Fischer* [s. d.], *Herluf Trolle* og *Soløven*. I 1907 var det i Eskadren i 3 Maaneder, ligeledes 1908. Sammen med *Olfert Fischer*, *Herluf Trolle* og *Hekla* paraderede det 20. til 22. Juli 1908 paa Københavns Rhed under den franske Republiks Præsidents Ophold i Hovedstaden; først paa Aaret var det Eksercer- og Kaserneskip, senere Deltager i Eskadreøvelserne. Den paafølgende Tid var det ude med Aars Mellemrum og overførtes 1911 til Reserven.

Da Sikringsstyrken etableredes 1. August 1914, var *Skjold* oplagt og under Eftersyn. Det blev straks indlemmet i Sikringsstyrken og udrustedes og bemandedes i Hast. Den 5. August var det »krigsklart« og sendtes til II. Eskadre i Storebælt. Under Verdenskrigens Forløb fik *Skjold*, (der havde faaet Benævnelsen: »Kystforsvarsskip«), meget forskellige Hverv udover Vagttjene-

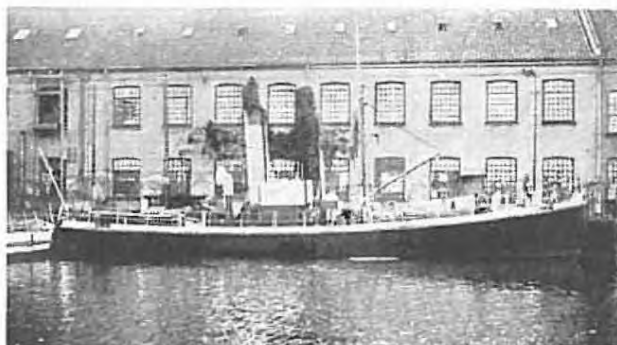
sten. Saaledes assisterede det 27. November 1917 en Skonnert, der i Storm havde mistet sine Ankre i Grønsund og var drevet paa Grund Vest for Stubbekøbing. Det udgik af Sikringsstyrken

23. December 1918, og ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 overførtes *Skjold* igen til Reserven. Skibet kom ikke mere ud; det udgik af Flaadens Tal 21. Maj 1929 og solgtes.

SLEIPNER

Torpedotransportskib.

Ca. 48 Tons. 6 Mand. Længde 22,26 m, Bredde 4,50 m, Dybgaaende 1,79 m. 110 Hestekræfter. 7 Knob.

Byggedes 1882 til Søminevæsenet, hovedsagelig til Transport af Torpedoer mellem Orlogsværftet og Søminestationen i Bramsnæsvig, og har Aar efter Aar gjort mange Smaarejser med den kostbare Last. Undertiden har det desuden gjort Tjeneste som Tender, og under Verdenskrigen blev det anvendt til mangt og meget, saaledes bjergede det 31. Januar 1919 6 Mand fra en tysk Kuf, der var strandet i Køge Bugt; i 1920 anvendtes det som Ledsagebaad for Undervandsbaade. Det gør endnu Tjeneste efter sin oprindelige Bestemmelse.

Danske Marinere i Vestindien.

SPRINGEREN. I.

Torpedobaad.

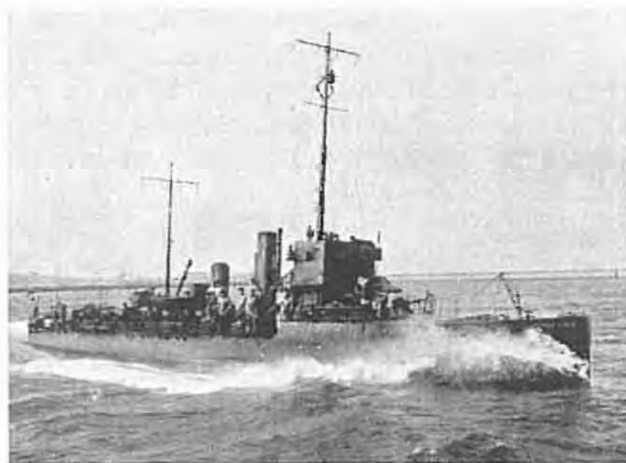
89 Tons. To 37 mm Revolverkanoner og to 45 cm Stævnapparater forude. 17 Mand. Længde 36,28 m, Bredde 3,95 m, Dybgaaende for 0,99 m og agter 2,11 m. 800 Hestekræfter. 18 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Springeren blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — som den første dansk-byggede Torpedobaad — og sattes i Vandet 9. Juni 1891. Foraaet 1892 var den ude, fra 1899 en Aarrække som

Fiskeriinspektionsskib i Vesterhavet og Skagerak, men deltog hver Eftersommer i Eskadreøvelserne. I 1914 var den »oplagt«, men rede til at løbe ud paa 12 Timers Varsel. Ved Formeringen af Sikringsstyrken kommanderedes den 1. August 1914 til Defensionseskadren ved København og løb ud »krigsklar« fra Orlogsværftet 2. August. Den 7. Juli 1916 omdøbtes den til »Torpedobaad Nr. 1« og den udgik af Flaadens Tal 31. Marts 1919.

SPRINGEREN. II.

Torpedobaad. [B. 2.] [S. 1.] Minestrygningsfartøj.

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Udskydningsapparater (nu et). 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m. Dybgaaende fuldt udrustet 2,74 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Springeren blev bygget paa Orlogsværftet under Verdenskrigen og løb af Stabelen 28. Juni 1916. Kommandoen blev hejst 22. Februar 1917, og Torpedobaaden sendtes til II. Eskadre i Storebælt. Den 28. Februar 1918 sendtes den til Farvandet udfor Højen ved Skagen, hvor den tyske Prise »Igotz Mendi« var

strandet og igen overgivet til den spanske Besætning, medens Prisemandskabet interneredes i Land. Den nedskød 2. og 3. Marts drivende Miner og benyttedes iøvrigt som Tender og bragte Post og Forsyninger fra Skagens Havn til Vagtskibene [se *Hejmdal*]. »Igotz Mendi« kom flot 10. Marts og konvojeredes Dagen efter ind til Frederikshavn.

Blandt dens øvrige Oplevelser under Verdenskrigen kan nævnes, at den 11. Maj 1918 assisterede Amerikadamperen »Hellig Olav« under dens Sejlads gennem Kattegat. Den 22. November fik den det Hverv at eftersøge en savnet Skagenskutter; denne blev fundet Nord for Skagens Rev i havareret Tilstand, og *Springeren* slæbte den ind til Skagens Havn. Da II. Eskadre i Storebælt ophævedes 23. November 1918, indgik den i en »Vintres eskadre« sammen med *Herluf Trolle*, *Hejmdal* og 2 andre Torpedobaade og udgik først af Sikringsstyrken 28. Februar 1919. I 1922 fik den Benævnelsen: »Bevogtningsfartøj«, og er nu indlemmet blandt Minestrygningsfartøjerne; (Torpedokanonen paa Dækket er fjernet).

SPÆKHUGGEREN

Torpedobaad. [C. 3.] [N. 3.]

250 Tons. To 75 mm Patronkanoner og fem Torpedo-udskydningsapparater. 36 Mand. Længde 56,35 m, Bredde 5,83 m, Dybgaaende fuldt udrustet 2,16 m. 500 Hestekræfter. 27,5 Knob.

Spækhuggeren blev bygget 1910—11 paa Orlogsværftet efter Tegninger af F. Schichau i Elbing — af Staal — og løb af Stabelen 1911. Samme Aar var den paa Prøvetogt og om Eftersommeren i Eskadren, og den blev i sin første Levetid meget benyttet.

I 1914 var den tidlig ud og sluttede sig 15. Juni til Øvelseseskadren. Den 1. August indlemmedes den i Sikringsstyrken og kom til I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre i Øresund. Af dens Virke udover Vagttjenesten kan nævnes: Den 13. August 1916 slæbte den en Kutter af Grunden ved Kronborgpynten, og 7.

November samme Aar bragte den en dansk Galease, der var strandet paa den udvendige Side af Helsingør Havnemole, flot. Den 24. Februar 1918 sendtes den til Højen (ved Skagen), hvor den tyske Prise: den spanske Dampers »Igotz Mendi« var strandet; den sluttede sig næste Morgen til *Diana*, som bevogtede Dampersen. *Spækhuggeren* fandt en drivende Mine, som blev nedskudt fra *Diana*. »Igotz Mendi«s Passagerer (d. v. s. Krigsfanger, hvoraf

Fot. Eblesen, Aarhus.

Torpedobaaden »Spækhuggeren«.

2 var Danske) frigaves: Se *Hejmdal*. Under Stormen den 26. Februar sendtes den til Frederikshavn for at søge Læ og for at kulle, men var saa igen Vagt ved »Igotz Mendi« indtil den 28., da *Springeren* kom til Afløsning. Ved Lappegrunden overhalede den 14. Oktober 1918 2 Joller med russiske Krigsfanger, der var flygtet fra Horserødlejren, og Folk fra *Spækhuggeren* afleverede dem til Politiet. Sammen med *Soridderen* og en væbnet Patrulje fra *Olfert Fischer* assisterede den 20. November 1918 Justitsministeriet med at faa to Personer fra den russiske Dampers »Den nordlige Kommune« udleveret. Indtil den 23. bevogtede den sammen med 3 andre Torpedobaade den russiske Sovjetdampers »Federacia«.

Den 23. om Aftenen lodsede den Damperne »Kong Haakon« og »Dronning Maud«, som kom fra Tyskland med frigivne engelske Krigsfanger, gennem de tyske Minespærringer Syd for Drogden. *Spækhuggeren* udgik af Sikringsstyrken 4. December 1918.

I 1929 kom den i Reserven [N. 3.].

STORE BÆLT

Kanonbaad.

Kanonbaaden »Store Bælt« (1875—1912).

244 Tons. To 10 Tommer (18 Tons) Kanoner og to 4 Pd.s 9 cm riflede Kanoner, — fra 1904: En 57 mm Patronkanon og seks 37 mm Revolverkanoner. 30 Mand. Længde 26,10 m, Bredde 8,00 m, Dybgaaende for 1,67 m og agter 2,22 m. 200 Hestekræfter. 7,2 Knob.

Store Bælt blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 20. Maj 1875. I 1875 kom den ud paa sit første Togt — i Eskadre med *Odin*, *Gorm*, *Lindormen*, *Hejmdal*, *Willemoes*, *Falster* og *Øresund*, hvortil kom *Fylla* efter dens Hjemkomst fra Island. Næste Aar var den ude med en mindre Eskadre, derefter i 1878 og laa stille i 4 Aar. Fra 1883 udrustedes den kun hvert 3die

Aar. Prins Carl, den senere Konge af Norge, førte den i 1905, da den bl. a. deltog i Defensionsøvelserne ved København. *Store Bælt* udgik af Flaadens Tal 12. Juni 1912 og blev ombygget til Olie- depotskib for Marinen.

STØREN. I.

Torpedobaad.

110 Tons. To 37 mm Revolverkanoner og to 38 cm Torpedoudskydningsapparater i Stævnen. 17 Mand. Længde 39,65 m, Bredde 4,21 m, Dybgaaende for 1,01 m, agter 2,21 m. 1200 Hestekræfter. 21,5 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Støren blev bygget 1887 af John J. Thornycroft & Co. i London og kom til København 30. August 1887, ført af Kapt. G. A. Caroc. Den var blandt de første danske Torpedobaade, som kom til Udlandet. I 1895 var den i Eskadre med *Hekla*, *Gejser*, *Søløven*, *Narhvalen* og *Havhesten* ved Kiel for at repræsentere den danske Marine ved Indvielsen af Nord-Østersøkanalen, og i 1897 var den med *Helgoland* og den øvrige Eskadre i Stockholm.

Medens den hidtil havde været i Søen hvert Aar, deltog den i den paafølgende Tid kun med Aars Mellemrum i Eskadreøvelserne.

Den var »oplagt« 1914, men rede til at gaa ud med 24 Timers Varsel. Ved Sikringsstyrkens Formering 1. August indlemmedes den i I. Suppleringsstyrke og udrustedes efter Ordre af 3. August. To Dage efter var den krigsklar og indlemmedes i Defensionseskadren. Da det om Morgen den 19. August 1915 viste sig, at den engelske Undervandsbaad »E. 13« var grundstødt Sydøst for Saltholm, sendtes *Støren* til Strandingsstedet, hvor den afløste »Narhvalen« Kl. 8 $\frac{3}{4}$ og lagde sig i Nærheden af »E. 13«. Umiddelbart forinden lagde en tysk Jager, kommende Nord fra, sig c. 1000 Meter Øst for Strandingsstedet. Eskadren, som laa ved Taarbæk, alarmeredes og afgik for fuld Fart til Flinterenden. *Soulven* og *Tumleren* kom til og lagde sig i Nærheden, da der observeredes to tyske Torpedofartøjer tæt ved Territorialgrænsen Syd for Saltholm. Se endv. *Soulven*. *Støren* var efter Beskydningen af »E. 13« og Afvisningen af den tyske Torpedobaad med til at bjærge 15 Englændere og bringe 14 Lig ind til Marinehospitalet.

Den omdøbtes 7. Juli 1916 til »Torpedobaad Nr. 2« og udgik af Flaadens Tal 1919.

STØREN. II.

Torpedobaad. [B. 3, S. 2.] Minestryguingsfartøj.

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedoudskydningsapparater (nu et). 24 Mand. Længde 38,5 m. Bredde 4,25 m. Dybgaaende fuldt udrustet 2,75 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Støren byggedes under Verdenskrigen paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 1916; den blev døbt 28. Juli 1916. Kommandoen hejstes 20. April 1917. Den kom straks i Virke og var længe efter Verdenskrigens Slutning i fuld Aktivitet. I 1918 kom den hjem fra Bornholm midt i December, 1919 tilbragtes Julen ved Skagen; den havde da om Efteraaret deltaget i Fællesøvelser. Den fik

(efter et Aars Stilleliggen) 1922 Benævnelserne »Bevogningsfartøj« (B. 3) i Linien: og fra 1923—25 var den hvert Aar ude med Øvelseseskadren. Fra 1928 kaldes den Minestrygningsfartøj (S. 2), med kun ét Torpedoudskydningsapparat (i Stævnen).

Type som SPRINGEREN (II) [s. d.]

SVÆRDFISKEN. I.

Torpedobaad.

59 Tons, En 37 mm Revolverkanon og to 38 cm Stævnapparater, Længde 33,50 m, Bredde 3,53 m, Dybgaaende for 0,55 m, agter 2,04 m. 600 Hestekræfter. 20 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Torpedobaaden byggedes 1881 af John J. Thornycroft & Co. i London, og kom til København 12. November 1881, ført af Prmljnt. F. L. H. Hammer. Oprindelig hed den »Torpedobaad Nr. 6«, men omdøbtes 1882 til *Sværdfisken*. I Begyndelsen var den ude hvert Aar, senere med flere Aars Mellemrum. I 1898 havde den en Kollision med Torpedobaad Nr. 10, men kunde igen deltage i Øvelserne med Eskadren efter en lille Reparation paa Orlogsværftet. Omdøbtes 12. Januar 1912 til »Torpedobaad Nr. 3« og udgik af Flaadens Tal 1919.

SVÆRDFISKEN. II.

Torpedobaad. [E. 3.] [P. 3.]

160 Tons. En 75 mm Patronkanon, et 8 mm Rekylgevær, 4 Torpedoudskydningsapparater, 31 Mand. Længde 45,2 m, Bredde 5,16 m, Dybgaaende 2,12 m. 3487 Hestekræfter. 26,3 Knob.

Sværdfisken blev bygget paa Orlogsværftet og løb af Stabelen 25. Oktbr. 1913. Den udgik midt i Juni 1914 og deltog sammen med

7 andre Torpedobaade i Eskadreøvelserne. Da Formeringen af Sikringsstyrken fandt Sted den 1. August, løb den med Eskadren til København, kompletterede og udgik samme Aften med Sikringsstyrken til Drogden. Den indlemmedes senere i 2. Torpedobaadsflotille under 2. Eskadre med Station i Storebælt og gjorde — med korte Ophold og Eftersyn ved Orlogsværftet — uafbrudt Tjeneste, saalænge Verdenskrigen varede.

Efter Krigen fik den sin værste Tid. Tyskerne havde forladt

Fot. H. W. Jensen, Frederikshavn.

»Sværdfisken«.

Vagten ved deres Minespærringer, og de danske Marineskibe maatte rense Farvandet. Under Minestrygningen paa Vestsiden af Lolland kom det ofte til faretruende Situationer, og *Sværdfisken* fik det haardt at mærke. Den 14. December 1918 stødte den paa en forankret tysk Mine; denne sprængte, og Torpedobaadens Agterdel ramtes og ligefrem krølledes op. En Underofficer og 2 Menige dræbtes og 8 saaredes. *Sværdfisken* slæbtes ind til København, — men Minestrygningen fortsattes ufortrødent af de øvrige Torpedobaade og afsluttedes 20. December.

Den ødelagte Agterdel blev afskaaret umiddelbart bag Maskinen, og en ny Agterdel tilbygget, og i Februar 1919 løb Baaden

ud igen. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 kom den i »Linien« paany, og gjorde i de følgende Aar Tjeneste i Eskadren. I 1925 var den under Kaptajnløjtnant H. Kiær i Eskadre med *Niels Juel* (s. d.), *Hejmdal*, *Gejser*, *Lossen*, 2 andre Torpedobaade og 3 Undervandsbaade fra 22. Juni til 11. Juli paa Østersøtogt og besøgte Helsingfors, Reval og Riga. Den kom i 1928 og de senere Aar til at gøre Tjeneste som Fiskeriinspektionsskib i de danske Farvande. Indgik som Bevogtningsfartøj i Reserven 1929 og slettedes af Flaadens Tal 1932.

Torpedobaaden »Sværdfisken« efter at være løbet paa en tysk Mine 1918.

SÆLEN

Torpedobaad. [R. 5, B. 11.]

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedo-udskydningsapparater. 24 Mand. Længde 38,5 m, Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,74 m. 2000 Hestekræfter, 24,6 Knob.

Sælen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1919. Den indgik som Bevogtningsfartøj i Flaaden 15. Juni 1920 og indlemmedes i Skoledelingen. Fra 9.—14. Juli var den

med i Eskorten for »Dannebrog« under Kongens Sønderjyllandsfærd i Anledning af Genforeningen. Baade 1923 og 1924 anvend-

Type som MAKRELEN (II.) [s. d.]

- tes den som Skole- og Øvelsesskib; den kaldtes da (fra 1922) Bevogningsfartøj. *Sælen* deltog i U.baadsflotillens Togt til Frederiksstad [se: Bellona], og den har ofte været ude, sidst 1932, som Skole- og Øvelsesskib.

SØBJØRNEN

Torpedobaad. [A. 3.]

142 Tons. En 47 mm Patronkanon og en 37 mm Revolverkanon. To 45 cm Torpedostævnapparater for og to 45 cm Dæksapparater. 25 Mand. Længde 44,60 m, Bredde 4,73 m, Dybgaaende for 1,16 m og agter 2,37 m. 2100 Hestekræfter. 23,5 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Søbjørnen blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 6. April 1898. Samme Aar var den paa Prøvetogt og anvendtes i Juli til Øvelse for Kadetter. I 1902 var den Øvelsesskib for Søofficersskolen og derefter i Eskadre. Igen 1903 og 1904 deltog den i Eskadreøvelserne, og i Oktober og November 1904 var den under Kapt. H. Konow udsendt i Anledning af den russiske Østersøeskadres Passage gennem de danske Farvande. De følgende Aar deltog den i Eskadreøvelserne. I 1914 var den »oplagt«, men rede til at løbe ud paa 12 Timers Varsel. Den indlemmedes i Sikringsstyrken og var »krigsklar« 3. August, og den kom til I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre med Station i Sundet.

I Krigens Løb fik den adskillige Hverv udover Vagttjenesten, saaledes bjærgede den 10. August 1917 Besætningen fra en svensk Galease, som var kuldsejlet paa Lappegrunden. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 overgik den til Reserven. Den udgik af Flaadens Tal 9. Juli 1928, og den har siden været brugt som Skive ved Skydeforsøg ved Saltholm.

SØHUNDEN

Torpedobaad. [B. 5, S. 4.] Minestrygningsfartøj.

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedoudskydningsapparater (nu et). 22 Mand. Længde 38,5, Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,74 m. 2000 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Søhunden byggedes paa Orlogsværftet, fik Navn 28. Juni 1916 og sattes i Vandet 1917. Den indgik i Sikringsstyrken Juli 1917, og gjorde Tjeneste baade ved Stationen i Sundet, i Storebælt og i Lillebælt. Efter et Eftersyn var den igen fra 10. December 1918 i Sikringsstyrken indtil dennes Ophævelse 31. Marts 1919. Fra 1922 fik den Benævnelsen: Bevogtningsfartøj, fra 1929: Minestrygningsfartøj. Armeringen er nu to 57 mm Kanoner, men kun et Torpedoudskydningsapparat.

SØLØVEN. I.

Torpedobaad.

108 Tons. To 37 mm Revolverkanoner, to 38 cm Torpedoudskydningsapparater for og to 38 cm Dæksapparater. 17 Mand. Længde 39,65 m, Bredde 4,21 m, Dybgaaende for 0,97 m, agter 2,20 m. 1200 Hestekræfter. 21,5 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Søløven blev bygget — af Staal — 1887 af John J. Thornycroft i London og kom 30. August 1887 til København, ført af Kapt. R. L. Hoffmann. Den blev straks underlagt Øvelseseskadren og anvendtes af og til ved Torpedøvelser og Forsøg ved Orlogsværftets Søminestation i Bramsnæsvig. Kun i 1892 laa den stille ved Orlogsværftet. I Eskadre under Kommandør N. U. Gad 1895 var den sammen med *Hekla*, *Gejser*, *Støren*, *Narhvalen* og *Havhesten* fra 31. Maj til 26. Juni paa Togt til Kiel for at repræsentere den danske Marine ved Indvielsen af Nordøstersøkanalen; dens Chef var da Prmljnt. H. E. F. R. Block. I 1897 — efter et Aars Stilleliggen — var den med Eskadren i September ved Stockholm i Anledning af Kong Oscars 25 Aars Regeringsjubilæum.

I 1900 var den Øvelsesskib for Officersskolen, laa stille i 2 Aar og deltog saa hvert Aar i Eskadreøvelserne. I Eskadre med *Olfert Fischer*, *Herluf Trolle* og *Skjold* var den 31. August til

3. September 1906 paa Besøg i Kiel [se: Olfert Fischer]. Senere var den med Aars Mellemrum ude med Eskadren, saaledes 1910. I 1914 var den »oplagt«, men rede til at gaa ud med 24 Timers

Varsel. Ved Sikringsstyrkens Formering 1. August indlemmedes den i 1. Suppleringsstyrke. Efter Ordre af 3. August begyndte Udrustningen; *Søløven* var klar Dagen efter og kommanderedes til Defensionseskadren ved København. (Den 18. September 1915 bjærgede den en tysk Matros, der var faldet overbord fra en tysk Patruljebaad Syd for Saltholm).

Den omdøbtes 7. Juli 1916 til »Torpedobaad Nr. 3« og udgik af Flaadens Tal 1919.

SØLØVEN. II.

Torpedobaad. [B. 4.] [S. 3.] Minestrygningsfartøj.

92,5 Tons. To 57 mm A. L. Kanoner og to Torpedoudskydningsapparater (nu et). 24 Mand. Længde 38,5 m. Bredde 4,25 m, Dybgaaende 2,74 m. 200 Hestekræfter. 24,6 Knob.

Søløven blev bygget under Verdenskrigen — af Staal — paa Orlogsværftet af samme Type og med samme Aptering som

Sælen, Havkatten og syv andre Torpedobaade. Den sættes i Vandet 1916, og Kommandoen blev hejst første Gang 26. Maj 1917. Foruden Vagttjeneste maatte den yde forskellig Konvojerings- og Hjælpetjeneste. Den 9. Oktober 1918 bjærgede den en havareret hollandsk Galease fra Skagerak ind til Skagens Havn. I Begyn-

Type som MAKRELEN (II.) [s. d.]

delsen af November assisterede den Politiet ved Bevogtning af den russiske Sovjetdamper »Den nordlige Kommune«; flere Desertører blev optaget af *Sølovens* Folk og afleveret til Statspolitiet. Fra 20.—27. November 1918 havde den Bevogtning ved Sovjetrepublikens Damper »Federacia« under dennes Ophold paa Københavns Rhed. Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 forblev den i Linien, men kaldtes fra 1922 »Bevogtningsfartøj«. I 1928 ombyggedes den til Minestryger, Torpedodækskanonen fjærnedes, og *Søloven* gør endnu Minestrygertjeneste.

SØRIDDEREN

Torpedobaad. [D. 1.] [O. 1.]

250 Tons. To 75 mm Patronkanoner og fem Torpedo-udskydningsapparater. 36 Mand. Længde 55,40 m, Bredde 5,49 m, Dybgaaende 1,95 m, 5000 Hestekræfter. 27,5 Knob.

Den blev bygget af Jarrow & Co., Ltd. i Glasgow — af Staal — og løb af Stabelen 1911. Samme Aar kom den til København og udrustedes umiddelbart efter til Togt. Den store nye Baad benyttedes meget i de paafølgende Aar. I 1914 var den fra Juni ude med Øvelseseskadren og laa i Sundet, da Sikringsstyrken formeredes 1. August. *Søridderen* løb straks om Morgenens til København, kompletterede Besætning og Beholdninger og udgik til Drogden samme Aften. Den fik Ordre til at slutte sig til I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre i Sundet.

Søridderen havde meget at varetage under Verdenskrigen udover den almindelige Vagttjeneste. Her kan blot nævnes nogle faa Eksempler: Fra 12.—16. November 1918 assisterede den Politiet ved Bevogtningen af den russiske Sovjetrepublikks Dampers »Den nordlige Kommune« under dens Ophold paa Københavns

Torpedobaaden efter Stabelajobningen.

Rhed. Den fulgte 16.—17. November Dampers paa dens Fart til Helsingør og tilbage til København og laa ved den, sammen med 3 andre Torpedobaade, indtil 23. November. Den 20. hendes, paa Justitsministeriets Anmodning, 2 Personer fra Skibet, meget imod den russiske Besætnings Ønske.

Torpedobaaden udgik af Sikringsstyrken 18. November 1918 og forblev i Linien til 1929. Den gør endnu Tjeneste i Reserven, og dens Armering er forøget med et 8 m/m Rekylgevær.

SØULVEN. I.

Torpedobaad.

38 Tons. En 37 mm Patronkanon og to 35,5 cm Torpedostævnapparater. 12 Mand. Længde 29,01 m, Bredde 3,30 m, Dybgaaende for 0,68 m, agter 1,73 m. 450 Hestekræfter. 17 Knob. En 40 cm Spejlprojektor.

Den lille Torpedobaad blev bygget 1880 af Forges & Chantiers de la Méditerranée i Havre og kom 2. November 1880 til København, ført af Kapt. T. Braëm. Oprindelig hed den »Torpedobaad Nr. 5«, men fik 1882 Navnet *Søulven* og henførtes til Torpedobaade af I. Klasse. I Begyndelsen var den ude hvert Aar som Uddannelsesskib og i Eskadren, senere med et Par Aars Mellemrum. Den fik 28. April 1894 Benævnelsen: Torpedobaad af 2. Klasse Nr. 3 og overførtes til Reserven 1. Januar 1911. *Søulven* udgik af Flaadens Tal 6. Marts 1911 og omdannedes til Skydemaal.

SØULVEN. II.

Torpedobaad. [D. 3.] [O. 3.]

230 Tons. To 75 mm Patronkanoner (og senere tillige et 8 mm Rekylgevær) samt 5 Torpedoudskydningsapparater. 36 Mand. Længde 55,40 m, Bredde 5,49 m, Dybsgaaende agter 1,95 m. 5000 Hestekræfter. 27,5 Knob.

Søulven byggedes 1910 hos Burmeister & Wain i København efter Tegning af Jarrow i Glasgow, og løb af Stabelen 1911. De paafølgende Aar benyttedes den meget som Øvelsesskib. I 1914 deltog den fra Juni i Eskadreøvelserne og laa i Sundet, da Ordren til Sikringsstyrkens Dannelse modtoges om Morgen den 1. August. Den løb straks ind til Orlogsværftet, kompletterede Besætning og Beholdninger og udgik samme Aften til Drogden. Torpedobaaden indlemmedes i I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre med Station i Sundet.

Da det 19. August 1915 om Morgen meldtes, at den engelske Undervandsbaad »E. 13« var grundstødt Sydøst for Saltholm, alarmeredes Eskadren, som da laa ud for Taarbæk. *Søridderen* og *Tumleren* løb forud for Eskadren i Hast til Strandingsstedet og stilledes til Raadighed for Defensionschefen som Forstærkning for Bevogtningsstyrken. Der havde vist sig to tyske Torpedobaade ved Territorialgrænsen. Den ene løb frem for fuld Fart, signalerede »Forlad Fartøjet hurtigst muligt«, men begyndte straks efter Beskydning af »E. 13«, der næsten øjeblikkelig kom

i Brand. *Soulven* gik straks for fuld Fart frem og lagde sig imellem »E. 13« og den tyske Torpedobaad for at standse Skydningen, idet den samtidig signalerede »Protest«! Den tyske Torpedobaad standsede Ilden, men i Løbet af de skæbnesvangre Par Minutter havde den engelske Undervandsbaad 14 Mand Døde og 1 Saaret. De øvrige 15 Mand og den saarede reddedes af de andre danske Torpedobaade.

Fot. Ebbesen, Aarhus.

Da den tyske Torpedobaad i Drejet udefter passerende ikke langt fra den netop da opkommende Eskadres Førerskib, stod Folkene endnu parat ved Dækstorpoudskydningsapparaterne og de to smaa Kanoner. Fra dansk Side vistes Afsky for Fremgangsmaaden. Alle ombordværende vendte sig uden nogen Hilsen, og enkelte Matroser havde forinden fra Torpedobaadene givet kraftige Udtalelser til Kende. Den engelske Undervandsbaad og dens Besætning vilde være blevet interneret, og Drabene var unyttige. »E. 13« blev bjærget og indbragt til Orlogsværftet, og de overlevende interneredes. Den danske Gesandt i Berlin fik i Anledning af denne Neutralitetskrænkelse Ordre til at nedlægge en skarp Protest overfor den tyske Regering.

I de bevægede Verdenskrigsaar løste *Soulven* forskellige Opgaver ogsaa udover de militære Hverv. Saaledes bjærgede den

25. September 1917 2 Svenskere fra en kængret Jolle ved Lappegrunden; det viste sig at være Smuglere, som havde stjålet Jollen, og de blev overleveret til Politiet. I December 1917 holdt den Vagt ved et Vrag, der drev om Nord for Lappegrunden for at advare Sejlende. Flere Dage i Juni 1918 assisterede den Politiet ved Eftersøgningen af svenske Smuglerfartøjer udfør Tisvilde, og den 19. Juni anholdtes 2 Joller med Smuglere.

Ved Sikringsstyrkens Ophævelse 31. Marts 1919 forblev Søulven i Linien, udrustedes ofte som Øvelsesskib, men gør siden 1929 Tjeneste i Reserven.

THETIS

Undervandsbaad. [T. 1.] [A. 4.]

156 Tons (204). To Torpedoudskydningsrør. 12 Mand.
Længde 38,76 m, Bredde 3,64 m, Dybgaaende 2,30 m.
450 Hestekræfter (275). 13 Knob (9,3).

Thetis byggedes af Whitehead i Fiume (dengang i Østrig) — af Staal — og løb af Stabelen 1912. Efter endte Prøvetogter udgik den med Øvelseseskadren 2. Juni 1913 og var derefter omtrænt til Stadighed ude. Ved Sikringsstyrkens Etablering 1. August 1914 i Undervandsbaadsflotillen. I November 1916 gik den til Eftersyn ved Orlogsværftet, men gjorde iøvrigt under hele Ver-

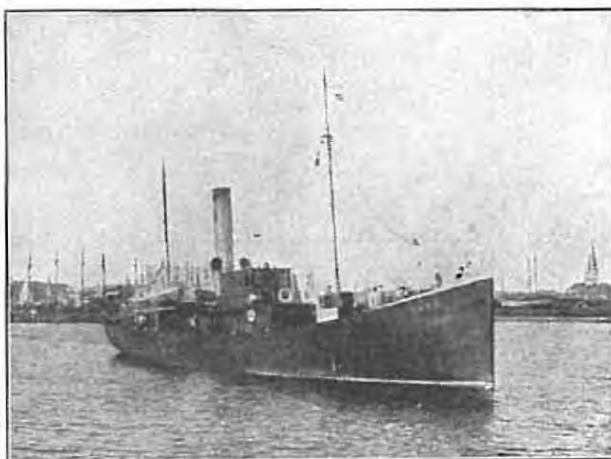

denskrigens Forløb Tjeneste ved de 3 U-baadsstationer: København, Helsingør og Slipshavn.

Thetis udgik af Sikringsstyrken 2. December 1918 og overførtes til Reserven 31. Marts 1919. Den slettedes af Flaadens Tal 26. April 1928 og blev solgt.

THOR

Inspektionsskib.

205 Tons. Senere Armering: En 47 mm Patronkanon.
Længde 115 eng. Fod, Bredde 21 og Dybgaaende 11 eng.
Fod. 325 Hestekræfter.

Thor blev bygget i North Shields i England 1899 til et dansk-islandsk Fiskeriselskab i Patriksfjord som I. Klasses Trawler. Da Selskabet indstillede sin Virksomhed, solgtes *Thor* 1907 til Danmark, hvor det anvendtes som Havundersøgelsesskib, først i de danske Farvande, derefter ved Færøerne og Island, saa Vest for Irland, i 1910—11 i Middelhavet og Sortehavet. I December 1914 overdrog Landbrugsministeriet den til Marineministeriet, og den armeredes og apteredes som Inspektionsskib og indlemmedes i Sikringsstyrken. Det fik Tjeneste i Defensionseskadren som Di-

striktsskib i Sundets sydlige Del og afløste 10. December Kanonbaaden »Lille Bælt«. Blandt dets nyttige Gerninger kan nævnes, at det 13. September 1916 bjærgede 1 Kvinde og 2 Mænd fra den svenske Dampers »Johan Tillberg«, der var minesprængt i Spæreringen i Køge Bugt. Det udgik af Sikringsstyrken 23. November 1918.

Skibet overdroges 1920 til Vestmanøernes Bjærgningsselskab. Samme Aar blev det lejet af den islandske Stat til at udføre Fiskeriinspektionstjeneste, købtes 1924 endelig af Staten, armere-des igen med en 47 m/m Patronkanon og fik Statsbesætning. *Thor* strandede i Hunafloi under en Storm og blev Vrag 21. December 1929; Besætningen reddedes.

TORDENSKJOLD

Panserbatteri.

2534 Tons. Armeringen var oprindelig: En 14 Tommers (35 cm) og fire 5 Tommers (12 cm) Bagladekanoner, en 3 Tom. Forladekanon og fire Revolverkanoner et 15 Tom. Torpedo-Undervandsudskydningsapparat forude og tre 14 Tom. Torpedokanoner. Senere Armering: En 35 cm og fire 12 cm Kanoner, to 37 mm Revolverkanoner, seks 37 mm Revolverkanoner og to 8 mm Mitralleuser samt den fornævnte Torpedoarmering. 220 Mand. Længde 67,79 m, Bredde 13,23 m, Dybgaaende for 4,79 m, agter 4,81 m. Panser: Dæk 41—95 mm, Taarn 203 mm. 2600 Hestekræfter. 13 Knob. To 60 cm Spejlprojektorer.

Tordenskjold blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn og Staal — og løb af Stabelen 30. September 1880. 14 Tommers (35 cm) Kanoner er det sværeste Kaliber, der nogensinde har været anvendt paa Søen i Skandinavien. *Tordenskjold* var paa Prøvetogt i 1882 og i Eskadre de to paafølgende Aar. I 1885 fik den Benævnelsen: Panserskib og udrustedes 1887, 1891 og derefter hvert tredje Aar som Deltager i Eskadreøvelserne. Som Følge af sin Bygning var den kun tjenlig til Sejlads i de hjemlige Farvande; men den kom dog paa et enkelt Udenlandstogt (under Komman-

dør V. F. Kofoed) i September 1897, da den i Eskadre med *Helgoland*, *Hekla*, *Hjælperen* og 4 Torpedobaade aflagde Besøg i Stockholm i Anledning af Kong Oscars 25 Aars Regerings-Jubilæum.

De senere Aar benyttedes den kun lidet. I Henhold til Lov

»Tordenskjold«s Fordæk og Kanonen »Long Tam«.

af 13. Marts 1908 udgik den af Flaadens Tal 14. Maj 1908 og solgtes samme Aar for 130,600 Kr. til Firmaet Gebr. Beermann i Stettin.

TORPEDOBAAD NR. 5.

Torpedobaad (af 2. Klasse.)

Fot. Orlogsværftet.

15 Tons. Et 37 mm og to 35,5 cm Torpedostævnapparater. 12 Mand. Længde 18,83 m, Bredde 2,20 m, Dybsgaaende 0,42 m for, 1,10 m agter. 150 Hestekræfter. 15 Knob.

Nr. 5 blev bygget 1882 — af Staal — hos John J. Thornycroft & Co. i London og kom 2. Juli 1882 til København. Oprindelig var den bestemt for *Tordenskjold*, og den fulgte dette Skib 1883 og 1884, men ved Marineministeriets Resolution af 7. Juni 1888 skulde den ikke længere følge Skibet. I 1892 kom den ud med Øvelseseskadren — og igen 1898, men det blev dens sidste Togt. Natten til 26. August 1898 blev den i Sundet lidt Nord for Nordre Røse paasejlet af Dampskibet »Doktor Siegler« af Danzig og sank, hvorved en Søminearbejder druknede.

Torpedobaaden *Hvalrossen* blev 12. Januar 1912 omdøbt til Torpedobaad Nr. 5. De ældre, »nummererede« Torpedobaade vil ikke blive nævnt her, og denne lille Skildring af *Torpedobaad Nr. 5* fremkommer kun for at vise et Billede af og nævne Dimensionerne for de smaa, ældste Torpedobaade til Sammenligning med de nyere.

TRITON

Undervandsbaad. [B. 10.]

177 (235) Tons. En 57 mm A. L. Kanon og tre Torpedoudskydningsapparater. 12 Mand. Længde 40,60 m, Bredde 3,72 m, Dybgaaende 2,40 m. 450 (340) Hestekræfter. 13 (9,8) Knob.

Triton blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og sattes i Vandet 1915. Kommandoen højstes 1. Oktober 1916. Den første Chef var Kapt. Juel-Brockdorff. Under Verdenskrigen gjorde den Tjeneste ved U-baadsflotillerne ved København, Helsingør og Slipshavn. Blandt dens senere Togter kan nævnes et Besøg 1926 i Halmstad [se: *Bellona*] og Udenlandsfærden 1930. Den var da

fra 1. Juli til 14. Juli under Orlogskapt. J. Wolfhagen i Eskadre med *Hejmdal*, *Henrik Gerner* og 4 andre Undervandsbaade og besøgte Gdynia.

TUMLEREN

Torpedobaad. [C. 1.] [N. 1.]

249 Tons. To 75 mm Patronkanoner, fem Torpedoudskydningsapparater. 33 Mand. Længde 56,35 m, Bredde 5,83 m, Dybgaaende 1,90 m. 5000 Hestekræfter. 27,5 Knob.

Tumleren blev bygget 1910 af F. Schichau i Elbing — af Staal — og løb af Stabelen 1911. Samme Aar indgik den i Marinen og var i den paafølgende Tid stadig ude med Eskadren. I 1914 var den gaaet ud med Øvelseseskadren 15. Juni og laa med denne i Sundet, da Sikringsstyrken formeredes 1. August. I Løbet af Dagen kompletterede den Mandskab og Beholdninger og sluttede sig samme Aften til Flaaden i Drogden. Den blev indlemmet under I. Torpedobaadsflotille under I. Eskadre med Station i Sundet.

Den laa med Eskadren ved Taarbæk, da d. 19. August 1915 Efterretning indløb om, at den engelske Undervandsbaad »E. 13« var

strandet paa Sydøstsiden af Saltholm. Eskadren gik Sydover for at hindre Neutralitetskrænkelse, og *Søulven* og *Tumleren* løb i Forvejen, stillet til Disposition for Defensionschefen. *Tumleren* fik Vagt ved »E. 13«. Se endv. *Søulven*. Den var med til at bjærge de Overlevende efter den tyske Torpedobaads Beskydning og til at bringe de 14 Lig til Marinehospitalet.

I Verdenskrigsaarene blev dens Tjeneste mangfoldig, og først 16. August 1918 kunde den gaa til grundigt Eftersyn ved Orlogsværftet. Endnu i Dønningstiden derefter havde *Tumleren* den Op-gave at maatte bistaa Amtmanden paa Bornholm med Bevogtning af Sovjetrepublikens Dampere »Den nordlige Kommune« under dens Ophold ved Øen og Ombordsætningen i den af 64 til Bornholm flygtede russiske Krigsfanger. Dampere havde i de danske Farvande stadig været omgærdet af danske Torpedobaade. [Se: *Søridderen*, *Spækhuggeren*, *Nordkaperen*, *Ormen* og *Søløven*].

Tumleren udgik omsider af Sikringsstyrken 4. December 1918, og da Sikringsstyrken ophævedes 31. Marts 1919 vedblev den at staa i Linien indtil 1929, hvor den overgik til Reserven.

VALKYRIEN

Krydserkorvet. Krydser.

3020 Tons. To 21 cm og seks 15 cm Kanoner (fra 1915 erstattet med to 15 cm og seks 75 mm Patronkanoner), fire 57 mm Patronkanoner, seks 37 mm Revolverkanoner, to 37 mm Rekyllkanoner og to 8 mm Mitrailleuser. To 38 cm Torpedoapparater i Stævnen og et agter samt to 38 cm Torpedokanoner. 309 Mand. Længde 81,29 m, Bredde 13,23 m, Dybgaaende 5,26 m for og 5,54 m agter. 5200 Hestekræfter. 17 Knob. Fire 45 cm Spejlprojektorer.

Valkyrien blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 8. September 1888. Dens første Togt var i Sommermaanederne 1890, hvor den havde Eskadreøvelser sammen med *Iver Hvitfeldt*, *St. Thomas* og tre Torpedobaade. Næste Udkommando var i 1893, og før Eskadreøvelserne eskorterede den Kongeskibet *Dannebrog* paa Kongeparrets Rejse til England i Anled-

ning af Hertugen af York og Prinsesse Marie af Tecks Bryllup; Chef var da Kommandør C. A. Garde. Den 29. Juni afgik Skibene fra Graadyb og kom Dagen efter til Parkeston. *Valkyrien* gik videre, anløb Dartmouth 1.—5. Juli og Madeira 10.—13.; den kom til Gravesend den 21. og eskorterede derfra den 27. *Dannebrog* til Esbjerg. Aftenen efter detacheredes den ved Vyl Fyrskib og kom 31. Juli til København; den deltog derefter i Eskadre-øvelserne indtil Udgangen af September.

Den var igen udrustet 1896, og den 13. Juli afgik den under Kommandør G. E. Fugl sammen med *Iver Hvitfeldt*, (der havde Eskadrechefens Stander hejst), til England for at repræsentere Danmark ved Prins Carls Giftermaal med Prinsesse Maud.

Da Landet trængte haardt til at faa Flaget vist i Siam og Østasien, hvor dansk Initiativ florerede, særlig ved Etatsraad H. N. Andersen's (Østasiatisk Kompagni) store Kraftudfoldelse, udrustedes *Valkyrien* 1899 til Østasienstogt; Chef blev Kommandør Prins Valdemar. Krydserkorvetten forlod København midt i Oktober 1899, anløb paa Udrejsen en Række Havne, tilbragte Jul og Nytaar ved Bangkok, og gik derfra videre den 11. Januar 1900. I Østen besøgte Saigon (15.—19. Januar), Hongkong (23. Januar—2. Februar), Foochow (4.—7.), Shanghai (10.—18.), Yokohama (24. Februar—23. Marts), Kobe (25.—28.), Nagasaki (29. Marts—3. April), Hongkong (8.—10.), Batavia (19.—24.), Colombo (2.—5. Maj) samt Perim (15.—18.). Paa Hjemrejsen anløb den Kreta, Piræus, Gibraltar, Havre og Gravesend, og Hjemkomsten til København fandt Sted den 21. Juli 1900. Kommandoen blev strøget 31. Juli 1900.

I Oktober 1901 sendtes *Valkyrien* til Dansk-Vestindien som Stationsskib under Kommandør H. P. Holm. Ogsaa her kom det til at vise Flaget med Ære og gøre Nytte i stor Stil. Krydserkorvetten laa ved de danske Øer, da Efterretningen indløb om det voldsomme vulkanske Udbrud paa Martinique, og den afsendtes fra St. Thomas 9. Maj 1902, velforsynet til Hjelpevirke ved Katastrofestedet, hvor Tusinder af Menneskeliv var gaaet tabt, og uhyre Ødelæggelser havde fundet Sted. Den deltog særlig 11. Maj sammen med franske Skibe i Redningsarbejdet ved Landsbyen

le Precheur. Hjælpen fandt varm Paaskønnelse. *Valkyrien* hjemkom til København 5. Juli 1902.

Sommermaanederne 1903 var Krydserkorvetten med i de ret store Eskadreøvelser, hvori deltog Krydserne *Hejmdal* og *Gejser*, Kanonbaadene *Falster*, *Øresund* og *Lille Bælt*, 8 Torpedobaade og

Krydserkorvetten »Valkyrien«.

6 Patruljebaade. *Valkyrien* fik 1909 Benævnelsen: Krydser, og Aaret efter overførtes den til Reserven, — men imens laa den stille i Flaadens Leje; 8 Aar forløb, uden at den udrustedes.

Efter at Kongen og Generalinspektøren for Søværnet havde været ombord, stod *Valkyrien* 4. November 1913 ud under Kommandør A. F. M. Evers paa Middelhavstogt, anløb Plymouth 8.—13., Cadix fra 17.—24. November, Algier fra 26. November til 3.

December, derefter Malta, Pola og Venedig, hvor Opholdet varede fra 19.—26. December, og Julen blev tilbragt. Den laa ved Neapel fra 30. December 1913—7. Januar 1914, besøgte saa Villefranche, Marseille og Gibraltar og kom igen 4. Februar til København.

Da Sikringsstyrken etableredes 1. August 1914, var *Valkyrien* oplagt. Den indlemmedes i II. Suppleringsstyrke og blev Kaserne- og Skoleskib. Den 14. April 1915 blev den Øvelsesskib for Kadet- skolen, Ingeniørelev- og Konstabelskolen, men blev igen oplagt 21. September 1915. Samme Efteraar sendtes den paa kort Varsel under Kommandør Henri Konow til Dansk-Vestindien som Stationsskib. Paa Grund af Negerurolighederne blev *Valkyrien* ved Øerne og havde en Tid 1916 et Detachement med et Maskingevær paa Post ved Guvernementshuset i Christiansted. Chefen, Kommandør Konow, konstitueredes 3. Oktober 1916 som Guvernør over de dansk-vestindiske Øer, og Krydseren blev ved Øerne, indtil disse den 31. Marts 1917 overdroges til De forenede Stater. Efter Hjemkomsten strøg den Kommandoen den 10. Maj 1917.

Valkyrien var fra Midten af Maj 1919 under Kommandør H. F. Kiær Øvelsesskib for Kadetter og besøgte flere af de danske Havne ved Kattegat. I Midten af Juni gik den til Norge og laa ved Oslo nogle Dage. Den var derefter i danske Farvande, men fik saa tildelt det Hverv at afhente sønderjyske Krigsfanger i forskellige Middelhavsegne. Efter 4 Dages Ophold ved Orlogsværftet stod den op til Skagen 11. Juli. Leith blev anløbet og 9 Dage senere Funchal. Fra Gibraltar gik den til Ægypten, og den laa 14.—18. August ved Alexandria, 22.—23. August ved Malta. 160 løsgivne Fanger toges med, og de viste stor Glæde ved at komme hjemad med dansk Orlogsmænd; de blev landsat i København den 10. September.

Under Kommandør A. V. Scheel løb den igen ud i samme Mission 1. November 1919. Først var den dog ved Karlskrona og deltog i de danske Farvande i nogle Fællesøvelser, men løb saa 19. November paa Langfarten, besøgte Ymuiden, Amsterdam, Bordeaux og Le Havre. I Rouen tog den 16. December 135 sønderjyske Krigsfanger ombord og hjemgik samme Dag. Den 22.

December landsattes Krigsfangerne ved Aase Udskibningssted paa Langeland; de kunde saa naa at fejre Julen hjemme. Krydseren kom 23. December til København.

I 1920 var Krydseren paa et lille »indenlandsk« Togt.

Da Kong Christian X vilde besøge Atlanterhavssøerne, dannedes en »Flaadefdeling til Overførelse og Ledsagelse af Kongen til Færøerne, Island og Grønland« under Kommandør C. V. E. Carstensen. Den kom til at bestaa af *Valkyrien*, *Hejmdal* og *Fylla* samt senere *Ingolf*. Eskadren afgik fra Københavns Rhed den 17. Juni 1921 og kom den 21. til Vaag og Trangisvaag, den 22. til Thorshavn. Dagen efter gjorde *Hejmdal* en Afstikker til Kongshavn, *Valkyrien* og *Fylla* til Klaksvig. Om Aftenen samledes alle Skibene ved Thorshavn og gik i Eskadre videre. Efter et Ophold ved Eidisvik 25.—26. laa *Valkyrien* ved Reykjavik fra 27. Juni til 4 Juli (Beskytteren 1.—4. Juli). Denne Dag besøgte Havnefjord, og Rejsen fortsattes til Grønland med »Island«, der af Det Forenede Dampskibsselskab var stillet til Raadighed for Kongen og hans Følge. Den 9. Juli stødte *Ingolf* til ved Godthaab, hvor Kongen overværede Festlighederne i Anledning af 200 Aarsdagen for Hans Egedes Komme til Grønland. Her forblev *Fylla* (se de øvrige Skibe), da »Island« den 13. Juli med Kongen ombord sejlede videre Nord paa. Det var første Gang, Grønland havde Kongebesøg. Godhavn og Jacobshavn blev anløbet den 14. og Godhavn igen paa Tilbagefejren den 15. Her modtoges Efterretning om, at den svenske Dampskib »Bele« var nødstedt i Farvandet under Dark Head, og Kongen tog straks afsted med »Island« dertil. Den svenske Besætning bjærgedes, men først den 18. kunde »Island« forlade Stedet. Den 20. stødte *Fylla* til udfor Godthaab. *Valkyrien* var imens blevet ved Island og anløb Havnefjord, Videy, Reykjavik og Seydisfjord, saa besøgte den Klaksvig, Thorshavn og ventede endelig fra 23. til 27. ved Vestmanhavn paa »Island« for at tage Kongen ombord; den kom til København igen den 30. Juli. Skibets Chef paa dette Togt var Kommandør F. Cold.

I 1922 laa den stille, og i 1923, dens sidste Leveaar, var den ude med Kadetskolen og Dæksofficerselevskolen. Fra Maj sejlede

den i danske Farvande, besøgte Sønderborg, Sandvig o. s. v., og 24. Juni gik den fra Orlogsværftet under Kommandør G. C. Amdrup; den anløb Falmouth, en Uge i Juli Santa Cruz paa Teneriffa samt Vigo og dampede derfra lige hjem. Efter 2 Dages Ophold ved Orlogsværftet gik den ud igen og færdedes i de danske Farvande til September. Den udgik af Flaadens Tal 5. Oktober 1923 og solgtes til Ophugning hos Petersen & Albech.

VINDHUNDEN

Torpedobaad. [C. 2.] [N. 2.]

250 Tons. To 75 mm Patronkanoner, et 8 mm Rekyl-
gevær og fem Torpedoudskydningsapparater. 36 Mand.
Længde 56,35 m, Bredde 5,83 m, Dybgaaende 1,90 m.
5000 Hestekræfter. 27,5 Knob.

Vindhunden blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — (til-
dels efter Tegning fra Schiechau i Elbing) og løb af Stabelen
1911. Den blev straks meget benyttet som Øvelsesskib. I 1914
sluttede den sig i Juni til Øvelseseskadren og laa med denne i
Sundet, da Etableringen af Sikringsstyrken fandt Sted 1. August.
Samme Morgen løb den til Orlogsværftet, kompletterede og udgik
samme Aften til Drogden. Den blev Førerskib for 1. Torpedo-
baadsflotille under 1. Eskadre med Station i Sundet og fik uafbrudt

Virke indtil Foraaret 1917, da den kom til Eftersyn ved Orlogsværftet. Kommandoen hejstes igen 1. Juni. *Vindhunden* udgik af Sikringsstyrken 4. December 1918, men den blev endnu en lang Aarrække meget brugt. I 1930 overgik den til Reserven.

WILLEMOES

Kanonbaad, Opmaalingskib.

172 Tons. To Maskinkanoner, 28 Mand. Længde 38,18 m.
Bredde 5,18 m, Dybgaaende 1,97 m. 250 Hestekræfter.
11 Knob.

Willemoes blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 1861 og gjorde derefter Tjeneste i en Aarrække efter sin Bestemmelse som Kanonbaad. Efter Omapteringen 1885 har den stadig været anvendt ved Opmaalning af danske Farvande. Til Belysning af, hvilke Opgaver Opmaalingskibe kan blive udsat for, kan nævnes: Ved Grunden Tangen udfor Jyllands Kyst dukkede Vinteren 1909—10 pludselig 3 »Øer« op. *Willemoes* sendtes straks dertil. To af Øerne forsvandt igen, og den tredje laa nogen Tid efter 2 Meter under Havfladen. Store Masser af Sand og Tang var under Vinterstormene blevet trykket sammen i Bugten Nord for Djursland. Saadanne — større og mindre — Forskydninger i Havbunden finder ofte Sted, og det er en Del af Opmaalingskibenes Arbejde at undersøge disse Forhold og gøre Indberetning derom paa rette Sted snarest muligt.

Det gennemgik en Hovedreparation i 1907. I 1914 var det løbet ud paa Opmaalning 1. Maj; men da Sikringsstyrken formeredes 1. August, indlemmedes det i 2. Suppleringsstyrke, og det blev Værkstedsskib og Depotskib for Undervandsbaade. Det fik adskilligt at gøre under Verdenskrigens Forløb, og bl. a. tog det 15. Juli 1917 en svensk Skonnert, som var strandet paa Lysegrunden i Kattegat, af Grunden og bragte den flot. *Willemoes* udgik af Sikringsstyrken 17. Marts 1919 og begyndte igen sin

Type som MARSTRAND [s. d.]

Virksomhed som Opmaalingsskib, dog af og til til Nytte paa anden Maade ogsaa. Saaledes var det 1928 hele Eftersommeren Luftdepotskib for 2. Luftgruppe.

ÆGIR

Undervandsbaad. [B. 8.]

177 (235) Tons. En 57 mm A. L. Kanon, Tre Torpedo-udskydningsapparater, 12 Mand. Længde 40,60 m, Bredde 3,72 m, Dybgaaende 2,40 m. 450 (340) Hestekræfter, 13,5 Knob (9,8).

Type som RAN [s. d.]

Ægir blev bygget paa Orlogsværftet — af Staal — og løb af Stabelen 1914. Kommandoen hejstes 22. Juli 1915, og den indgik straks i Sikringsstyrken og havde under Verdenskrigen Station afvekslende i Sundet og ved Slipshavn. Ogsaa efter Verdenskrigen blev den meget benyttet. Sammen med U.baadsflotillen besøgte den 1929 Karlskrona [se: *Daphne*]. I 1930 indlemmedes den i Reserven, men var ude med U.baadsflotillen endnu 1931 og besøgte bl. a. Frederiksstad [se: *Bellona*].

ØRESUND

Kanonbaad.

240 Tons. Oprindelig Armering: En 10 Tommers (18 Tons) Kanon og to 4 Pd.s 9 cm riflede Kanoner, — senere: En 57 mm Patronkanon og seks 37 mm Revolverkanoner. 36 Mand. Længde 26,10 m, Bredde 8 m, Dybgaaende for 1,67 m, agter 2,14 m. 200 Hestekræfter, 7,4 Knob.

Øresund blev bygget paa Orlogsværftet — af Jærn — og løb af Stabelen 3. September 1874. Den deltog 1875 og 1876 i Eskadreøvelserne, senere i Reglen med 3 Aars Mellemrum. Fra 90'erne benyttedes den kun lidt, og den udgik af Flaadens Tal 12. Juni 1912.

Kanonbaaden »Øresund«.

ØRNEN

Brig.

315 Tons. Oprindelig var den armeret med seks 3 Tom. Forladekanoner og to Revolverkanoner, senere med to 37 mm Revolverkanoner. 103 Mand (som Elevskib 77 incl. Eleverne). Længde 27,54 m, Bredde 7,87 m, Dybde gaaende for 3,30 m, agter 3,75 m.

Orlogsbriggen blev bygget ved »De forenede Oplagspladser og Værfter« efter Tegning fra Orlogsværftets Konstruktionskontor. Den løb af Stabelen 17. August 1880 og afleveredes 27. Oktober samme Aar til Marinen. Den var bestemt til Øvelsesskib for Flaadens Underofficers elever og var ude hvert Aar fra 1881 til 1895 fra Slutningen af April til Slutningen af September. I Aarene 1901—02 gennemgik den en Hovedreparation og var saa stadig Øvelsesskib for Elever.

Ørnen var Danmarks næstsidste armerede Sejlskib [se: Ingolf]; den færdedes mest i danske Farvande, men anløb i Tidens Løb en Række norske og svenske Havne, saaledes Christianssand, Strömstad, Marstrand m. fl. I Henhold til Loven af 13. Marts 1908 udgik den af Flaadens Tal 14. Maj 1908 og blev solgt. Køberen var John

Forbæchs Eftfl. af København (13,500 Kr.), og Briggen blev op-
hugget i Lemvig. En smuk Model af *Ørnen* som Kanon-Brig
findes i Museet for Handel og Søfart paa Kronborg.

Briggen »Ørnen«.

»Dannebrog« (1.) Stævnparti.

Udsigt over Døkeens Nordside.

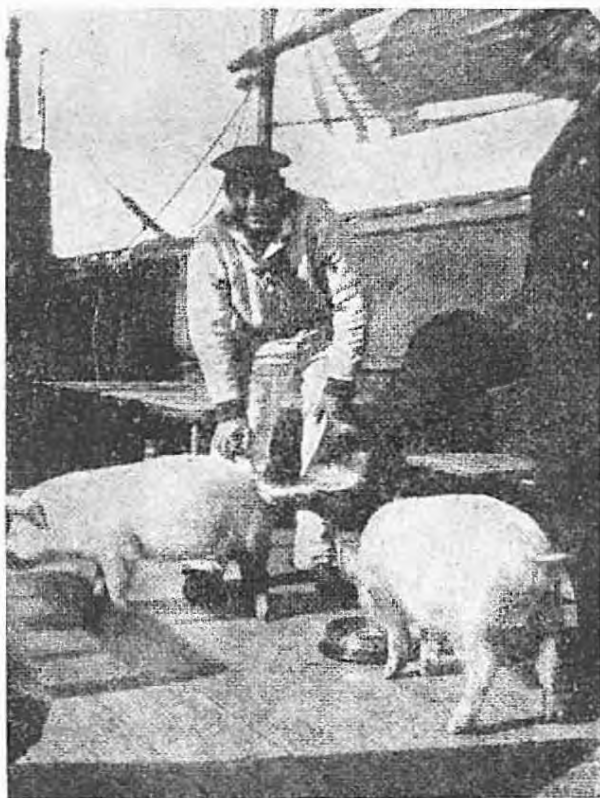
Spanteloftsbygningen paa Nyholm.

KILDER TIL HAANDBOGSOPLYSNINGERNE

Haandbog for Søværnet, Tidsskrift for Søvæsen,
Kundgørelser for Søværnet, Marineministeriets
Arkiv, H. Degenkolv: Oplysninger vedrørende
Den danske Flaades Skibe i det sidste Aarhund-
rede, Kbhvn. 1906, Flaadens Virksomhed under
Verdenskrigen 1914—1919, (trykt som Manu-
skript), Kbhvn. 1920, Under Dannebrog, Illustreret
Tidende, Vikingen og Dagspressen.

KILDER TIL BILLEDSTOFFET

Marineministeriets Billeds-Arkiv.
Orlogsværftets Fotografisamling.
Modelkammerets Billedsamling.
Private Samlinger, — særlig Kaptløjtn. R. S. Steens-
sens.

»Plyndergreven« i Arbejde.

Klichéerne fra Brdr. Bærentzen.

KROHNS BOKTRYKKERI
HARALD JENSENS BOKTRYKKERI